

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
ADMINISTRACINĖS TEISĖS IR PROCESO KATEDRA

INA CHUZINA

ADMINISTRACINĖS SUTARTYS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas
Lekt. G. Kuncevičius

Konsultantas
Prof. dr. A. Urmonas

Vilnius, 2009

TURINYS

ĮVADAS	3
SAVOKŲ PATIKSLINIMAS.....	6
1. ADMINISTRACINĖS SUTARTIES TEISINIO TAPATUMO PAIEŠKOS TEISĖS DOKTRINOJE	8
1.1. Sutarties, kaip universalaus teisinio instrumento, sampratos problematika	8
1.2. Administracinės sutarties sampratos ir požymių probleminė analizė	13
1.3. Administracinės ir civilinės sutarties atribojimo probleminiai aspektai	27
1.4. Administracinių sutarčių klasifikavimo įvairovės apžvalga.....	32
2. SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ SUDAROMŲ SUTARČIŲ TEISINĖS PRIGIMTIES TYRIMAS	37
2.1. Savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių teisinės prigimties tyrimo bendroji apžvalga.....	37
2.3. Savivaldybės institucijų sudaromų bendradarbiavimo sutarčių teisinės prigimties analizė.....	42
2.3.1. Bendradarbiavimo sutarčių su valstybės institucijomis ir kitomis savivaldybėmis teisinės prigimties analizė.....	43
2.3.2. Bendradarbiavimo sutarčių su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais teisinės prigimties analizė.....	47
2.3.3. Bendradarbiavimo sutarčių su kitais juridiniais asmenimis teisinės prigimties analizė.....	49
2.2. Savivaldybės institucijų sudaromų jungtinės veiklos sutarčių teisinės prigimties analizė.....	53
IŠVADOS	58
PASIŪLYMAI	60
LITERATŪRA	61
SANTRAUKA	69
SUMMARY	71
PRIEDAI	73

IVADAS

Problemos formulavimas. Viešasis administravimas įgyvendinamas imperatyvių teisės normų pagalba, turinčių įtakos asmenų valiai ir elgesiui, skatinančių bei įpareigojančių asmenis veikti tam, kad būtų pasiekti bendri tikslai ir patenkinti viešieji interesai. Viešojo administravimo funkcijos Lietuvos Respublikoje dažniausiai įgyvendinamos viešojo administravimo subjektui priimant administracinius aktus. Užsienio valstybėse greta imperatyviomis normomis išreikštų administracinių aktų viešoji teisė, reguliuodama visuomeninius santykius, naudoja ir sutartinius pradmenis. Administracinių sutarčių institutas Vakarų Europos šalyse (Prancūzijoje, Vokietijoje) ne tik žinomas jau nuo XX amžiaus pradžios, bet ir laikomas neatsiejama administracinio reguliavimo dalimi, o administracinių sutarčių legitimumas įsakmiai įtvirtintas teisės aktuose.

Lietuvos Respublikoje administracinių sutarčių institutas pozityviojoje teisėje nėra įtvirtintas, o administracinės teisės doktrinoje administracinių sutarčių klausimas beveik nenagrinėtas. Dr. S. Šedbaras¹, nagrinėdamas administracinio proceso problemas, suformulavo administracinės sutarties sąvoką, trumpai aptarė jos požymius, pateikė Lietuvoje esančių administracinių sutarčių pavyzdžių. Apie administracines sutartis yra užsiminta vadovėlyje „Lietuvos administracinė teisė“², dr. A. Andruškevičiaus monografijoje „Administracinė teisė“³, I. Deviatnikovaitės mokomajame leidinyje „Administracinė teisė: kategorijos, apibrėžimai, užduotys“⁴. Pastarieji autoriai tik nurodo, kad greta administracinių aktų egzistuoja ir administracinės sutartys, nedetalizuojant jų sampratos, požymių ir kt.

Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas teisės aktuose viešojo administravimo subjektams suteikia teisę, atliekant viešąjį administravimą, sudaryti įvairias sutartis. Tad kyla pagrįstas klausimas, ar ši viešojo administravimo subjektų sutartinė veikla įgyvendinama civilinės teisės ar administracinės teisės normų pagrindu? Kokia yra tokių viešojo administravimo subjektų sudaromų sutarčių teisinė prigimtis? Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas pripažįsta administracinių sutarčių egzistavimą Lietuvoje ir savo nutartyse vienokias ar kitokias viešojo administravimo subjektų sudarytas sutartis priskiria administracinėms sutartims.

Apibendrinus pasakytina, kad pagrindinė problema, su kuria susiduriama nagrinėjant administracinių sutarčių institutą Lietuvos teisinėje sistemoje, yra administracinių sutarčių teisinio reguliavimo nebuvimas. Atsižvelgiant į tai, nėra aišku, kaip administracinė sutartis

¹ Šedbaras, S. *Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje*. Vilnius: Justitia, 2006.

² Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraitienė, A. ir kiti. *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis*. Vilnius: MRU, 2005.

³ Andruškevičius, A. *Administracinė teisė*. Vilnius: VĮ Registrų centro Teisinės informacijos departamentas, 2008.

⁴ Deviatnikovaitė, I. *Administracinė teisė: kategorijos, apibrėžimai, užduotys*. Vilnius: Justitia, 2009.

suprantama Lietuvoje, kokios tokių sutarčių rūšys, esminės sąlygos, kokia administracinių sutarčių galia ir forma, kokie yra jos sudarymo, pakeitimo ar nutraukimo pagrindai. Be to, dėl teisinio reguliavimo nebuvimo kyla ir administracinių sutarčių atirbojimo nuo civilinių sutarčių problemos. Sutarčių atirbojimo klausimas labai dažnai turi pakankamai svarbią reikšmę. Pavyzdžiui, kaip nurodo dr. S. Šedbaras, jei tam tikri dalykai neaptarti pačioje sutartyje, reikės konstatuoti, kokios teisės šakos normos bus taikomos sutartiniais santykiams⁵. Įtvirtinus administracines sutartis pozityvioje teisėje, kiltų mažiau neaiškumų ir dėl subjektų, turinčių nagrinėti ginčą, kylantį iš tokių sutarčių, nes iš administracinių teisinių santykių kilę ginčai turi būti nagrinėjami specializuotuose (administraciniuose) teismuose.

Ankščiau paminėti probleminiai aspektai, dar kartą patvirtina nagrinėjamos temos aktualumą. Tyrimu siekiama išnagrinėti vieną iš viešojo administravimo įgyvendinimo formų ir teisiškai įvertinti jos esmę. Tyrimas leidžia teoriškai apibendrinti administracinės sutarties modelį. Administracinės sutarties sampratos, jos pagrindinių elementų, požymių, turinio atskleidimas, administracinių sutarčių klasifikacijos pateikimas gali prisidėti prie teisinio administracinių sutarčių reguliavimo įtvirtinimo Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje.

Tyrimo objektas: Administracinės sutartys savivaldybių institucijų veikloje.

Tyrimo dalykas: Vilniaus miesto savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių teisinė prigimtis ir šių sutarčių teisinio reglamentavimo problemos.

Tyrimo tikslas: Sisteminiu požiūriu ištirti ir įvertinti savivaldybių institucijų sudaromų sutarčių teisinės prigimties ypatumus, siekiant nustatyti požymius (kriterijus), nulemiančius atskirų sutarčių administracinę teisinę prigimtį.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti ir atskleisti teisės doktrinoje pateikiamus administracinės sutarties sampratos ir teisinės prigimties ypatumus;
2. Išanalizuoti ir apibendrinti sutarties administracinį teisinį pobūdį (prigimtį) nulemiančius kriterijus;
3. Išanalizuoti ir apibendrinti Vilniaus miesto savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių įvairovę, siekiant atriboti sutartis, pasižyminčias civiline teisine ir administracine teisine prigimtimi;
4. Išanalizuoti ir įvertinti Vilniaus miesto savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių, pasižyminčių administracine teisine prigimtimi (pobūdžiu) ir pateikti jų teisinį įvertinimą.

⁵ Šedbaras, S., p. 216.

Tyrimo hipotezė: Nors Lietuvos pozityviojoje teisėje nėra įtvirtinta administracinės sutarties kategorija, savivaldybių institucijos savo veikloje sudaro sutartis, kurioms būdinga administracinė teisinė prigimtis.

Tyrimo metodai:

Metaanalizės metodas naudojamas, siekiant atskleisti teisės doktrinoje pateikiamas administracinės sutarties sampratas, jos požymių ypatumus ir jų pagrindu suformuluoti išvadas.

Sisteminės analizės metodas naudojamas, nustatant teisės aktų, reglamentuojančių viešojo administravimo subjektų sutartinę veiklą, loginį ryšį ir sąveiką su tų pačių ar kitų teisės aktų nuostatomis.

Kontent (turinio) analizės metodas naudojamas, analizuojant ir vertinant savivaldybių institucijų, įgyvendinančių viešojo administravimo funkcijas, sudaromas sutartis.

Lyginamasis metodas taikomas lyginant skirtingas mokslininkų nuomones administracinių sutarčių klausimais, jos apibendrinamos ir formuluojamos išvados.

Lingvistinio metodo pagalba tiriamas teisės normų turinys.

Loginis analitinis metodas taikomas siekiant sukonkretinti, suprasti teisės aktuose įtvirtintų nuostatų esmę, jų pobūdį, teisės normų taikymui praktikoje aiškinti, naujoms sąvokoms, išvadoms formuluoti.

Darbo struktūra: Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, du dėstomosios dalies skyriai ir išvados. Pirmosios dėstymo dalies tikslas – išanalizavus mokslinę teisinę informaciją, suformuluoti administracinės sutarties sampratą, išskirti šių sutarčių esminius požymius, pateikti galimą administracinių sutarčių klasifikaciją. Be to, šioje dalyje suformuluoti kriterijai, leidžiantys atriboti administracines sutartis nuo civilinių sutarčių. Antroje dėstymo dalyje tiriamas Vilniaus miesto savivaldybės, įgyvendinančios viešojo administravimo funkcijas, sudaromų sutarčių teisinė prigimtis.

Tyrimo tema yra parengtas ir pateiktas spausdinimui leidinyje „Mokslinės minties šventė 2010“ mokslinis straipsnis „Administracinė sutartis Lietuvos teisinėje sistemoje“.

SĄVOKŲ PATIKSLINIMAS

Valstybės valdžia – tai ypatingų visuomeninių santykių ir valstybės institucijų veiklos sistema, kuri įgyvendinama įstatymų nustatytais formomis ir metodais bei nukreipta į demokratinio režimo sukūrimą visuomenėje, žmogaus ir piliečių teisių bei laisvių apsaugą, taip pat efektyvaus valdymo ir kontrolės užtikrinimą⁶. Valstybės valdžią įgyvendina atitinkamos šalies vyriausybė ir jai pavaldus valstybinis administracinis aparatas. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją⁷, valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismai.

Valstybinis valdymas. Administracinės teisės teorija tradiciškai valstybinį valdymą traktuoja plačiąja ir siaurąja prasmėmis. Valstybinis valdymas plačiąja prasme – tai visų valstybės institucijų (įstatymų leidžiamosios, vykdomųjų, teisminių, prokuratūros ir kt.) veikla, kurios daro organizacinį poveikį visuomeniniams santykiams⁸. Valstybinis valdymas siaurąja prasme – tai administracinė, t. y. vykdomosios valdžios, kitų vykdomąją tvarkomąją veiklą įgyvendinančių institucijų, veikla⁹.

Viešasis administravimas – įstatymų ir kitų teisės aktų reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas¹⁰.

Viešojo administravimo subjektai – valstybinio administravimo subjektai (centriniai ir teritoriniai), savivaldybių administravimo subjektai, kiti viešojo administravimo subjektai (fiziniai ar juridiniai asmenys (viešosios įstaigos, valstybės įmonės, nevyriausybinės organizacijos, asociacijos), įgalioti atlikti viešąjį administravimą).

Kategorijų valstybinis valdymas ir viešasis administravimas santykis. Valstybinis valdymas yra termino viešasis administravimas sudėtinė dalis. Tokia išvada pagrįsta pateikta viešojo administravimo subjektų sistema, įtvirtinta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje. Be to, viešasis administravimas apima ir vietos savivaldos institucijas, kurios nėra laikomos valstybinio valdymo subjektais, bei kitus administravimo subjektus, kuriems įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valstybė deleguoja vykdyti

⁶ Старилов, Ю. Н. *Курс общего административного права*. Москва: Норма, 2002.

⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.

⁸ Bakaveckas, A. *Lietuvos vykdomoji valdžia*. Vilnius: Eugrimas, 2007, p. 110.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 60-1945; 2006, Nr. 77-2975.

viešojo administravimo funkcijas (pavyzdžiui, valstybės įmonės, nevyriausybinės organizacijos ir kt.)¹¹.

Sutartis. Apibendrinus teisinėje literatūroje, žodynuose pateikiamas sutarties sąvokas ir bruožus, formuluojamas toks termino apibrėžimas: sutartis – dviejų ar daugiau formaliai lygių teisės subjektų valios suderinimo aktas, kuriuo pagrindu atsiranda, pasikeičia ar pasibaigia teisines pasekmes sukeliantys teisiniai santykiai.

Administracinė sutartis. Apibendrinus teisės doktrinoje ir teismų praktikoje pateiktus administracinę sutartį charakterizuojančius požymius, formuluojama tokia administracinės sutarties sąvoka: administracinė sutartis – tai administracinės teisės normų pagrindu viešųjų interesų tenkinimui ar užtikrinimui sudarytas dviejų arba daugiau formaliai lygių subjektų, kurių vienas visada yra viešojo administravimo subjektas, laisvas susitarimas, sukuriantis, pakeičiantis ar nutraukiantis administracinius teisinius santykius.

¹¹ Bakaveckas, A., p. 136.

1. ADMINISTRACINĖS SUTARTIES TEISINIO TAPATUMO PAIEŠKOS TEISĖS DOKTRINOJE

1.1. Sutarties, kaip universalaus teisinio instrumento, sampratos problematika

Sutartis yra viena seniausių teisinių formų, naudojamų keletą tūkstantmečių. Pagrindinė sutarčių paskirtis buvo ir yra – reguliuoti asmenų tarpusavio santykius nurodant galimo ir privalomo elgesio ribas, taip pat atitinkamų teisinių įsipareigojimų nevykdymo teises pasekmes.

Pagrindines prievolių ir sutarčių konstrukcijas sukūrė romėnų teisė. Senovės Romoje sutartys (lot. *contractus*), kaip ir teisės pažeidimai arba privatiniai nusikaltimai (lot. *delicta, maleficia*), buvo pagrindiniai prievolių atsiradimo šaltiniai. P. F. Girard¹² nurodo, nors tam, kad „įvyktų sutartis, pakanka kreditoriaus ir debitoriaus <...> valios sutapimo, <...> romėnų teisėje <...> vien tik susitarimas (lot. *conventio, pactum*) <...> negimdė prievolės. <...> Tam, kad susitarimas būtų privalomas, reikia teisinės formos, kurią saugoja skundas.“ Taigi tam, kad dviejų ar daugiau subjektų susitarimas įgautų sutarties, iš kurios kyla prievolė, formą, jis turėjo atitikti tam tikras sąlygas. Romėnai išskyrė tokias būtinas sutarties sąlygas: sutarties objektas arba dalykas, sutarties pagrindas (arba tikslas) ir sutarties šalių valia bei jos išreiškimo būdas. Sutarties objektas (dalykas) yra tai, ką debitorius įsipareigoja atlikti ir ko kreditorius turi teisę reikalauti. Sutarties objektu galėjo būti ir veiksmas, ir susilaikymas nuo jo. Sutarties pagrindas – tai artimiausias betarpiškas tikslas, dėl kurio sudaryta sutartis. Sutarties galiojimui svarbų vaidmenį turėjo šalių valios suderinimas, jos sutapimas. Be to, sutarties sudarymui nepakako vien šalių vidinės valios, noro. Vidinė valia, kol ji neišreiškta, negalėjo sukurti teisinių pasekmių, nes žmonės apie ją nieko nežino. Romėnų teisė pripažino šias valios išreiškimo formas – žodine, rašytine ir konkludentinius veiksmus. Senoji romėnų teisė, kaip ir kitos ankstyvosios teisės sistemos, vadovavosi supratimu, kad teisinė prievolė gali atsirasti tik formaliais veiksmais¹³. Formos laikymasis buvo privaloma sąlyga tam tikrų teisinių pasekmių atsiradimui. Taigi sutartis Senovės Romoje – tai tam tikra forma išreikštas dviejų ar daugiau subjektų susitarimas, kurio pagrindu atsirasdavo prievolė.

Bendrosios teisės šalyse įstatymų leidėjas nėra pateikęs sutarties sąvokos, nes šiose šalyse sutarčių teisės institutas vystosi teismų praktikos pagrindu. Sutarties pagrindas čia – savanoriškas pažadas prisiimti teisinius įsipareigojimus. Taip Didžiojoje Britanijoje sutartis – tai pažadas (arba pažadai), kurį pažeidus kyla teisinė atsakomybė. Čia sutartis yra svarbiausias įsipareigojimų kilimo pagrindas.

¹² Girard, P. F. *Romėnų teisė*. II tomas. Kaunas: VDU Teisių fakulteto leidinys, 1932, p. 60.

¹³ Zweigert, K., Kotz, H. *Lyginamosios teisės įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 2001, p. 308.

Kontinentinės teisės šalyse terminas „sutartis“ turi kelias reikšmes. Sutartimi suprantamas ir susitarimas, ir juridinis faktas, esantis prievolės pagrindu, ir sandoris, ir pati sutartinė prievolė, ir rašytinis dokumentas, kuriame įtvirtinta sutartinė prievolė. Sutartis (lot. *contractus*) – dviejų ar daugiau teisės subjektų susitarimas, nustatantis, pakeičiantis arba nutraukiantis jų teises ir pareigas¹⁴.

Išanalizavus žodynuose pateiktas termino „sutartis“ reikšmes, darytina išvada, kad esminis sutartį apsprendžiantis kriterijus yra asmenų, ketinančių sudaryti sutartį, susitarimas. Be to, šis susitarimas turi būti pagrįstas laisva valia, t. y. šalys savo noru prisiima sutartinius įsipareigojimus, niekas negali būti verčiamas sudaryti sutartį. Atsižvelgiant į tai, sutartis yra lanksti teisinių santykių reguliavimo forma, todėl yra plačiai naudojama, siekiant reguliuoti įvairius teisinius santykius – civilinius, darbo, tarptautinius, administracinius.

Nepaisant to, kad sutartis yra universali teisinio reguliavimo forma, naudojama visose teisės šakose, dažnai ji suprantama tik kaip privatinės teisės elementas. Lietuvos Respublikos įstatymuose vartojamų sąvokų žodyne pateikiama tokia termino „sutartis“ sąvoka: „sutartis yra dviejų asmenų susitarimas sukurti, pakeisti ar nutraukti civilinius teisinius santykius, kai vienas ar keli asmenys įsipareigoja kitam asmeniui ar asmenims atlikti tam tikrus veiksmus (ar susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų atlikimo), o pastarieji įgyja reikalavimo teisę“¹⁵. Ši sutarties sąvoka yra analogiška sąvokai, pateiktai Lietuvos Respublikos civilinio kodekso¹⁶ 6.154 straipsnio 1 dalyje. O tai leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad terminas „sutartis“ Lietuvos Respublikos teisės aktuose vartojamas, tik norint apibrėžti civilinę sutartį. Toks sutarties sąvokos pateikimas žodyne dar kartą patvirtina nusistovėjusį požiūrį, kad sutarties sudarymas dažniausiai siejamas su civiliniais teisiniais santykiais, o sutarties institutas dažniausiai priskiriamas civilinei teisei, nepaisant to, kad toliau žodyne pateikiamos nuorodos į įvairias sutarčių rūšis, tarp kurių yra ne tik civilinės, bet ir koncesijos, tarptautinė, profesinės karo tarnybos, mokestinės paskolos bei kitos sutartys.

Pažymėtina, kad tarptautinėje teisėje sutarčių institutas taip pat labai paplitęs, nes čia sutartis yra pagrindinė valstybių bendradarbiavimo forma. Tarptautinėmis sutartimis valstybės prisiima įvairius tarptautinius įsipareigojimus. Tarptautinė sutarčių teisė yra kodifikuota dviejuose tarptautinėse sutartyse: 1969 m. Vienos konvencijoje dėl sutarčių teisės¹⁷ ir 1986 m. Vienos konvencijoje dėl sutarčių, sudaromų tarp valstybių ir tarptautinių organizacijų bei tarp tarptautinių organizacijų¹⁸. 1969 m. Vienos konvencijos dėl sutarčių teisės 2 straipsnio 1a punkte nustatyta, kad sutartis – tai raštu tarp valstybių sudarytas tarptautinis susitarimas, kuriam

¹⁴ Азрилиян, А. Н. *Краткий юридический словарь*. Москва: Институт новой экономики, 2007, с. 148.

¹⁵ Mockevičius, R. *Lietuvos Respublikos įstatymuose vartojamų sąvokų žodynas*. Vilnius: TIC, 2002, p. 529.

¹⁶ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262.

¹⁷ Vienos konvencija dėl sutarčių teisės. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 13-480.

¹⁸ Lietuva nedalyvauja šioje sutartyje. Sutartis dar nėra įsigaliojusi.

taikomos tarptautinės teisės normos, įtvirtintos viename ar keliuose susijusiuose dokumentuose, nesvarbu, koks būtų to susitarimo pavadinimas. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo¹⁹ 1 straipsnyje pateikiamas analogiškas Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties apibrėžimas: „Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis – tarptautinės teisės principų ir normų reglamentuotas susitarimas, kurį raštu sudaro Lietuva su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, nesvarbu, koks sutarties pavadinimas ir ar sutartį sudaro vienas, du ar keli tarpusavyje susiję dokumentai“.

Teisės mokslo atstovai nesieja termino „sutartis“ išimtinai su civiline teise ir pateikia bendro pobūdžio, universalius sąvokos apibrėžimus. Štai J. N. Starilov nurodo, „kad vadovaujantis bendrąja teisės teorija, sutartis – tai šalių sutarimas, kuriame yra išreikšta jos dalyvių valia dėl teisinių santykių atsiradimo, pasikeitimo ir nutraukimo“²⁰. Sutartyje atsispindi šalių teisinė padėtis, jų teisės ir pareigos, įsipareigojimai dėl teisinių veiksmų atlikimo arba susilaikymo nuo jų. Kitas žymus rusų mokslininkas D. N. Bachrach pateikia tokią sutarties sąvoką: „Teisinė sutartis – tai valinis dviejų ar daugiau teisės subjektų susitarimas, nustatantis, pakeičiantis ar nutraukiantis subjekto teises ir pareigas. Tai teisės aktas, kuris sukelia tam tikras teises pasekmes jo šalims ir tretiesiems asmenims“²¹. Sutartis turi išreikšti suderintą šalių valią, nukreiptą į tam tikro tikslo, neprieštaraujančio teisei, pasiekimą. A. P. Korenev, A. A. Abdurachmanov nurodo, kad sutartis plačiąja prasme gali būti apibrėžta kaip dviejų ar daugiau formaliai lygių subjektų suderintos valios pasireiškimas, kurio tikslas – teisinių pasekmių atsiradimas²².

Išanalizavus mokslinę literatūrą, galima išskirti tokius pagrindinius sutarties požymius:

1. Susitarimas, kuris yra suprantamas kaip suderintas valios pasireiškimas, siekiant vieningo tikslo;
2. Formali susitariančių šalių lygybė;
3. Neprieštaraujantis teisei tikslas, kurio siekia sutarties šalys.

Šie sutarties požymiai yra esminiai ir, nesant bent vieno iš jų, sutartis negalima. Visos sutartys turi šiuos požymius, tačiau jas viena nuo kitos skiria specifiniai tik tam tikrai sutarčių rūšiai būdingi požymiai.

Yra autorių, nurodančių, kad sutartis – tai teisės aktas. Ši nuostata reikalauja detalesnio aptarimo. Teisės aktas – tai tautos, valstybės institucijų, pareigūnų ar pavienių asmenų tam tikra

¹⁹ Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 60-1948.

²⁰ Старилов, Ю. Н., с. 450.

²¹ Бахрах, Д. Н. *Административное право России*. Москва: Эксмо, 2008, с. 284.

²² Корнев А. П., Абдурахманов А. А. Административные договоры: понятие и виды. *Журнал российского права*, 1998, 7: 84.

tvarka priimtas oficialus rašytinis dokumentas, kuriame yra suformuluotos teisės normos²³. Prof. A. Vaišvila teisės aktus skirsto į bendrųjų teisės normų aktus ir individualiųjų teisės normų aktus. Bendrųjų teisės normų aktas – tai kompetentingų valstybės institucijų (teisėkūros subjektų) specialia tvarka išleistas oficialus rašytinis dokumentas, kurio turinį sudaro teisės normos, skirtos daugkartiniam naudojimui ir neribotam teisės subjektų ratui. Individualiųjų teisės normų aktas formuluoja vienkartinę, nors laiko atžvilgiu ir tęstinę elgesio taisyklę, skirtą konkrečioms asmenims arba konkrečioms situacijoms²⁴. Pastarieji dar skirstomi į savarankišką individualią elgesio taisyklę formuojančius ir teisės taikymo aktus. Atsižvelgiant į tai, kad civilinės sutartys formuluoja savarankiškas individualias teisės normas, kurios yra skirtos piliečių subjektinei teisei įgyvendinti, prof. A. Vaišvila jas priskiria prie individualiųjų teisės normų aktų²⁵.

Analizuojant teisinę literatūrą toliau, susiduriama su priešinga nuomone. Štai civilinės teisės specialistai nurodo, kad nepaisant to, jog reguliuojamoji sutarčių funkcija priartina sutartis prie įstatymų, sutarties sąlygos skiriasi nuo teisės normos dviem esminėmis ypatybėmis:

1. Sutartis išreiškia jos šalių valią, o norminis aktas – jį išleidusios institucijos;
2. Sutartis yra skirta tik jos dalyvių elgesiui reguliuoti, ji sukuria teises ir pareigas jos šalims, o teisės aktas paprastai yra bendra visiems elgesio taisyklė²⁶.

Tokios nuomonės laikosi ir kai kurie rusų mokslininkai, tačiau kartu jie nurodo, kad šios dvi ypatybės skiria nuo teisės aktų tik civilines sutartis. A. N. Kolokolcev teigia, kad viešosios teisės sutartyse šių dviejų ypatybių gali ir nebūti. Tokiu būdu nebelieka aiškių sutarties ir teisės akto atribojimo kriterijų. Plėtodamas šią mintį toliau, autorius nurodo, kad yra civilinė sutartis ir yra teisės aktas. Šios sąvokos nėra tapačios. Atsižvelgiant į tai, kad administracinė sutartis yra viešosios teisės elementas, ji yra teisės aktas. Taigi A. N. Kolokolcev teisės aktais pripažįsta tik viešosios teisės (administracines, tarptautines) sutartis.

Manytina, kad autoriai, nepriskiriantys civilinių sutarčių teisės aktams, suvienodina tam tikras teisės teorijoje griežtai atskiriamas teises sąvokas – teisės aktas, bendrųjų teisės normų aktas, individualiųjų teisės normų aktas, įstatymas. Vadovaujantis teisės teorija, sutartis yra teisės aktas, kuri gali būti tiek individualiųjų teisės normų aktu, tiek bendrųjų teisės normų aktu. Štai tarptautinė sutartis yra bendrųjų teisės normų aktas, o civilinė sutartis, atsižvelgiant į tai, kad joje formuluojamos savarankiškos individualios teisės normos, yra individualiųjų teisės normų aktas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad administracinė sutartis gali būti tiek norminio, tiek

²³ Vaišvila, A., p. 307.

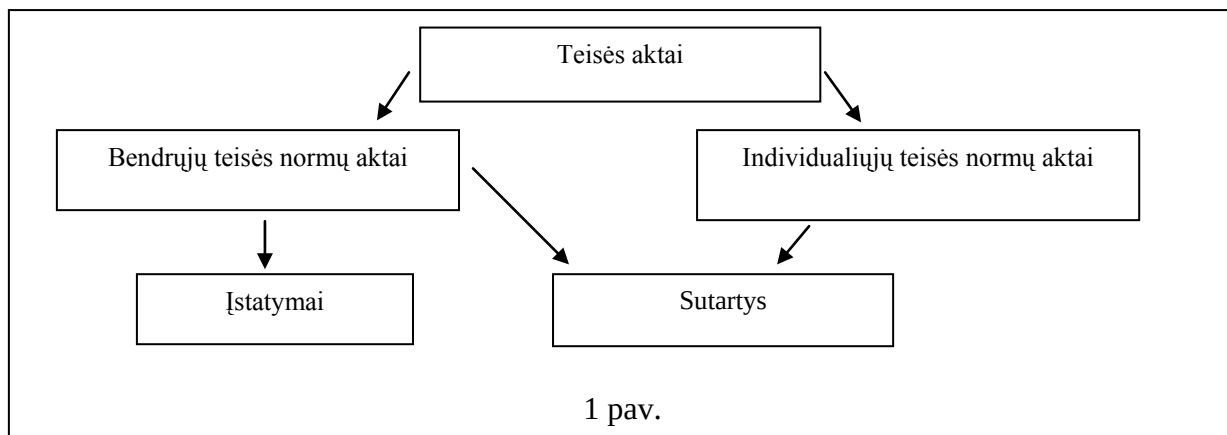
²⁴ *Ibid.*, p. 308.

²⁵ *Ibid.*, p. 310.

²⁶ Ambrasienė, D., Baranauskas, E., Bublienė, D. ir kiti. *Civilinė teisė. Prievolių teisė*. Vilnius: LTU, 2004, p. 106.

individualaus pobūdžio, ji gali būti ir individualiųjų teisės normų aktu, ir bendrųjų teisės normų aktu.

Schematiškai teisės teorijoje pateiktų kategorijų tarpusavio santykis pavaizduotas 1 paveiksle.

Pažymėtina ir tai, kad sutartys turi įstatymo galią, nes sukurtos pagal teisės subjektams įstatymo suteiktą teisę ir reiškia, jog jokie įstatymų lydimieji aktai neturi jiems prieštarauti, jų pakeisti ar atšaukti²⁷. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso²⁸ 6.189 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Kaip nurodo prof. A. Vaišvila, kodekse be reikalo susiaurinama sutarties galia iki sutarties šalių. Jei civilinė sutartis turi įstatymo galią, tai ji privaloma visiems teisės subjektams, kurie tik koku nors būdu susidurtų su šia sutartimi nustatyta tvarka²⁹. Taigi sutartis tai teisės aktas, kuris teisės šaltinių hierarchijoje prilyginamas įstatymams.

Apibendrinus teisinėje literatūroje, žodynuose pateikiamas sutarties sąvokas ir bruožus, formuluojamas toks termino apibrėžimas: sutartis – dviejų ar daugiau formaliai lygių teisės subjektų valios suderinimo aktas, kuriuo pagrindu atsiranda, pasikeičia ar pasibaigia teisinės pasekmės sukeliantys teisiniai santykiai.

Kaip buvo minėta, sutartis yra universali teisinio reguliavimo forma, naudojama, siekiant sureguliuoti įvairiausias visuomeninius santykius įvairiuose teisės šakose. Jau Senovės Romoje teisę buvo įprasta skirstyti į viešąją (*jus publicum*) ir privatinę (*jus privatum*). Privatine teise Romos teisininkas D. Ulpianas vadino teisės normas, kurios reguliuoja piliečių tarpusavio santykius, atsirandančius iš savanoriškų sutarčių. Viešoji teisė reguliuoja socialinių grupių – patricijų ir plebėjų, vergų ir vergvaldžių tarpusavio santykius, arba santykius, kur vienas iš

²⁷ Vaišvila, A., p. 318.

²⁸ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262.

²⁹ Vaišvila, A., *op. cit.*, p. 319.

dalyvių yra valstybė³⁰. Sutartiniai santykiai yra žinomi tiek privatinėje, tiek viešojoje teisėje. Atsižvelgiant į pateiktą teisės skirstymą, sąlygiškai visas sutartis galima taip pat suskirstyti į privatinės ir viešąsias³¹. Viešųjų sutarčių pavyzdžiais galėtų būti tarptautinės, mokestinės, administracinės ir kitos sutartys. Ryškiausi privatinų sutarčių pavyzdžiai – civilinės ir darbo sutartys.

Kaip jau buvo nurodyta, dažniausiai sutartis suvokiama tik kaip privatinės teisės elementas. Yra nusistovėjęs požiūris, kad sutartis yra tradicinis būdas reguliuoti subjektų santykius privatinėje teisėje, kurie reguliuojami civilinės teisės normomis, garantuojančiomis sutarties šalims lygias teises. Tačiau besikeičiantys viešojo administravimo tikslai ir veiklos metodai sąlygoja tai, kad įgyvendindami savo funkcijas viešojo administravimo subjektai greta imperatyvaus pobūdžio vienašalių paliepimų (administracinių aktų) naudoja ir sutartinius pradmenis kaip ypatingą teisinių santykių reguliavimo formą.

1.2. Administracinės sutarties sampratos ir požymių probleminė analizė

Vakarų Europos šalyse (pavyzdžiui, Vokietijoje ar Prancūzijoje) administracinės sutarties institutas yra žinomas jau nuo XX amžiaus pradžios. Čia administracinės sutartys pripažįstamos neatsiejama administracinio reguliavimo dalimi ir jų legitimumas išakmiai įtvirtintas teisės aktuose, todėl šių šalių mokslininkai jau nebekelia administracinių sutarčių egzistavimo klausimų, tačiau diskutuoja apie tokių sutarčių sudarymo prielaidas, sąlygas, formas ir kitais aspektais. Lietuvos Respublikoje administracinių sutarčių institutas nėra įtvirtintas pozityviojoje teisėje, todėl kyla pagrįstas klausimas, ar Lietuvoje apskritai egzistuoja tokių sutarčių kategorija. Administracinės sutarties esmė darbe atskleidžiama išanalizavus ir apibendrinus Lietuvos ir užsienio teisės doktriną, teismų praktiką, teisės aktus.

Administracinės sutartys Vokietijoje įstatymiškai yra apibrėžtos tiek Vokietijos Federacinės Respublikos administracinio proceso įstatyme, tiek atskiroms žemėms galiojančiuose įstatymuose, tiek kituose teisės aktuose. Administracinių sutarčių reglamentavimui skirta ketvirtoji Vokietijos Federacinės Respublikos administracinio proceso įstatymo dalis, kurioje aptariami administracinių sutarčių sudarymo leistinumo, formos, galiojimo, reikalavimų atskiroms sutarčių rūšims ir kiti klausimai. Administracinė sutartis Vokietijoje vadinama viešąja teisine sutartimi, taip pabrėžiant šios sutarties prigimtį išskirtinumą. Vokietijos Federacinės Respublikos administracinio proceso įstatymo 54

³⁰ Vaišvila, A., p. 346.

³¹ Čia sąvoka „viešoji sutartis“ vartojama ir suprantama ne Lietuvos Respublikos civilinio kodekso prasme. Lietuvos pozityviojoje teisėje viešoji sutartis yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.161 straipsnyje. Svarbiausias jos požymis yra tas, kad viena jos šalimi yra juridinis asmuo (verslininkas), parduodantis prekes ar paslaugas visiems besikreipiantiems. Tokiu būdu, administracinė sutartis, kaip viešosios teisės elementas, ir viešoji sutartis, kaip Lietuvos Respublikos civilinio kodekso kategorija, Lietuvos Respublikoje negali būti tapatinamos.

straipsnyje įtvirtinta, kad viešoji teisinė sutartis – tai toks įstatymui neprieštaraujantis šalių susitarimas, kuriuo pagrindu atsiranda, pasikeičia ar pasibaigia teisiniai santykiai viešosios teisės srityje³². Vadovaujantis šia samprata išskiriamos dvi esminės viešųjų teisinių (administracinių) sutarčių egzistavimo sąlygos:

1. Dviejų ar kelių teisės subjektų susitarimas, kurio tikslas pasiekti tam tikrą teisinį rezultatą. Tai yra bendra sąlyga, būdinga visoms teisinėms sutartims. Atsižvelgiant į tai, kad sutartis – tai dviejų ar kelių teisės subjektų susitarimas, nustatantis, pakeičiantis ar nutraukiantis abipusius šalių teisinius santykius, čia yra svarbus aiškus vienos šalies siūlymas sudaryti sutartį, ir kitos – sutikimas ją sudaryti. Nesant šio abipusio valios išreiškimo fakto (susitarimo) viešoji teisinė (administracinė) sutartis negali būti sudaryta. Taigi pradiniam sutarties sudarymo etape yra svarbi šalių valios autonomija.
2. Sutartimi yra sukuriama teisiniai santykiai viešojoje teisėje. Ši sąlyga skiria viešąją teisinę (administracinę) sutartį nuo kitų sutarčių. Atsižvelgiant į tai, kad viešosios teisės (administracinės) sutartys yra sudaromos ir vykdomos viešojo administravimo institucijų veikloje, o ši veikla reglamentuojama administracinės teisės normomis, Vokietijos Federacijos Respublikoje viešųjų teisinių (administracinių) sutarčių institutas yra administracinės teisės sistemos dalis.

Didelę įtaką Lietuvos teisės mokslui ir jo raidai daro Rusijos teisės tradicija. Nors Rusijos Federacijos įstatymų leidėjas nėra įtvirtinęs administracinės sutarties sąvokos, jos sudarymo leistinumo, galiojimo ir kitų svarbių klausimų teisės aktuose, rusų mokslininkai, pripažindami šio administracinės teisės instituto egzistavimą Rusijos Federacijos teisinėje sistemoje, administracinės sutarties sampratą plėtoja pasitelkdami užsienio šalių (Vokietijos ar Prancūzijos) teisės doktriną ir pozityviąją teisę. Rusijos administracinės teisės moksle gausu darbų, skirtų administracinių sutarčių problematikai, tačiau vis dėlto administracinės sutarties sąvoka iki šiol Rusijoje kelia daug diskusijų.

Štai V. A. Jusupov nurodo, kad administracinė sutartis – tai administracinės teisės aktais nustatytas dviejų ar daugiau subjektų, kurių vienas visada yra valstybinio valdymo institucija, susitarimas, nustatantis, pakeičiantis ar nutraukiantis jų dalyvių administracines teises ir pareigas³³. A. A. Savostin kritikuoja tokį administracinės sutarties apibrėžimą, nurodydamas, kad taip apibrėždamas administracinę sutartį autorius apriboja jos vaidmenį administracinių

³² *Административно-процессуальное право Германии*. Москва: Вольтерс Клувер, 2007, с. 49.

³³ Савостин, А. А. Административные договоры и их реализация в сфере публичного управления. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2008, 1: 43.

teisinių santykių nustatymu, pakeitimu ar nutraukimu³⁴. Taip, anot autoriaus, į administracinės sutarties sąvoką nepatenka norminio pobūdžio administracinės sutartys, pavyzdžiui, sutartys dėl apsikeitimo informacija. Su tokia autoriaus kritika negalima sutikti, nes bet kokios sutarties sudarymas lemia teisinių santykių atsiradimą. Tarp šalių, sudariusių sutartį dėl apsikeitimo informacija, vis tiek susiklosto administraciniai teisiniai santykiai, nepaisant to, kad sutartis yra norminio pobūdžio. Tačiau A. V. Jusupov pateiktas administracinės sutarties apibrėžimas vis dėlto turi trūkumų. Autorius, apibrėždamas administracinę sutartį nenurodo, kad administracinės sutarties šalys yra formaliai lygios. B. B. Changeldyjev administracinę sutartį arba, kaip jis nurodo, organizacinį administracinį susitarimą, apibrėžia taip: „tai valinis koordinuotas dviejų arba keleto valstybinio valdymo subjektų susitarimas dėl tam tikrų administracinių veiksmų atlikimo tam tikroje vietoje tam tikru laiku. Tai juridinis faktas, nustatantis, pakeičiantis ar nutraukiantis administracinius teisinius santykius“³⁵. Šiuo apibrėžimu autorius nepagrįstai susiaurino subjektų, galinčių būti tokios sutarties šalimi, ratą, įtvirtindamas, kad administracinės sutarties šalimi gali būti tik valstybinio valdymo subjektai.

M. I. Piskotin administracines sutartis įvardina kaip „priemonę valdymo uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti“³⁶. Autorius nurodo, kad administracinė sutartis – tai ypatinga valstybinio valdymo priemonė naudojama įvairiose visuomeninio gyvenimo srityse. Sudarydamos administracines sutartis, valstybės ar vietos savivaldos institucijos veikia administracinės teisės normų pagrindu, įgyvendina viešuosius tikslus ir funkcijas, dažnai turi tam tikrų prerogatyvų. L. L. Popov, J. I. Migačiov, S. V. Tichomirov nurodo, kad administracinė sutartis – tai administracinės teisės normomis pagrįstas susitarimas, kurio bent viena šalis yra valstybinio valdymo subjektas ir sutarties sudarymo tikslas – valdymo pobūdžio santykių, susiklostančių valstybinio valdymo srityje, suregulavimas³⁷. Žymus rusų teisininkas D. N. Bachrach administracinę sutartį apibūdina kaip sandorio rūšį, kuriame šalių lygiateisiškumas vienokiu ar kitokiu būdu suderintas su valdingais vienos, o kartais ir abiejų šalių įgaliojimais³⁸. Autorius teigia, kad administracinė sutartis – tai dviejų ar daugiau administracinės teisės subjektų susitarimas, nustatantis, pakeičiantis ar nutraukiantis administracines teises ir pareigas. Tai juridinis faktas, kurio sudarymo pasekmė – administracinių teisinių santykių atsiradimas. D. N. Bachrach nurodo, kad administracinė sutartis – tai administracinės teisės normų ir viešųjų interesų pagrindu sudarytas savanoriškas dviejų (ar daugiau) administracinės teisės subjektų,

³⁴ Савостин, А. А, с. 43.

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Пискотин, М. И. *Советское административное право*. Москва, 1990, с. 151.

³⁷ Попов, Л. Л., Мигачёв, Ю. И., Тихомиров, С. В. *Административное право России*. Москва: Проспект, 2008, с. 254.

³⁸ Бахрах, Д. Н., с. 286.

vienas iš kurių visada bus administracinės valdžios subjektas, daugiašalis aktas, nustatantis (pakeičiantis ar nutraukiantis) jo dalyvių abipuses teises ir pareigas³⁹.

Panašios nuomonės laikosi ir dr. S. Šedbaras, apibūdindamas administracinę sutartį taip: „administracinė sutartis – tai pagal administracinės teisės normas sudarytas dviejų ar keleto administracinės teisės subjektų, kurių vienas visada yra viešojo administravimo institucija, savanoriško valios suderinimo aktas, nustatantis, nutraukiantis ar pakeičiantis jų tarpusavio teises ir pareigas siekiant viešųjų interesų“⁴⁰. R. Kalesnykas nurodo, kad administraciniai teisiniai sandoriai – tai dviejų arba daugiau viešojo administravimo institucijų (pareigūnų) ar viešojo administravimo ir kitų subjektų susitarimas, darantis įtaką teisių ir pareigų atsiradimui, pasikeitimui ar pasibaigimui viešojo administravimo srityje⁴¹. Jis gali būti sudarytas tik vadovaujantis administracinės teisės normomis. Administracinė sutartis – daugiašalis teisės aktas, nustatantis jame dalyvaujančių šalių teises ir pareigas.

Reikėtų pažymėti, kad rusų teisės mokslo atstovai administracinės sutarties sudarymą sieja su valstybinio valdymo (rus. *государственное управление*) subjektų veikla, o Vakarų Europos, taip pat ir Lietuvos, administracinės teisės mokslo atstovai – su viešojo administravimo institucijų veikla. Valstybinis valdymas yra siauresnė sąvoka nei viešasis administravimas, kuri neapima vietos savivaldos institucijų veiklos. Atsižvelgiant į tai, kad administracinės sutarties tikslas – viešųjų interesų tenkinimas bei į tai, kad vietos savivaldos ir kiti viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami viešąjį administravimą, taip pat tenkina viešuosius interesus, tikslinga administracinės sutarties sudarymą sieti su viešojo administravimo institucijų veikla.

Išanalizavus ir apibendrinus užsienio ir Lietuvos administracinės teisės doktrinoje pateikiamus administracinės sutarties apibrėžimus bei pasitelkus žinias apie sutartį, išskiriami tokie esminiai administracinės sutarties bruožai:

1. Privalomas administracinės sutarties dalyvis visada yra viešojo administravimo subjektas;
2. Administracinės sutarties šalys yra formaliai lygios;
3. Administracinė sutartis – tai susitarimas – suderinta šalių valia;
4. Administracinė sutartis sudaroma ir vykdoma administracinės teisės normų pagrindu;
5. Administracinės sutarties sudarymo pasekmė – administracinių teisinių santykių atsiradimas, pasikeitimas ar nutraukimas;
6. Administracinės sutarties sudarymo tikslas – viešųjų interesų tenkinimas ir apsauga.

³⁹ Бахрах, Д. Н., с. 287.

⁴⁰ Šedbaras, S., p. 181.

⁴¹ Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraitienė, A. ir kiti. *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis*. Vilnius: MRU, 2005, p. 481.

Formuluojama tokia administracinės sutarties sąvoka: administracinė sutartis – tai administracinės teisės normų pagrindu, viešųjų interesų tenkinimui ar užtikrinimui sudarytas dviejų arba daugiau formaliai lygių administracinės teisės subjektų, kurių vienas visada yra viešojo administravimo subjektas, laisvas susitarimas, sukuriantis, pakeičiantis ar nutraukiantis administracinius teisinius santykius.

Kaip minėta, Lietuvos Respublikos pozityvioje teisėje administracinės sutarties sąvoka nėra įtvirtinta, tačiau teismų praktikos analizė, leidžia daryti išvadą, kad Lietuvos teismai pripažįsta administracinių sutarčių egzistavimą Lietuvos teisinėje sistemoje. Detalesnės analizės reikalauja dvi Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos nutartys.

2005 m. lapkričio 25 d. nutartyje⁴² buvo ne tik išspręstas Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „LINAVA“ ir Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ginčas, bet ir pasisakyta administracinių sutarčių klausimu. Teismas bendrosios garantijos sutartį tarp muitinės ir garantinės asociacijos („LINAVA“) pripažino administracine sutartimi. Motyvuodama tokį savo sprendimą išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, kad muitinės garantijos sutarties šalys nėra lygiateisės – muitinė turi valdingus įgaliojimus garantinės asociacijos atžvilgiu, be to, dalis bendrosios garantijos sutarties sąlygų yra apspręstos ne šalių susitarimo, o galiojančių teisės aktų normų – šalys negali susitarti kitaip negu nustatyta įstatyme. Akivaizdu, kad tai yra požymiai, būdingi ne civilinei, o viešajai teisei. Toliau išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, kad bendrosios garantijos sutartis tarp muitinės ir garantinės asociacijos nėra civilinė sutartis ir jos pagrindu susiklostę teisiniai santykiai yra viešosios, o ne civilinės teisės reguliavimo dalykas. Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas pažymėjo, kad tokia santykių tarp viešojo administravimo institucijos ir privataus asmens forma, kai valstybės institucija, siekdama įgyvendinti savo įstatymines funkcijas ir patenkinti viešą visuomenės interesą, sudaro sutartis su privačiais asmenimis, Europos šalių teisinėje praktikoje ir teisės doktrinoje yra vadinama administracine sutartimi. Muitinė šiuose santykiuose veikia ne kaip civilinių teisinių santykių subjektas, o kaip viešojo administravimo institucija.

2008 m. gegužės 6 d. nutartyje⁴³ konstatuota, kad Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo⁴⁴ 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintos sutartys (teritorinių ligonių kasų sudaromos sutartys su sveikatos priežiūros įstaigomis ir vaistinėmis) turi būti vertinamos kaip administracinės, nes teisiniai santykiai, kurių pagrindu kyla sutartiniai įsipareigojimai, yra administraciniai, o pačios sutartys viešojo administravimo subjektų sudaromos viešosios teisės normų imperatyviojo reguliavimo pagrindais, ginant viešuosius interesus sveikatos apsaugos

⁴² Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje (bylos Nr. A14-1479/2005 m.).

⁴³ Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje (bylos Nr. A-261-339/2008 m.).

⁴⁴ Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512.

sirtyje. Analizuojamos bylos atveju ginčas kilo iš santykių, atsiradusių teritorinei ligonių kasai vykdant viešojo administravimo veiklą. Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas nurodė, kad tai, jog dėl privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų skyrimo sveikatos priežiūros įstaigoms yra sudaroma sutartis, nekeičia aptariamų santykių pobūdžio. Sutartis šiuo atveju yra priemonė pagal įstatymo nustatytą paskirtį paskirstyti privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšas, ir sprendimas dėl jos sudarymo yra priimamas pagal viešosios teisės normų, reglamentuojančių minėto tikslinio valstybinio finansinio fondo lėšų administravimą, nustatytas sąlygas ir taisykles. Teritorinė ligonių kasa, priimdama sprendimą sudaryti ar nesudaryti sutartį su sveikatos priežiūros įstaiga, įgyvendina jai suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus ir santykiai dėl tokio pobūdžio sprendimų priėmimo yra viešojo administravimo santykiai.

Šių dviejų Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutarčių ir Lietuvos Respublikos teisės aktų sisteminė analizė, leidžia išskirti tokius pagrindinius administracinės sutarties aspektus:

1. Sutarties sudarymo pagrindas. Administracinė sutartis sudaroma, vadovaujantis viešosios teisės normomis. Teisės mokslo atstovai, kaip jau buvo teigiama, nurodo, kad administracinės sutarties sudarymo pagrindas – administracinės teisės normos. Nutartyse minima viešojo administravimo subjektų veikla patenka į administracinės teisės reguliavimo sritį, o tai reiškia, kad tokia veikla yra reglamentuojama administracinės teisės normomis. Taigi tiek teismų praktikoje, tiek teisės doktrinoje nustatyta, kad administracinės sutarties sudarymo pagrindas – administracinės teisės normos.
2. Sutarties subjektai. Administracinės sutartys sudaromos viešojo administravimo subjektui vykdant viešąjį administravimą. Viešojo administravimo subjekto sąvoka pateikiama Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme. Čia nurodoma, kad viešojo administravimo subjektas – institucija, įstaiga, pareigūnas, valstybės tarnautojas, kitas fizinis ar juridinis asmuo, šio įstatymo nustatyta tvarka įgaliojti atlikti viešąjį administravimą⁴⁵. Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas savo veikloje gali sudaryti civilines sutartis (pavyzdžiui, kanceliarinių prekių įsigijimo), tačiau tokių sutarčių sudarymas nėra viešojo administravimo veiklos vykdymas. Į viešąjį administravimą patenka tik tokia įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojama viešojo administravimo subjektų veikla, skirta įstatymams ir kitiems teisės aktams įgyvendinti: administracinių sprendimų priėmimas, įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo kontrolė, įstatymų nustatytų administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas ir viešojo administravimo subjekto vidaus administravimas⁴⁶. Apibendrinus, pasakytina, kad

⁴⁵ Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 60-1945; 2006, Nr. 77-2975.

⁴⁶ *Ibid.*

administracines sutartis sudaro viešojo administravimo subjektai pagal jiems suteiktus įgaliojimus, vykdydami viešojo administravimo veiklą. Tą patvirtina ir ankščiau analizuota teisės doktrina.

3. Teisinių santykių kilmė. Teisės doktrinoje nurodoma, kad, sudarius administracinę sutartį, susiklosto administraciniai teisiniai santykiai. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. nutartyje nustatyta, kad bendrosios garantijos sutarties pagrindu susiklostę teisiniai santykiai yra viešosios teisės reguliavimo dalykas, 2008 m. nutartyje konstatuota, kad administraciniai sutartiniai įsipareigojimai kyla administracinių teisinių santykių pagrindu. Taigi tiek iki administracinės sutarties sudarymo, tiek ją sudarius viešojo administravimo subjektas veikia administracinių teisinių santykių srityje. Administracinė sutartis negali būti sudaryta esant kitiems teisiniams santykiams (pavyzdžiui, civiliniams), o, ją sudarius, negali susiformuoti kiti, ne administraciniai, teisiniai santykiai.
4. Sutarties sudarymo tikslas. Administracinės sutarties sudarymo tikslas, vadovaujantis tiek teismų praktika, tiek teisės doktrina, – viešųjų interesų tenkinimas ir apsauga. Viešojo intereso sąvokos įstatymai neapibrėžia. Viešojo intereso samprata yra formuojama teismų jurisprudencijoje. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad valstybės, kaip visos visuomenės politinės organizacijos, paskirtis – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą⁴⁷. Tačiau kiekvienas viešasis interesas tegali būti grindžiamas pamatinėmis visuomenės vertybėmis, kurias įtvirtina, saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija, jo įtvirtinimas ir užtikrinimas, gynimas ir apsauga yra konstituciškai motyvuoti. Be to, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad viešojo intereso, kaip valstybės pripažinto ir teisės ginamo visuomeninio intereso, įgyvendinimas yra viena svarbiausių pačios visuomenės egzistavimo ir raidos sąlygų⁴⁸. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo formuojamoje teismų praktikoje nuosekliai laikomasi pozicijos, kad viešasis interesas turėtų būti suvokiamas kaip tai, kas objektyviai yra reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai⁴⁹. Tokiu būdu, vertinant, ar tam tikras interesas turi būti laikomas viešuoju, reikia įvertinti, ar jo teisės

⁴⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su jais susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 181-6708 (atitaisymas 2004, Nr. 186).

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. gegužės 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valdininkų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 2 punkto atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ // *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 40-997. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2005, Nr. 63-2235.

⁴⁹ Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartys administracinėse bylose: Nr. A146-335/2008m.; Nr. A882-65/2009 m.

aktais nustatyta tvarka neapgynus būtų pažeistos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos, jos saugomos ir ginamos vertybės.

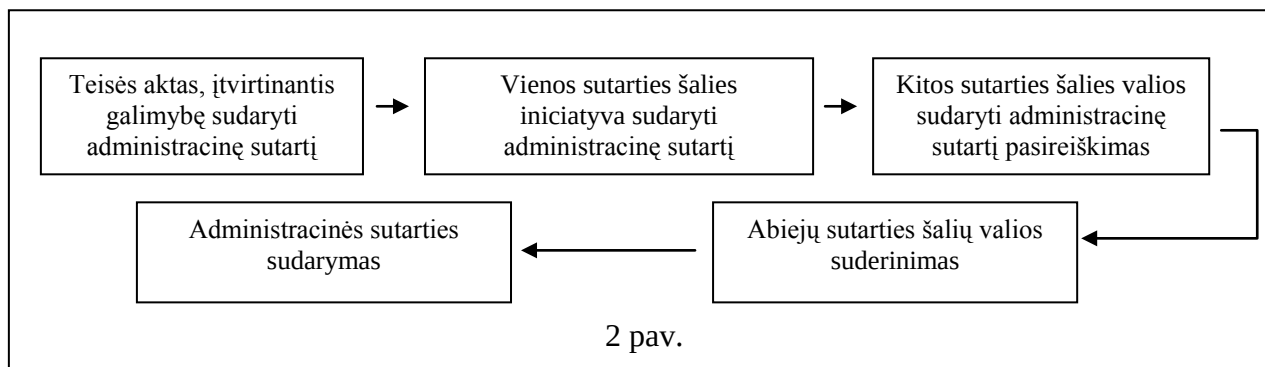
Apibendrinus pasakytina, kad teisės doktrinoje nėra vieningos nuomonės dėl administracinės sutarties sampratos: vieni autoriai ją supranta labai plačiai, kiti – siauriau. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo praktika administracinės sutarties klausimu, nors ir nėra labai gausi, tačiau vieninga. Pažymėtina, kad tiek Lietuvos administracinės teisės mokslo atstovai, tiek specializuoti (administraciniai) teismai pripažįsta administracinių sutarčių egzistavimą Lietuvos teisinėje sistemoje, nepaisant to, kad ji nėra įtvirtinta pozityviojoje teisėje.

Išsamiai administracinės sutarties instituto analizei tikslinga apibūdinti administracinės sutarties požymius. Sistemiškai išanalizavus užsienio ir Lietuvos administracinės teisės doktriną, Lietuvos Respublikos teisės aktus ir administracinių sutarčių sudarymo praktiką, išskiriami šie specifiniai administracinės sutarties požymiai:

1. Sutarties laisvės principo pasireiškimas. Sutarties laisvės principas yra pagrindinis sutarčių principas, pripažįstamas tiek civilinėje, tiek tarptautinėje teisėje, todėl būtina išsiaiškinti, ar administracinei sutarčiai būdingas šis principas ir jei taip, ar yra jo ribos. V. I. Novosiolov nurodo, kad administracinė sutartis – tai valdymo veiksmas, kuriame kartu yra ir valdžios, ir pavaldumo, ir teisinės lygybės bruožai⁵⁰. Taigi, nors administracinė sutartis, kaip viešosios teisės institutas, pasižymi imperatyviais pradmenimis, pirmiausia ji yra sutartis, kuriai būdingas šalių susitarimas. O tai reiškia, kad administracinė sutartis išreiškia jos šalių suderintą valią (čia pasireiškia sutartinis momentas). V. I. Novosiolov nurodo, kad valia pirminiame jos etape yra sankcionuota įstatymu, suteikiančiu tam tikrus įgaliojimus, o vėliau inicijuojama viešojo administravimo subjekto (sutartinis momentas). Su tokia pozicija galima sutikti tik iš dalies. Štai Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme⁵¹ yra įtvirtintos kario savanorio tarnybos ir profesinės karo tarnybos sutartys. Inicatyva sudaryti tokią sutartį kyla iš Lietuvos Respublikos piliečio, pareiškusio norą stoti į profesinę ar savanorio tarnybą. Taigi galimybė sudaryti tokią sutartį pirmiausia yra įtvirtinta teisės akte – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme. Vėliau sutarties sudarymas yra inicijuojamas privataus asmens – Lietuvos Respublikos piliečio. Galiausiai viešojo administravimo institucija, įsitikinusi, kad asmuo atitinka teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus, sudaro su juo sutartį. Apibendrinus, darytina išvada, kad iniciatyva sudaryti administracinę sutartį gali kilti tiek iš viešojo administravimo subjekto, tiek iš kitos sutarties šalies. Schematiškai valios pasireiškimas pavaizduotas 2 paveiksle.

⁵⁰ Новосёлов, В. И. *К вопросу об административных договорах*. Москва: Правоведение, 1969, 3: 40-45.

⁵¹ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 49-1325.

Sutarties šalių valios sudaryti administracinę sutartį pasireiškimą galima patvirtinti ir M. I. Braginskio, V. V. Vitrianskio žodžiais, kad „visais atvejais administracinėje sutartyje lemiamą reikšmę turi šalių valia“⁵². Taigi nepaisant to, kad administraciniais teisiniais santykiais būdingi valdžios ir pavaldumo santykiai, administracinės sutarties subjektai savarankiškai priima sprendimą sudaryti ar ne administracinę sutartį. Administracinės sutarties sudarymui yra svarbi tiek viešojo administravimo subjekto, tiek kitos sutarties šalies, kuri nėra viešojo administravimo subjektas, valia.

Verta paanalizuoti viešojo administravimo subjekto savarankišką apsisprendimą sudaryti administracinę sutartį. Kaip žinia, viešojo administravimo subjektas veikia pagal teisės aktų jam suteiktus įgaliojimus ir neturi teisės peržengti teisės aktų jam suteiktos kompetencijos ribų. Taigi neretai administracinės sutarties sudarymas yra atitinkamų teisės subjektų pareiga, nes jos sudarymas susijęs su viešojo administravimo subjektų įsipareigojimų vykdymu. Tokiu būdu kyla pagrįstas klausimas, ar galima kalbėti apie savarankišką viešojo administravimo subjekto apsisprendimą sudaryti administracinę sutartį. Atsižvelgiant į tai, kad viešojo administravimo subjektas dalyvauja administracinėje sutartyje kaip viešosios teisės subjektas, jo teisinė padėtis apibrėžta teisės akte, įtvirtinančiame viešojo administravimo subjekto kompetenciją, jis turi siekti visuomenės interesų užtikrinimo ir visuomenės poreikių tenkinimo, reikėtų sutikti su J. A. Tichomirov, teigiančiu, kad „šiuo atveju valia suprantama kaip bendra valstybės valia“⁵³, įtvirtinta teisės aktuose. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjektas yra tik priemonė valstybės valiai, įtvirtintai teisės aktuose, per administracinę sutartį virsti administraciniais teisiniais santykiais. Apie kitos administracinės sutarties šalies savarankišką apsisprendimą sudaryti administracinę sutartį pasakytina tik tai, kad ši šalis yra visiškai laisva sudaryti sutartį. Tai reiškia, kad viešojo administravimo subjektas negali versti kitos sutarties šalies sudaryti administracinę sutartį, o kita administracinės sutarties šalis neprivalo sudaryti administracinės sutarties prieš savo valią.

⁵² Брагинский, М. И., Витрянский, В. В. *Договорное право. Книга первая: Общие положения*. Москва: Статут, 2003.

2. Administracinės sutarties subjektai. Svarbi administracinių sutarčių ypatybė yra jų subjektinė sudėtis ir subjektų teisinis statusas. Kaip žinia, viešąjį administravimą gali įgyvendinti tik tam įgalioti subjektai, o administracinė sutartis yra viena iš viešojo administravimo įgyvendinimo formų. Taigi viena administracinės sutarties šalimi visada yra viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis viešąjį administravimą ir turintis valdingus įgaliojimus. Reikia pažymėti tai, kad viešojo administravimo subjektai vykdo dvejopas funkcijas. Be tam tikrų valdžios, t. y. viešojo administravimo funkcijų, viešojo administravimo subjektai vykdo ir ūkinę komercinę veiklą, taigi dalyvauja civiliniuose teisiniuose santykiuose kaip civilinių teisinių santykių subjektai. Dalyvaujamas civiliniuose teisiniuose santykiuose, viešojo administravimo subjektas atlieka veiksmus, priima sprendimus, kurie vertintini kaip juridiniai faktai, sukuriantys, pakeičiantys ar panaikinantys tam tikrus civilinius teisinius santykius, taigi ir subjektnes civilines teises bei pareigas⁵⁴. Sudarydama civilinę sutartį, viešojo administravimo institucija įgauna civilinių teisinių santykių subjekto padėtį, kaip ir kiti juridiniai asmenys. Jos teisinį statusą apsprendžia civilinis teisnumas. Civilinių sutarčių sudarymo procesas nepatenka į viešojo administravimo reguliavimo sritį. Sudarant administracinę sutartį, viešojo administravimo institucijos statusas apsprendžiamas šios institucijos kompetencija. Teisė sudaryti administracinę sutartį turi būti numatyta teisės akte, nustatančiame institucijos kompetenciją. Paprastai pakankamai griežtai reglamentuojama, kada, su kuo ir kokiomis sąlygomis viešojo administravimo institucija gali sudaryti administracinę sutartį⁵⁵. Taigi ne visos sutartys, kurias sudaro viešojo administravimo subjektai, yra administracinės. Apibendrinus pasakytina, kad privalomas administracinės sutarties dalyvis yra viešojo administravimo subjektas, kuris sudaro administracinę sutartį, vykdydamas viešąjį administravimą.

3. Administracinės sutarties dalykas ir tikslas. Administracinės sutarties dalykas yra viešasis, visuomenės ar valstybės interesas, kurį viešojo administravimo subjektai, atlikdami viešojo administravimo funkcijas, turi patenkinti, užtikrinti, o prireikus ir apsaugoti. Kaip pavyzdį būtų galima pateikti sutartis, sudaromas tarp darbo biržos ir darbdavio, dėl papildomai remiamų bedarbių įdarbinimo arba sutartis, kurias sudaro teritorinės ligonių kasos su sveikatos priežiūros įstaigomis ir vaistinėmis. Pirmosios sutarties dalyku yra visuomenės interesai darbo srityje, t. y. valstybė, siekdama padėti bedarbiams, sudaro sutartis su darbdaviais dėl papildomo įdarbinimo. Antrosios sutarties dalyku yra viešieji interesai sveikatos apsaugos srityje.

⁵³ Тихомиров, Ю. А. *Публичное право*. Москва: БЕК, 1995, с. 180.

⁵⁴ Specialiosios Lietuvos Aukščiausiojo teismo ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo kolegijos ginčams dėl teisingumo spręsti 2003 m. sausio 23 d. nutartis byloje A. M. v. Šiaulių miesto savivaldybės taryba ir kt.

⁵⁵ Šedbaras, S., p. 182.

Administracinės sutarties tikslą galima vertinti dvejopai. Pripažįstama, kad administracinės sutarties tikslas – tam tikrų visuomeninių gėrių, viešųjų interesų tenkinimas, tam tikrų visuomenei svarbių, reikšmingų tikslų pasiekimas, viešųjų interesų užtikrinimas ir apsauga. Tam tikrais atvejais, kai viešojo administravimo subjektas sudaro administracinę sutartį su privačiu subjektu, sutarties šalių tikslai išsiskiria. Pagrindiniu tokios administracinės sutarties tikslu lieka – viešojo intereso tenkinimas, o šalutiniu tikslu tampa – asmeninės naudos gavimas. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, sudarydama profesinės karo tarnybos sutartis su piliečiais, siekia visuomenei svarbaus tikslo – Lietuvos krašto apsaugos – įgyvendinimo, o pilietis savo karine tarnyba ne tik prisideda prie krašto apsaugos, bet ir gauna už tai atlygį. Ir nors administracinė sutartis sudaroma, siekiant patenkinti viešuosius interesus, asmeninių interesų tenkinimas šiuo atveju yra vienos administracinės sutarties šalies tikslas, dėl kurio ji nusprendė sudaryti administracinę sutartį.

4. Administracinės sutarties turinys. Sudarydamos sutartį šalys susitaria dėl įvairių tarpusavio teisių ir pareigų. Teisės doktrinoje sutarties sąlygas įprasta skirstyti į esmines, įprastines ir atsitiktines⁵⁶. Esminės sutarties sąlygos įtraukiamos į sutartį, nes jos yra nustatytos teisės aktuose, o be šių sąlygų sutartis negalėtų egzistuoti. Taigi, kol nėra susitarta dėl visų esminių sąlygų, sutartis negali būti sudaryta. Įprastinės (suformuluotos teisės akte) ir atsitiktinės (šalių įtrauktos) sutarties sąlygos neturi tiesioginės įtakos sutarties sudarymui ir galiojimui.

Ši sutarčių sąlygų klasifikacija taikytina ir administracinėms sutartims. Autoriai, analizuodami administracines sutartis, neteikia reikšmės įprastinėms ar atsitiktinėms sutarties sąlygoms, tačiau visada akcentuoja esmines, būtinas sąlygas. Esminės administracinių sutarčių sąlygos yra įtvirtintos teisės aktuose, kurie numato tokios sutarties sudarymą. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo⁵⁷ 12 straipsnis įtvirtina sutarčių dėl naudingųjų iškasenų, požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklių ir žemės gelmių ertmių naudojimo sudarymą. Šios sutartys sudaromos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 198 patvirtintų „Leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės gelmių ertmes išdavimo taisyklių“⁵⁸ 35 ir 36 punktu. Atsižvelgiant į tai, kad šiame Vyriausybės nutarime įtvirtinta, kokios sąlygos turi būti šiose sutartyse, bei į tai, jog viešojoje teisėje naudojamas imperatyvusis teisinio reguliavimo metodas, darytina pagrįsta išvada, kad neįtraukus visų paminėtų sutarties sąlygų į sutartį ji bus negaliojanti.

⁵⁶ Ambrašenė, D., Baranauskas, E., Bublienė, D. ir kiti., p. 159.

⁵⁷ Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymas. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 63-1582; 2001, Nr. 35-1164.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 11 d. nutarimas Nr. 198 „Dėl leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės ertmės tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 16-607; 2005, Nr. 72-2607.

Aptartinas Prancūzijos administracinių sutarčių turinys, turintis savo išskirtinumą. Pabrėždami ypatingą administracinių sutarčių sudarymo tikslą, prancūzų mokslininkai nurodo, kad administracine sutartimi turi būti suteikti išimtiniai įgaliojimai viešojo administravimo subjektui. Prie tokių išimtinių viešojo administravimo subjekto įgaliojimų prancūzai priskiria:

- a) Teisę vienašališkai be kitos šalies sutikimo keisti kai kurias sutarties sąlygas ar tokios sutarties vykdymo tvarką. G. Breban nurodo, kad viešojo administravimo institucija vienašališkai, nesikreipdama į teismą, gali keisti jau sudarytą administracinę sutartį. Autorius pažymi, kad tokius veiksmus ji gali atlikti tik tuo atveju, jeigu reikia apginti viešuosius interesus pasikeitus tam tikroms valdymo sąlygoms ar kitomis visuomenei reikšmingomis situacijomis⁵⁹;
- b) Teisę be kitos šalies ir teismo įsikišimo nustatyti kitos sutarties šalies papildomus įpareigojimus, duoti naujus sutarties vykdymo nurodymus. Tokie papildomi įpareigojimai gali būti nustatyti siekiant apsaugoti viešąjį interesą;
- c) Teisę kontroliuoti kitos šalies įsipareigojimų vykdymą, tikrinti visus su sutarties vykdymu susijusius dokumentus, tikrinti kitos sutarties šalies vykdomą veiklą;
- d) Teisę atsisakyti sutarties vykdymo, jeigu to reikia, siekiant apsaugoti viešąjį interesą. Šiuo atveju viešojo administravimo institucija privalo išmokėti kitai šaliai kompensaciją dėl patirtų neigiamų finansinių pasekmių. Be to, viešojo administravimo institucijos turi teisę vienašališkai nutraukti administracinę sutartį ir taikyti kaltai šaliai sutartyje numatytas ekonomines ir kitas sankcijas tuo atveju, jeigu sutartis yra nevykdoma arba netinkamai vykdoma.

Kai kurie Rusijos administracinės teisės mokslo atstovai pritaria tokiai prancūzų pozicijai. Kaip nurodo D. N. Bachrach, šie ypatingi įgaliojimai turėtų būti nustatyti teisės akte, įtvirtinančiame administracinių sutarčių sudarymą ir vykdymą, tačiau, kol tokio teisės akto nėra, šios nuostatos turėtų būti įtraukiamos į administracines sutartis.

Atsižvelgiant į viešojo administravimo institucijų pareigą užtikrinti visuomenės gerovę, Prancūzijos teisinėje sistemoje viešojo administravimo subjektui suteiktos prerogatyvos yra pateisinamos. Viešojo administravimo subjektas privalo turėti tam tikrų prerogatyvų, kylančių iš pareigos įgyvendinti viešuosius visuomenės interesus. Jam turi būti suteikta teisė pasinaudoti tam tikrais ypatingais įgaliojimais, kai tai būtina, siekiant apsaugoti viešąjį interesą. Jei viešojo administravimo institucija būtų visiškai lygiateise sutarties šalis, galimybė operatyviai ginti visuomeninius interesus būtų apribota⁶⁰. Pažymėtina, kad viešojo administravimo institucijai pasinaudojus ankščiau aptartomis sutarties sąlygomis, kita administracinės sutarties šalis turi

⁵⁹ Бребан, Г. *Французское административное право*. Москва. 1988, с. 31.

⁶⁰ Šedbaras, S. p. 183.

teisę reikalauti tik tiesioginių nuostolių atlyginimo ir neturi teisės reikalauti įvykdyti sutartį natūrą. Taigi civilinės teisės nuostata *pacta sunt servanta* administracinėms sutartims tinka tik iš dalies, nes čia valdingus valstybinius įgaliojimus turinčiai šaliai suteikiamos tam tikros prerogatyvos⁶¹. Taigi tokie išimtiniai viešojo administravimo subjekto įgaliojimai turėtų būti suteikti ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo subjektams, sudarantiems administracines sutartis.

Aptartinas dar vienas klausimas, susijęs su viešojo administravimo subjektui suteiktų išskirtinių administracinių sutarčių sąlygų taikymu. Kaip anksčiau aptartas administracinės sutarties nuostatas reikėtų vertinti tuo atveju, kai abi sutarties šalys nėra siejamos pavaldumo santykių, t. y., kai tarp sutarties šalių susiklosto horizontalūs administraciniai teisiniai santykiai? D. N. Bachrach nurodo, kad net ir tokiu atveju administracinės sutarties subjektai nėra lygiaverčiai. J. N. Starilov, sutikdamas su šia pozicija, priduria, kad būtinos, esminės ir nekeičiamos administracinės sutarties sąlygos nustatomos tiek įstatymų leidžiamosios, tiek vykdomosios valdžios institucijų, o tai reiškia, kad administracinės sutarties sudarymo ir vykdymo tvarka priklauso nuo administracinio teisinio režimo, kuriam būdingi specifiniai teisiniai būdai ir metodai⁶². Tokiu būdu, kita sutarties šalis gali arba sutikti su tokiomis sutarties sąlygomis, arba nesutikti ir atsisakyti sudaryti administracinę sutartį.

5. Administracinių sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolė. Terminas „kontrolė“ (pranc. *controle*) reiškia priežiūra, ko nors patikrinimą, faktinės padėties lyginimą su reikalaujama padėtimi⁶³. Kontrolės tikslas – pašalinti nukrypimus nuo nustatytų parametrų. Tokiu būdu administracinių sutarčių teisėtumas nustatomas įvertinant jos atitikimą galiojančioms teisės normoms. Administracinių sutarčių sudarymo ir vykdymo kontrolę reikia vertinti dvejopai. Pirma, tai viešojo administravimo subjekto, sudariusio sutartį, veiksmai, vertinant, ar kita sutarties šalis tinkamai vykdo priimtus įsipareigojimus, nepažeidžia sutarties nuostatų. Jeigu kita sutarties šalis yra privatus asmuo (fizinis ar juridinis), viešojo administravimo subjektui turi būti suteiktos sutarties vykdymo priežiūros teisės. Antra, administracinių sutarčių teisėtumo kontrolės teises turi įgyvendinti viešojo administravimo subjektas, prižiūrintis sau pavadžių viešojo administravimo subjektų veiklą. Taip yra tikrinama, ar viešojo administravimo subjektų veiksmai atitinka teisės aktų reikalavimus.

6. Administracinės sutarties forma. Administracinės sutartys yra formalios ir sudaromos raštu. Dauguma administracinių sutarčių turi savo tipines formas, kurios dažniausiai yra teisės aktų priedais. Pavyzdžiui, mokesčių administravimo srityje yra sudaromos mokestinės paskolos

⁶¹ Šedbaras, S. p. 183.

⁶² Старилов, Ю. Н., с. 457.

⁶³ Vaitkevičiūtė, V. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas, 2001, p. 520.

sutartys. Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo⁶⁴ 2 straipsnio 19 dalį, mokestinės paskolos sutartis – tai mokesčių administratoriaus sprendimo atidėti (išdėstyti) mokestinės nepriemokos mokėjimą pagrindu sudaryta sutartis, kai ja nustatomas mokestinės nepriemokos mokėjimo grafikas bei kitos mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo sąlygos. Išskirtini tokie mokestinės paskolos sutarties požymiai: sutartį sudaro viešojo administravimo subjektas, įgyvendindamas viešojo administravimo funkcijas; sutarties sudarymo tikslas – mokesčio mokėtojo finansinės padėties apsauga (sumokėjus mokestinę nepriemoką mokesčio mokėtojo finansinė padėtis taptų kritinė arba mokesčių mokėtojas negalėtų vykdyti kitų savo finansinių įsipareigojimų). Tokia sutartimi yra užtikrinami ne tik privataus asmens, bet ir valstybės interesai (į valstybės biudžetą pagal mokestinės paskolos sutartį patenka lėšos, mokesčių mokėtojas toliau vykdo savo veiklą, nebankrutuoja). Mokestinės paskolos sudarymo galimybė yra nustatyta Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme. Apibendrinus, darytina išvada, kad mokestinės paskolos sutartys yra administracinės. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. birželio 12 d. įsakymu Nr. VA-43⁶⁵ buvo patvirtinta nauja mokestinės paskolos sutarties forma.

7. Ginčų nagrinėjimas. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo⁶⁶ 12 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas ir apygardų administraciniai teismai yra specializuoti teismai, nagrinėjantys bylas dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių. Administraciniai teisiniai santykiai – tai teisės norminiais aktais reglamentuoti visuomeniniai santykiai, atsirandantys vykdant viešąjį ir vidaus administravimą⁶⁷. Atsižvelgiant į tai, kad administracinės sutartys sudaromos viešojo administravimo subjektams vykdant viešojo administravimo funkcijas, atsiradę teisiniai santykiai yra administraciniai. Taigi ginčai, kilę dėl administracinių sutarčių sudarymo ir vykdymo, sprendžiami administracine tvarka pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą⁶⁸.

Apibendrinus, galima padaryti išvadą, kad administracinei sutarčiai būdingi tiek privatinės, tiek viešosios teisės elementai. Jeigu administracinėje sutartyje nebus privatinės teisės elementų, tokia sutartis nustos būti sutartimi ir virs administraciniu aktu⁶⁹. Kita vertus,

⁶⁴ Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004, Nr. 63-2243.

⁶⁵ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. VA-43 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2001 m. spalio 3 d. įsakymo Nr. 236 „Dėl mokestinės paskolos sutarties ir fizinių asmenų anketos formų patvirtinimo“ pakeitimo. *Valstybės žinios*, 2009, Nr. 73-3004.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos teismų įstatymas. *Valstybės žinios*, 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649.

⁶⁷ Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraitienė, A. ir kiti., p. 578.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566.

⁶⁹ Синдеева, И. Ю. Соотношение частного и публичного в административном договоре. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2009, 5: 82.

privalomo administracinės sutarties šalies – viešojo administravimo subjekto, įgyvendinančio viešąjį administravimą ir turinčio valdingus įgaliojimus – buvimas, specifinis sutarties tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas ir viešųjų interesų apsauga, pareiga sudaryti administracinę sutartį teisės aktų nustatytais atvejais, viešojo administravimo subjekto tam tikros prerogatyvos kito sutarties dalyvio atžvilgiu, kaip antai, administracinės sutarties vykdymo kontrolė, galimybė vienašališkai keisti, nutraukti sutartį, naujų sutarties vykdymo įpareigojimų nustatymas, ginčų sprendimas administraciniuose teismuose ne tik išskiria administracinę sutartį iš kitų sutarčių, bet ir patvirtina tai, kad administracinė sutartis yra ypatinga viešosios teisės sutarčių rūšis.

1.3. Administracinės ir civilinės sutarties atribojimo probleminiai aspektai

Administracinė ir civilinė sutartis pasižymi tais pačiais visoms sutartims būdingais pagrindiniais elementais: abi šios sutartys – tai dviejų ar daugiau asmenų susitarimas suprantamas kaip suderintas valios pasireiškimas, abi sutartys pasižymi formalia susitariančių šalių lygybe ir vieningo neprieštaraujančio teisei tikslo siekimu. Nepaisant to, administracinė ir civilinė sutartys skiriasi viena nuo kitos, o šios skirtybės leidžia jas atriboti. Sutarčių atskyrimas svarbus tiek teoriniu, tiek praktiniu požiūriu. Neretai pažvelgus į vieną ar kitą viešojo administravimo subjekto sudarytą sutartį, sudėtinga iš karto atsakyti į klausimą, kokia tai sutartis – administracinė ar civilinė. Šis atribojimas labai dažnai turi pakankamai svarbią reikšmę. Pavyzdžiui, jei tam tikri dalykai neaptarti pačioje sutartyje, reikės konstatuoti, kokios teisės šakos normos bus taikomos sutartiniams santykiams⁷⁰. Be to, tinkamai atribojus sutartį ir priskyrus ją prie civilinės ar administracinės, paprasčiau nustatyti subjektą, turintį nagrinėti iš sutarties kilusį ginčą. Administracinių ir civilinių sutarčių požymių diferenciacijos problematika tampa aktuali, pradedant svarstyti, ar viešajame ir privačiame sektoriuose nepakanka tik vieno – civilinio – pobūdžio sutarčių, t. y., ar civilinių sutarčių nepakanka reguliuoti visiems sutartiniams santykiams, ar administracinių sutarčių įtvirtinimas Lietuvos Respublikos teisinėje doktrinoje iš tiesų yra reikalingas.

Siekiant tinkamai atriboti administracines sutartis nuo civilinių sutarčių, būtina atskleisti civilinės sutarties sampratą. Sutarčių institutas – vienas svarbiausių civilinės teisės institutų. Sutartis yra labiausiai paplitusi sandorių rūšis ir viena reikšmingiausių priemonių jos šalių tam tikriems interesams suderinti. Civilinėje teisėje sutarčių pagrindu yra įforminami turtiniai ir kai kurie neturtiniai fizinių asmenų, juridinių asmenų bei fizinių ir juridinių asmenų santykiai. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.154 straipsnyje pateikiama civilinės sutarties sąvoka: „Sutartis yra dviejų ar daugiau asmenų susitarimas sukurti, pakeisti ar nutraukti civilinius teisinius santykius, kai vienas ar keli asmenys įsipareigoja kitam asmeniui ar asmenims atlikti

⁷⁰ Šedbaras, S., p. 216.

tam tikrus veiksmus (ar susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų atlikimo), o pastarieji įgyja reikalavimo teisę.“ Taigi pagal bendrą civilinės sutarties sampratą, sutartimi dveji ar daugiau asmenų – sutarties šalys – sudaro susitarimą, kuriuo įsipareigoja atlikti civilines teises pasekmes sukeliančius veiksmus.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek pozityviojoje teisėje, tiek civilinės teisės doktrinoje vartojama ne „civilinės sutarties“, o tiesiog „sutarties“ sąvoka. Taip susidaro išpūdis, kad visų Lietuvos Respublikoje sudaromų sutarčių sudarymo ir vykdymo klausimai priklauso civilinės teisės reguliavimo sričiai. Pažymėtina, kad tik Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.154 straipsnio pateiktos sutarties sąvokos loginė analizė, atkreipiant dėmesį į tai, kad sutartimi sukuriama, pakeičiami ar nutraukiami civiliniai teisiniai santykiai, leidžia daryti išvadą, kad šia sutartimi reguliuojami tik į civilinės teisės reguliavimo sritį patenkantys klausimai.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso straipsnių, reglamentuojančių bendrąsias sutarčių nuostatas, analizė, leidžia daryti išvadą, kad sutarties esmė – šalių susitarimas, t. y. šalių konsensusas, valios sutapimas. Sutarties idėja yra tokia: sutartyje įtvirtintos sąlygos galioja todėl, kad sutarties šalys, kiekviena savo laisvu apsisprendimu, susitarė, kad taip turėtų būti teisinga⁷¹. Iš čia kyla pagrindinis sutarčių teisės principas – sutarčių laisvės principas. Sutarčių laisvė, kaip ypatingas atskiros asmens autonomijos pasireiškimas, istoriškai glaudžiai susijęs su „valios teorija“, pagal kurią pirminė priežastis sutartinių įsipareigojimų pripažinimui ir užtikrinimui slypi tame, kad įpareigota šalis savo „įsipareigojimo“ norėjo pati⁷². Tokiu būdu, darytina išvada, kad sutarties sudarymui būtinas ne bet koks šalių susitarimas, o laisvas šalių susitarimas. Savanoriškumas, kuris nėra suderinamas su prievarta, yra būtinas sutarties elementas. Bet kokie veiksmai, lemiantys šalies valios trūkumus, t. y. suklydimas, apgaulė, prievarta, gali lemti sutarties negaliojimą. Taigi sutarties laisvės principas reiškia, kad sutartys sudaromos savanoriškai, tad negalima versti asmens sudaryti sutartį prieš jo valią.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.159 straipsnyje nustatyta, kad sutarties galiojimui pakanka veiksmų šalių susitarimo, o įstatymų nustatytais atvejais – ir sutarties formos. Taigi bendroji taisyklė yra ta, kad sutarčiai galioti pakanka jos šalių susitarimo. Jeigu šalys susitarė dėl visų esminių sutarties sąlygų, sutartis galioja. Ir tik išimtiniais atvejais įstatymas imperatyvia forma gali nustatyti dar vieną būtiną sutarties galiojimo elementą – susitarimo formą, o tai reiškia, kad šalys savo susitarimą turi įforminti taip, kaip reikalauja teisės aktas.

Apibendrinus, formuluojama tokia civilinės sutarties sąvoka: civilinė sutartis – tai civilinės teisės subjektų laisvas įstatymų nustatytos formos susitarimas, sukuriantis, pakeičiantis ar nutraukiantis civilinius teisinius santykius.

⁷¹ Zweigert, K., Kotz, H., p. 273.

⁷² *Ibid.*

Toliau, pasitelkiant Lietuvos ir užsienio teisės doktrinos bei teisės aktų normų analizę, pateikiami pagrindiniai administracinių ir civilinių sutarčių skirtumai:

1. Sutarčių šalys ir jų teisinė padėtis. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.154 straipsnyje nustatyta, kad sutartis yra dviejų ar daugiau asmenų susitarimas, o 6.159 straipsnyje – kad sutarties galiojimui pakanka veiksmių šalių susitarimo. Veiksnumas civilinėje teisėje suprantamas kaip galėjimas savo veiksmais įgyti civilines teises ir sukurti civilines pareigas. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso antrosios knygos analizė leidžia daryti išvadą, kad į asmens sąvoką patenka tiek fizinis asmuo (turintis teisnumą ir tam tikrą veiksnumą), tiek juridinis asmuo (viešasis ar privatus). Tokiu būdu, civilinės sutarties šalimi gali būti fiziniai asmenys (sulaukę įstatymo nustatyto amžiaus), privačios įmonės, įstaigos ar organizacijos, o taip pat valstybė ir savivaldybės bei jų institucijos. Reikėtų paminėti ir tai, kad Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas nustato tam tikrus specialius reikalavimus sutarties šalims (pavyzdžiui, tik bankas ar kitas pelno siekiantis juridinis asmuo gali būti lizingo (finansinės nuomos) davėju (6.567 straipsnis 3 dalis), tik fizinis asmuo gali sudaryti vedybų sutartį (3.101 straipsnis).

Administracinės sutarties subjektų ratas yra daug siauresnis. Vienas pagrindinių administracinės sutarties bruožų yra tas, kad tokios sutarties privaloma šalimi yra valstybės ar savivaldybės institucija, įgyvendinanti viešojo administravimo funkcijas. Kita šalimi gali būti tiek viešojo administravimo subjektai, tiek ir subjektai, kurie viešosios teisės srityje neturi valdžios įgaliojimų (pavyzdžiui, fiziniai ir juridiniai asmenys).

2. Sutarčių tikslas. M. E. Nekrasova teigia, kad pagrindinis civilinių ir administracinių sutarčių atskyrimo kriterijus yra interesas: privatinės teisės sutartyje esminę reikšmę turi sutartį sudariusių subjektų asmeniniai interesai, viešosios teisės sutartyje – viešieji visuomenės interesai⁷³. Taigi administracinės sutarties tikslas – tam tikro visuomenės intereso įgyvendinimas, tam tikrų visuomenei svarbių tikslų pasiekimas. Viešojo administravimo subjektas, sudarydamas administracinę sutartį, nepraranda viešojo administravimo įgaliojimų ir tokiu būdu išreiškia viešuosius, visuomenės interesus. Šis administracinės sutarties tikslas nurodomas tiek teisės doktrinoje, tiek Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo praktikoje. Civilinė sutartis yra viena reikšmingiausių priemonių jos šalių tam tikriems interesams suderinti. Civilinės sutarties tikslas – privačių interesų tenkinimas. Sudarydami civilinę sutartį, asmenys dažniausiai siekia gauti asmeninės naudos (maksimalaus pelno siekimas arba siekis gauti tam tikrų gėrių, skirtų savo asmeniniams poreikiams tenkinti). Taigi administracinės sutarties tikslas – viešasis teisinis, o civilinės sutarties – privatus.

⁷³ Некрасова, М. Е. Частное и публичное в договоре. *Право и гражданское общество в современной России*. Москва: 2003, с. 169.

3. Teisinių santykių reguliavimo metodas. Egzistuoja du pagrindiniai teisinių santykių reguliavimo metodai – dispozityvusis ir imperatyvusis. Civilinė teisė naudoja dispozityvųjį metodą (leidžiama viskas, kas neuždrausta teisės aktais). Čia galioja principas, kad šalys gali sudaryti kiekvieną neprieštaraujančią teisei sutartį. Administracinė teisė naudoja imperatyvųjį metodą (draudžiama viskas, ko tiesiogiai nenumato teisės aktai). Atsižvelgiant į tai, kad administracinė sutartis turi būti sudaroma pagal viešosios teisės (administracinės teisės) normas, teisė sudaryti administracinę sutartį turi būti numatyta teisės aktuose, apibrėžiančiuose viešojo administravimo subjekto kompetenciją. Paprastai pakankamai griežtai reglamentuojama, kada, su kuo ir kokiomis sąlygomis viešojo administravimo institucija gali sudaryti administracinę sutartį⁷⁴. Taigi viešojo administravimo institucija gali sudaryti administracinę sutartį tik pagal savo kompetenciją, o civilinei teisei tai netaikoma – čia galėjimas sudaryti civilinę sutartį nusakomas tik civiliniu veiksmu⁷⁵.

4. Sutarčių pakeitimo ir nutraukimo ypatybės. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis pagal civilinę teisę jos šalims turi įstatymo galią, o tai reiškia, kad šalys privalo laikytis sutarties nuostatų taip, kaip visi asmenys privalo laikytis įstatymų. Kartu pažymėtina ir tai, kad sudarytos civilinės sutartys turi būti vykdomos taip, kaip šalys susitarė, o sutarties pakeitimas ar nutraukimas galimas sutarties šalių tarpusavio sutarimu. Vienašališkai nutraukti civilinę sutartį galima tik tuo atveju, kai kita sutarties šalis neįvykdo ar netinkamai vykdo sutartį ir tai yra esminis sutarties pažeidimas arba pačioje sutartyje įtvirtintais pagrindais (tokiu atveju sutarties pažeidimas gali būti ir neesminis).

Pagal Prancūzijos administracinės teisės doktriną, administracinės sutarties subjektui suteikiami išimtiniai įgaliojimai vienašališkai keisti administracinės sutarties sąlygas ar net nutraukti jos vykdymą, jeigu tai būtina viešajam interesui užtikrinti. Sutinkant su tokia prancūzų pozicija, pozityviojoje teisėje reikėtų įtvirtinti viešojo administravimo subjektui galimybę vienašališkai keisti administracinės sutarties sąlygas, jeigu tai būtina viešajam interesui apsaugoti, o taip pat nutraukti administracinę sutartį, jeigu buvo pažeistas viešasis visuomenės interesas. Taip būtų garantuojamas visuomenės interesų užtikrinimas.

5. Sutarčių nevykdymo teisinės pasekmės. Civiline sutartimi nustatytų įsipareigojimų nevykdymas užtraukia civilinę (deliktinę) atsakomybę, kuri yra reguliuojama civilinės teisės normomis. Nevykdant administracine sutartimi priimtų įsipareigojimų turėtų kilti drausminė, administracinė arba civilinė (deliktinė) atsakomybė. Kai kurie autoriai nurodo, kad civilinė (deliktinė) atsakomybė administracinėje sutartyje negali būti turtinio pobūdžio, o jeigu sutartyje

⁷⁴ Šedbaras, S., p. 182.

⁷⁵ *Ibid.*

yra įtvirtinta turtinio pobūdžio sankcija, tokia sutartis yra civilinė. Su tokia pozicija negalima sutikti, nes sankcijų, numatytų už sutarties nevykdymą, teisinė prigimtis negali turėti įtakos sutarties kilmei, todėl, kad sankcijos prigimtis nekeičia sutarties dalyko. Kaip nurodo V. P. Mazolin, turtinio pobūdžio sankcijos nėra pagrindinis sutarties šalių įsipareigojimas. Sankcija yra šalutinis sutarties turinio elementas, kuri taikoma tik tuo atveju, kai sutarties šalys pažeidžia laisva valia priisiimus sutartinius įsipareigojimus⁷⁶.

6. Sutarčių forma. Visos modernios teisės sistemos vadovaujasi tuo, kad bet kokie sandoriai teisiniais pripažįstami tik tada, jeigu jie sudaromi laikantis nustatytos formos reikalavimų⁷⁷. Kaip jau buvo minėta, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.159 straipsnyje numatyta, kad įstatymo nustatytais atvejais sutarties galiojimui reikia ne tik veiksmų šalių susitarimo, bet ir sutarties formos reikalavimo įvykdymo. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.71 straipsnis nustato, kad civilinės sutartys, kaip viena iš sandorio formų, šalių pasirinkimu gali būti sudaromos žodžiu, raštu arba konkludentiniais veiksmais, išskyrus tuos atvejus, kai konkrečią sutarties formą nustato įstatymas. Pažymėtina, kad konkrečios sutarties formos reikalavimai įtvirtinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.73 ir 1.74 straipsniuose. Šiuose straipsniuose nenustatytais atvejais sutarties šalims yra numatyta laisvė pasirinkti sutarties formą.

Administracinėms sutartims šalių susitarimo formai keliama reikalavimai, kaip ir administracinės sutarties kategorija apskritai, Lietuvos Respublikos pozityviojoje teisėje nėra įtvirtinti. Taigi, norint nustatyti, kokia yra administracinių sutarčių forma, reikia pasitelkti teisės aktų loginę analizę. Teisės aktuose, kuriuose viešojo administravimo subjektui yra nustatyti įpareigojimai sudaryti administracinę sutartį, dažniausiai yra įtvirtinti ir tokiai sutarties formai keliama reikalavimai. Pavyzdžiui, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininkas, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymą, 2001 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 236 patvirtino mokestinės paskolos sutarties tipinę formą. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras, įgyvendindamas Lietuvos Respublikos 2004 – 2006 m. Bendrojo programavimo dokumentą, įsakymu yra patvirtinęs Pavyzdinę paramos skyrimo projektui, įgyvendinant Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje daugiametę 2008 – 2013 m. ir Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje metinę 2008 m. programą, sutarties formą⁷⁸. Taigi viešojo administravimo institucijos, sudarydamos administracines sutartis, naudoja rašytinę sutarties formą.

⁷⁶ Корень, А. П., Абдурахманов, А. А., с. 86.

⁷⁷ Zweigert, K., Kötz, H., p. 307.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. A1-239 "Dėl gairių pareiškėjams pagal Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje daugiametę 2008 – 2013 m. programą ir Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje 2008 m. metinę programą patvirtinimo". *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 84- 3365.

7. Ginčų nagrinėjimas. Pagrindinis kriterijus, pagal kurį yra atibojama bendrosios kompetencijos teismų ir specializuotų (administracinių) teismų kompetencija, yra teisinių santykių, iš kurių kyla ginčas, prigimtis ir pobūdis. Taigi bendrosios kompetencijos ir specializuotų (administracinių) teismų jurisdikcija atibojama atsižvelgiant ne vien tik į ginčo subjektą, bet ir į teisinio santykio, iš kurio kyla ginčas, teisinę prigimtį ir pobūdį. Ginčai, kylantys iš administracinių teisinių santykių, nagrinėtini specializuotuose (administraciniuose) teismuose, o ginčai, kylantys iš civilinių teisinių santykių, – bendrosios kompetencijos teismuose. Taigi iš civilinės sutarties kylantys ginčai nagrinėjami bendrosios kompetencijos teismuose, o ginčai, kilę iš administracinės sutarties, nagrinėjami specializuotose (administraciniuose) teismuose.

Taigi nepaisant tam tikrų administracinės ir civilinės sutarties bendrų bruožų, būdingų visoms sutartims, šios sutartys yra visiškai skirtingos ir negali būti tapatinamos. Tai patvirtina darbe pateiktas platus administracinės ir civilinės sutarties skiriančių požymių sąrašas. Siekiant panaikinti administracinių ir civilinių sutarčių atibojimo problemas, Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas turėtų aiškiai apibrėžti administracinės sutarties sampratą, jos teisinę padėtį, kartu atkreipiant dėmesį į ypatingus administracinių sutarčių bruožus. Visą tai panaikintų šiuo metu esantį administracinių sutarčių teisinį neapibrėžtumą, suteiktų administracinių teisinių santykių dalyviams galimybę tinkamai suprasti sudaromų sutarčių teisinį pobūdį, o taip pat iš tokių sutarčių sudarymo kylančias teises pasekmes.

1.4. Administracinių sutarčių klasifikavimo įvairovės apžvalga

Kaip buvo nurodyta, administracinės sutarties Lietuvoje kiek plačiau yra nagrinėjęs dr. S. Šedbaras, o taip pat vadovėlio „Lietuvos administracinė teisė“ autoriai. Vis dėlto šiuose darbuose nėra pateikta jokios galimos administracinių sutarčių klasifikacijos. Tiesa, vadovėlyje „Lietuvos administracinė teisė“ nurodoma, kad administraciniai teisiniai sandoriai gali būti skirstomi pagal bendrus ir specialius kriterijus. Plėtojant šią mintį, nurodoma, kad pagal šiuos kriterijus išskiriami administraciniai teisiniai sandoriai pagal kompetenciją, sandoriai su statutiniais valstybės tarnautojais, specialiųjų tarnybų pareigūnais, studentais ir pan., valstybinės nuosavybės valdymo sutartys, sutartys viešojo administravimo institucijų ir privačių subjektų bendradarbiavimo sutartys ir kt.⁷⁹ Pažymėtina, kad toks skirstymas vargu, ar gali būti pavadintas klasifikacija. Čia tik pateiktos galimos administracinių sutarčių rūšys. Atsižvelgiant į tai, kad nei Lietuvos pozityviojoje teisėje, nei Lietuvos teisės doktrinoje nėra pateikiama administracinių sutarčių klasifikacija, pasitelkus užsienio šalių teisės doktrinos analizę, darbe aptariama ir pateikiama administracinių sutarčių klasifikacijų įvairovė.

Užsienio šalių teisinėje literatūroje pateikiama įvairių administracinių sutarčių klasifikavimo pagrindų. Vieni autoriai (pavyzdžiui, V. I. Novosiolov⁸⁰) siūlo administracines sutartis skirstyti pagal jų tikslą, taip išskiriant sutartis, kurių sudarymo tikslas socialinis, kultūrinis, ūkinis ir pan. Atsižvelgiant į tai, kad administracinės sutarties tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas ir viešųjų interesų užtikrinimas, tokia klasifikacija yra per plati ir reikalauja nuolatinio papildymo. Kiti autoriai (pavyzdžiui, V. A. Jusupov⁸¹), nenurodydami administracinių sutarčių skirstymo pagrindo, jas klasifikuoja į tris grupes: sutartys, sudaromos pagal administracinės teisės normas; planinės sutartys (sudaromos administracinio teisės taikymo akto pagrindu); sutartys, lemiančios administracinio teisės taikymo akto priėmimą. Darytina išvada, kad tokios klasifikacijos kriterijus yra sutarties sudarymo pagrindas. Yra ir tokių skirstymų, kuriuose klasifikavimo pagrindas ir pateikiama klasifikacija nesutampa. Pavyzdžiui, D. N. Bachrach⁸², skirstydamas administracines sutartis į teises nustatančias ir teisę taikančias, skirstymo pagrindu nurodo administracinės sutarties turinį. Nepritariant šiam skirstymui, pažymėtina, kad tokio klasifikavimo pagrindas turėtų būti administracinės sutarties juridinės savybės. Taip pat yra autorių, skirstančių administracines sutartis pagal viešojo administravimo sritis. Tokia klasifikacija yra labai plati ir negali būti išsami, nes skirstant šiuo pagrindu administracinės sutartys gali būti klasifikuojamos į sutartis statybos, socialinės teisės, aplinkos apsaugos srityje, sveikatos apsaugos, krašto apsaugos ir kituose srityse. A. P. Korenev, A. A. Abdurachmanov pateikia administracinių sutarčių skirstymą pagal administracinės sutarties subjektus. Pagal šį kriterijų autoriai administracines sutartis skirsto į sutartis tarp dviejų ar daugiau viešojo administravimo subjektų, tarp viešojo administravimo subjektų ir valstybės ar savivaldybės institucijos (nevykdančio viešojo administravimo funkcijų) ar privataus juridinio asmens, tarp viešojo administravimo subjekto ir fizinio asmens (piliečio), tarp nevyriausybinų organizacijų, jeigu bent vienai iš jų yra suteikti viešojo administravimo įgaliojimai⁸³. Kita vertus, galimas ir kitoks administracinių sutarčių skirstymas pagal sutarties subjektus, t. y. skirstymas į sutartis, kurias sudaro valstybės viešojo administravimo subjektai ir sutartis, kurias sudaro vietos savivaldos viešojo administravimo subjektai.

Išanalizavus administracinės teisės teorijoje pateikiamus administracinių sutarčių skirstymus, darbe pateikiamos pagrindinės, dėl savo pagrįstumo nekeliančios abejonių, administracinių sutarčių klasifikacijos.

⁷⁹ Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraitienė, A. ir kiti, p. 480.

⁸⁰ Савостин, А. А., с. 45.

⁸¹ *Ibid.*, с. 44.

⁸² Бахрах, Д. Н. *Административное право*. Москва, 1993, с. 132.

⁸³ Корнев, А. П., Абдурахманов, А. А., с. 90.

Administracinių sutarčių skirstymas pagal administracinės sutarties dalyką:

1. Bendradarbiavimo sutartys. Šiai grupei priskirtinos įvairios sutartys dėl bendros viešojo administravimo veiklos, apsiikeitimo informacija, bendrų renginių organizavimo ir kt.
2. Kompetencijos sutartys. Kompetencijos sutartimi viena viešojo administravimo institucija perduoda dalį savo įgaliojimų viešojo administravimo srityje kitai viešojo administravimo institucijai. Tokių kompetencijos sutarčių tikslas – užtikrinti efektyvesnę viešojo administravimo institucijos darbą. Kita šių sutarčių rūšis, tai sutartys dėl kompetencijos atribojimo, t. y. viešojo administravimo subjektai susitaria dėl tam tikrų funkcijų atribojimo. Šių kompetencijos sutarčių tikslas – išvengti funkcijų dubliavimo.
3. Koncesijų sutartys. Šia sutartimi viešojo administravimo subjektas suteikia koncesininkui leidimą vykdyti ūkinę komercinę veiklą, susijusią su infrastruktūros objektų projektavimu, statyba, plėtra, atnaujinimu, pakeitimu, remontu, valdymu, naudojimu ir (ar) priežiūra, teikti viešąsias paslaugas, valdyti ir (ar) naudoti valstybės, savivaldybės turtą, o koncesininkas pagal sutartį prisiima visą ar didžiąją dalį su tokia veikla susijusios rizikos bei atitinkamas teises ir pareigas.
4. Finansiniai ir mokestiniai susitarimai. Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymą, tarp mokesčių administratoriaus ir mokesčio mokėtojo gali būti sudaromos mokestinės paskolos sutartys. Tai mokesčių administratoriaus sprendimo atidėti (išdėstyti) mokestinės nepriemokos mokėjimą pagrindu sudaryta sutartis, kai ja nustatomas mokestinės nepriemokos mokėjimo grafikas bei kitos mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo sąlygos.
5. Karo tarnybos sutartys. Lietuvos Respublikoje yra dvi tokių sutarčių rūšys. Profesinės karo tarnybos sutartis – tai Krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos piliečio rašytinis susitarimas, kuriuo Krašto apsaugos ministerija priima pilietį į profesinę karo tarnybą, o pilietis savanoriškai įsipareigoja ją atlikti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais sąlygomis ir tvarka bei vykdyti visas kario pareigas⁸⁴. Kario savanorio tarnybos sutartis – tai Lietuvos Respublikos piliečio ir Savanorių pajėgų rašytinis susitarimas, kuriuo krašto apsaugos ministro įgaliotas Savanorių pajėgų, junginio ar bataliono vadas priima pilietį į kario savanorio tarnybą, o pilietis

⁸⁴ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 49-1325.

įsipareigoja ją atlikti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais sąlygomis ir tvarka bei vykdyti visas kario savanorio pareigas⁸⁵.

6. Kitos sutartys.

Administracinių sutarčių skirstymas pagal administracinės sutarties juridines savybes:

1. Teisės nustatančios sutartys (norminio pobūdžio sutartys, pavyzdžiui, sutartys dėl apsigyvenimo informacija);
2. Teisę taikančios sutartys (sutartys kaip juridiniai faktai, individualios sutartys, pavyzdžiui, profesinės karo tarnybos arba karių savanorių tarnybos sutartys).

Administracinių sutarčių skirstymas pagal administracinės sutarties šalių tarpusavio santykių pobūdį:

1. Sutartys tarp subjektų, neturinčių kontrolės (priežiūros) ar kitų specifinių įgaliojimų viena kitos atžvilgiu. Tokios sutartys sudaromos tarp vieno lygmens viešojo administravimo subjektų. Taigi vargu, ar tam tikrų ypatingų įgaliojimų buvimas tarp šių dviejų subjektų yra galimas (pavyzdžiui, bendradarbiavimo sutartys);
2. Sutartys tarp subjektų, kurių vienas turi kontrolės ar kitų specialių įgaliojimų kitos sutarties šalies atžvilgiu. Tokios sutartys sudaromos tarp pavaldžių viešojo administravimo subjektų, tarp viešojo administravimo subjekto ir privataus juridinio ar fizinio asmens (pavyzdžiui, muitinės ir garantinės asociacijos bendrosios garantijos sutartys).

Administracinių sutarčių skirstymas pagal administracinės sutarties tikslo kryptingumą:

1. Sutartys, reguliuojančios administracinės sutarties šalims pavaldžių subjektų veiksmus. Kaip nurodo A. P. Korenev, A. A. Abdurachmanov, tokio pobūdžio sutartys sudaromos tarp dviejų ar daugiau viešojo administravimo institucijų, turinčių jiems pavaldžių institucijų ar įstaigų ir yra skirtos suderinti šių pavaldžių institucijų ar įstaigų veiksmus tam, kad būtų pasiektas svarbus visuomenei tikslas;
2. Sutartys, reguliuojančios suderintus sutarties šalių viešojo administravimo veiksmus. Sutarčių tikslas – koordinuoti sutarties šalių veiksmus;
3. Mišraus tipo sutartys. Šios sutartys labiausiai paplitusios. Jos reguliuoja tiek susitariančių šalių bendrus viešojo administravimo veiksmus, tiek jiems pavaldžių subjektų veiksmus.

Administracinių sutarčių skirstymas pagal administracinės sutarties subjektų teisinę padėtį:

⁸⁵ *Ibid.*

1. Koordinacinės – sutartį sudariusių šalių tarpusavio teisinė padėtis viešosios teisės veikimo srityje yra lygiavertė. Taip dviejų savivaldybių sutartis dėl kompetencijos perdavimo būtų koordinacinė, nes čia abu subjektai turi valdžios įgaliojimus viešojo administravimo srityje;
2. Subordinacinės – sutartį sudariusių šalių tarpusavio teisinė padėtis nėra lygiavertė. Subordinacinių sutarčių pavyzdžiais būtų koncesijų sutartys, sutartys dėl keleivių vežimo vietiniais maršrutais, teritorinių ligonių kasų sudaromos sutartys su sveikatos priežiūros įstaigomis ir vaistinėmis ir kt.

Taigi įvairių administracinių sutarčių klasifikavimo kriterijų pagalba yra sisteminama administracinių sutarčių įvairovė. Kartu tai leidžia pažinti atskirų administracinių sutarčių rūšių specifiką, išryškinti pagrindines administracinių sutarčių vystymosi kryptis. Be to, administracinių sutarčių skirstymas įvairiais pagrindais turi teorinę metodologinę reikšmę, nes leidžia pateikti praktines rekomendacijas, siekiant optimaliai naudoti administracines sutartis administracinėje teisinėje veikloje.

Apibendrinus pasakytina, kad administracinė sutartis – tai administracinės teisės normų pagrindu viešųjų interesų tenkinimui ar užtikrinimui sudarytas dviejų arba daugiau formaliai lygių subjektų, kurių vienas visada yra viešojo administravimo subjektas, laisvas susitarimas, sukuriantis, pakeičiantis ar nutraukiantis administracinius teisinius santykius. Jai būdingi tiek privatinės, tiek viešosios teisės elementai. Nepaisant to, išskirtiniai administracinės sutarties ypatumai – privaloma sutarties šalis viešojo administravimo subjektas, vykdomas viešąjį administravimą, sutarties tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas ir viešųjų interesų apsauga, viešojo administravimo subjekto prerogatyvos kitos sutarties šalies atžvilgiu ir kt. patvirtina tai, kad administracinė sutartis yra ypatinga viešosios teisės sutarčių rūšis. Šie požymiai taip pat skiria administracinę sutartį nuo civilinės sutarties ir dar kartą patvirtina, kad šios dvi sutarčių rūšys negali būti tapatinamos. Administracinės sutartys gali būti sisteminamos pasitelkiant įvairius kriterijus: sutarties dalyką, subjektų teisinę padėtį, sutarties tikslo kryptingumą, sutarties šalių tarpusavio santykių pobūdį, sutarties juridines savybes.

2. SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ SUDAROMŲ SUTARČIŲ TEISINĖS PRIGIMTIES TYRIMAS

2.1. Savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių teisinės prigimties tyrimo bendroji apžvalga

Teisės doktrinoje nurodoma, kad administracinės sutartys sudaromos viešojo administravimo subjektams vykdant viešąjį administravimą. Šios sutartys yra skirtos viešajam interesui įgyvendinti ir užtikrinti, o reikiamais atvejais ir apsaugoti. Teisės mokslo atstovai administracines sutartis priskiria prie viešojo administravimo subjektų viešojo administravimo įgyvendinimo formų. Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad nepaisant to, jog Lietuvos Respublikos pozityviojoje teisėje nėra įtvirtinta nei administracinės sutarties sąvoka, nei numatyta tokių sutarčių sudarymo galimybė, viešojo administravimo subjektai, įgyvendindami jiems pavestas viešojo administravimo funkcijas, neretai sudaro sutartis, kurios teisės doktrinoje priskirtinos administracinėms sutartims.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 4 straipsnis įtvirtina viešojo administravimo subjektų sistemą. Ją sudaro valstybinio administravimo subjektai, savivaldybių administravimo subjektai, kiti viešojo administravimo subjektai. Savivaldybių administravimo subjektai – viešojo administravimo subjektai, veikiantys kaip savivaldybių institucijos ar įstaigos, jų pareigūnai ar valstybės tarnautojai. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje⁸⁶ ne kartą yra akcentuota, kad vietos savivalda Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra įtvirtinta kaip savaveiksmiškumo pagrindais veikianti ir valstybės valdžios institucijoms tiesiogiai nepavaldi vietinė viešojo administravimo sistema. Teritorinės bendruomenės ir jų sudarytos vietinės valdžios institucijos savarankiškai tvarko būtent vietos gyventojams svarbius viešuosius reikalus. Vis dėlto, savivaldybės ir jų institucijos, veikdamos pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją ir vykdydamos viešąjį administravimą, garantuoja ne tik teritorinės bendruomenės viešąjį interesą, bet ir visos valstybinės bendruomenės – pilietinės Tautos – viešąjį interesą⁸⁷.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. vasario 18 d. nutarimas „Dėl savivaldybių veiklos administracinių priežiūros subjektų“. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 18-345.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 3 straipsnio 4 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 5 straipsnio 1 dalies 2 punkto (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 18 straipsnio 1 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 19 straipsnio 1 dalies 2, 3, 4, 8, 15 punktų (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 21 straipsnio 1 dalies 1, 5, 7, 9, 12, 15, 16, 17, 18 punktų (2000 m. spalio 12 d. redakcija), šios dalies 6 punkto (2000 m. spalio 12 d. ir 2001 m. rugsėjo 25 d. redakcijos) ir šios dalies 14 punkto (2000 m. spalio 12 d. ir 2001 m. lapkričio 8 d. redakcijos), taip pat dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo įrašymo į konstitucinių įstatymų sąrašą įstatymo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 19-828.

Viešojo administravimo įgaliojimus savivaldybėje turi savivaldybės institucijos – savivaldybės taryba ir savivaldybės administracijos direktorius. Savivaldybės institucijos, kaip viešąjį administravimą atliekantys subjektai, pagal jiems suteiktą kompetenciją savo veikloje naudoja įvairias viešojo administravimo įgyvendinimo formas. Tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar savivaldybės institucijos, atlikdamos viešąjį administravimą, naudoja administracines sutartis kaip vieną iš viešojo administravimo įgyvendinimo formų. Išanalizavus savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių teisinę prigimtį siekiama nustatyti, ar savivaldybių viešojo administravimo institucijų sutartys, sudaromos atliekant viešąjį administravimą, yra administracinės teisinės prigimtės. Darbe pasirinktas Vilniaus miesto savivaldybės, kaip didžiausios Lietuvos savivaldybės, sutarčių tyrimas. Tyrimą sudaro du etapai:

1. Vilniaus miesto savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių įvairovės tyrimas, siekiant išskirti sutartis, pasižyminčias civiline teisine ir administracine teisine prigimtimi. Savivaldybės taryba pritarimą sudaryti vienokią ar kitokią sutartį savivaldybės vardu patvirtina sprendimu. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. spalio 25 d. sprendime Nr. 1-1369⁸⁸, kuriuo buvo patvirtintos Vilniaus miesto savivaldybėje teikiami (priimami) teisės aktų projektų rengimo ir derinimo taisyklės, nurodoma, kad visi savivaldybės norminiai teisės aktai skelbiami savivaldybės tinklalapyje www.vilnius.lt. Atsižvelgiant į tai, kad sutartis yra savivaldybės sprendimą pritarti sutarties sudarymui lydintis dokumentas, ji kartu su savivaldybės tarybos sprendimu yra skelbiama viešai. Išimtį sudaro viešųjų pirkimų sutartys, kurios nėra skelbiamos viešai, nes Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalis įpareigoja perkančiąją organizaciją užtikrinti konfidencialumo laikymąsi. Taigi tyrimui sutartis atrinktos pasitelkiant Vilniaus miesto savivaldybės tinklalapyje esančią paieškos sistemą.

2. Vilniaus miesto savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių, pasižyminčių administracine teisine prigimtimi tyrimas, siekiant pateikti jų teisinį įvertinimą. Atrinktų sutarčių teisinė prigimtis tiriama pagal šiuos kriterijus:

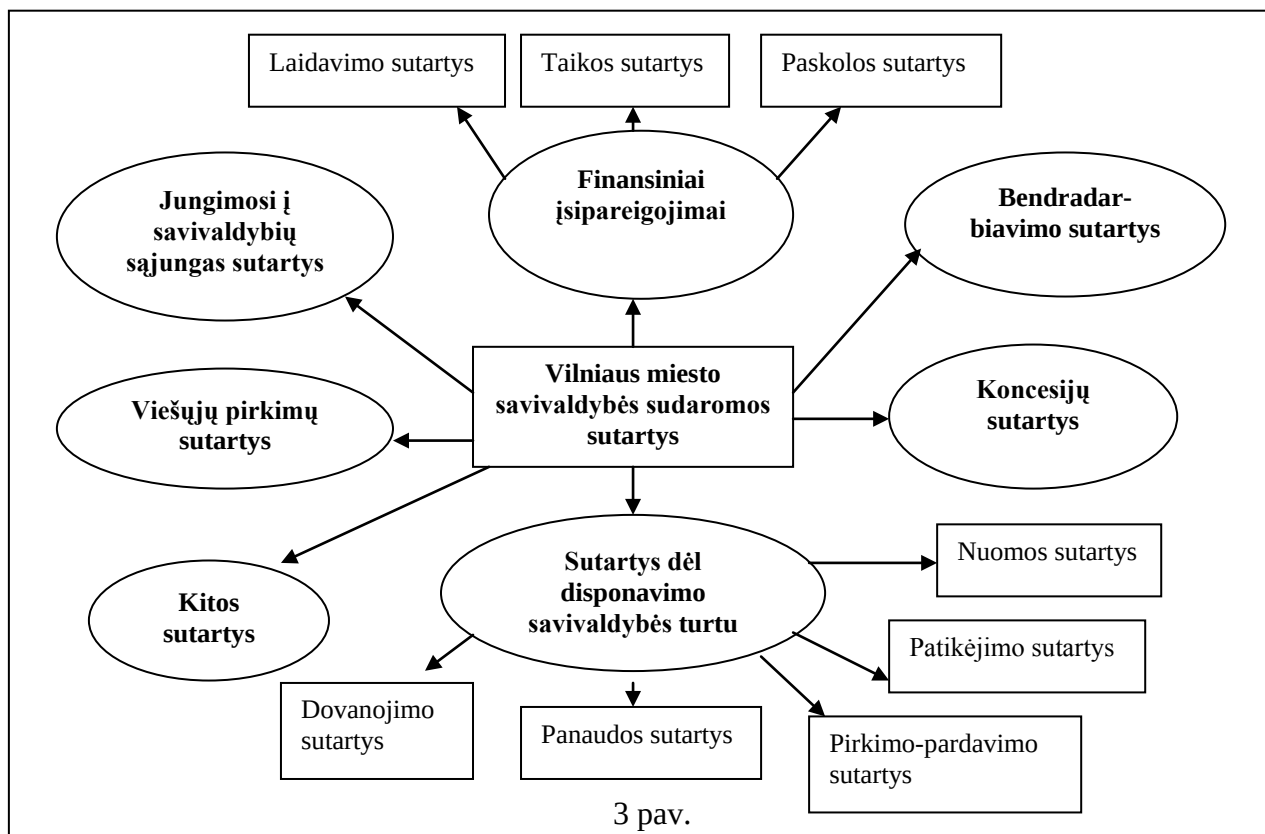
- Teisinis pagrindas. Kriterijus pasirinktas, siekiant išsiaiškinti, ar sutarties sudarymas yra nustatytas teisės akte, įtvirtinančiame viešojo administravimo subjekto (šiuo atveju Vilniaus miesto savivaldybės tarybos) viešojo administravimo funkcijų įgyvendinimą;
- Viešasis interesas. Kriterijus pasirinktas, siekiant išsiaiškinti, ar sutarties sudarymu yra įgyvendinamas tam tikras viešasis ar visuomenės interesas, kokio visuomenei naudingo tikslo siekia viešojo administravimo institucija sudarydama sutartį;

⁸⁸ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. spalio 25 d. sprendimas Nr. 1-1369 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje rengiamų (priamamų) teisės aktų projektų rengimo ir derinimo taisyklių tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-21]. < // <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30137726>>.

- Viešojo administravimo subjekto statusas. Kriterijus pasirinktas, siekiant išsiaiškinti, ar viešojo administravimo subjektas sudaro sutartį teisės akte nustatytoms viešojo administravimo funkcijoms įgyvendinti, ar viešojo administravimo subjektas veikia kaip civilinių teisinių santykių subjektas;
- Kontrolės mechanizmas. Kriterijus pasirinktas, siekiant išsiaiškinti, ar sutartyje viešojo administravimo subjektui yra suteikti įgaliojimai kontroliuoti kitos sutarties šalies veiksmus, susijusius su tinkamu sutartinių įsipareigojimų vykdymu.

2.2. Savivaldybės institucijų sudaromų sutarčių visumos (sistemos) bendroji analizė

Vilniaus miesto savivaldybės sutartinė veikla reglamentuojama Lietuvos Respublikos Seimo priimtais įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos priimtais teisės aktais. Teisės aktai savivaldybėms suteikia plačius sutartinės veiklos vykdymo įgaliojimus. Savivaldybės sutarčių sudarymą detalizuoja Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintos tvarkos, taisyklės, aprašai. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintame Savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos apraše (toliau – Aprašas)⁸⁹ be sutarčių pasirašymo tvarkos, yra nustatyta, kokios sutartys negali būti sudaromos be išankstinio savivaldybės tarybos pritarimo. Tokiu būdu yra pabrėžiama ypatinga šių sutarčių reikšmė. Pažymėtina, kad Apraše pateikiamas nebaigtinis sutarčių, kurioms būtinas Vilniaus miesto savivaldybės tarybos pritarimas, sąrašas. Paveiksle Nr. 3 pateikiamas Apraše nurodytų sutarčių suskirstymas.

Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas, vadovaujantis įstatymais, įgyvendina savivaldybės taryba. Taigi savivaldybės turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja Vilniaus miesto savivaldybės taryba. Kitos savivaldybės institucijos, savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos šį turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja patikėjimo teise, o kiti juridiniai asmenys, kai savivaldybės turtas perduodamas jiems savivaldybių funkcijoms įgyvendinti ir tik tais atvejais, kai jie pagal įstatymus gali atlikti savivaldybių funkcijas – pagal turto patikėjimo sutartį. Savivaldybės turtas gali būti perduotas ir panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis valstybinės ar savivaldybių funkcijas įgyvendinantiems subjektams. Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka savivaldybės turtas gali būti nuomos objektu, ilgalaikis materialusis turtas – įkeitimo objektu, užsienio valstybėse esantis savivaldybės nekilnojamasis turtas rinkos kaina gali būti parduodamas savivaldybės tarybos sprendimu. Savivaldybės turto privatizavimas vyksta teisės aktų nustatyta tvarka. Visus klausimus, susijusius su savivaldybės turto disponavimu, reguliuoja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas⁹⁰, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas⁹¹, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas⁹², Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimas Nr. 841 „Dėl žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“⁹³, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. liepos 14 d. sprendimas Nr. 1-467 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto nuomos bei panaudos“⁹⁴. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto patikėjimo, panaudos, nuomos, įkeitimo, pirkimo-pardavimo sutartims taikomos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatos, atsižvelgiant į specialiuose teisės aktuose įtvirtintus ypatumus.

Savivaldybės paskolų, garantijų, taikos ir kitos sutartys, kuriomis savivaldybė prisiima finansinius įsipareigojimus, sudaromos vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis.

⁸⁹ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. sausio 21 d. sprendimas Nr. 1-839 „Dėl savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašo tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-21].
<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30167735>>.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 54-1492; 2005, Nr. 60-2416.

⁹¹ Lietuvos Respublikos žemės įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 32-620; 2004, Nr. 28-868.

⁹² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 107-2688.

⁹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimas Nr. 841 „Dėl žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 64-2899; 2004, Nr. 32-1016; 2006, Nr. 72-2710.

⁹⁴ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. liepos 14 d. sprendimas Nr. 1-467 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto nuomos bei panaudos“. [žiūrėta 2009-12-01].
</><http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30001874>>.

Savivaldybė turi teisę sudaryti įvairias bendradarbiavimo sutartis su kitomis savivaldybėmis, valstybės institucijomis, užsienio šalių miestais ar savivaldybėmis, o taip pat su kitais juridiniais asmenimis. Be to, savivaldybė sutarčių pagrindu gali jungtis į įvairias savivaldybių sąjungas ar asociacijas.

Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas deleguoja įvairių funkcijų svarbiuose visuomeninio gyvenimo srityse (sveikatos apsaugos, švietimo, infrastruktūros, komunalinių atliekų tvarkymo ir kt.) įgyvendinimą, o Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas⁹⁵ numato galimybę šias funkcijas įgyvendinti ir užtikrinti suteikiant koncesiją, savivaldybės vykdomoji institucija savivaldybės vardu sudaro koncesijos sutartis. Pažymėtina, kad administracinės teisės doktrinoje koncesijų sutartys yra viena iš administracinių sutarčių rūšių.

Siekiant užtikrinti racionalų lėšų panaudojimą, korupcijos prevenciją, tiekėjų neiškraipytos konkurencijos skatinimą savivaldybės institucijos, įmonės ir įstaigos prekes įsigyja, paslaugas arba darbus atlieka sudarant viešojo pirkimo-pardavimo sutartis. Viešųjų pirkimų teisinius santykius reguliuoja bendrieji (Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas⁹⁶) ir specialieji teisės aktai (Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas⁹⁷ ir kiti viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai). Lietuvoje viešųjų pirkimų-pardavimo sutartis priskirtina civilinės teisės reguliavimo sričiai ir yra sudaroma, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis, atsižvelgiant į specialiuose teisės aktuose suformuluotas ypatybes. Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų sutartys kai kurių autorių priskirtinos administracinėms sutartims.

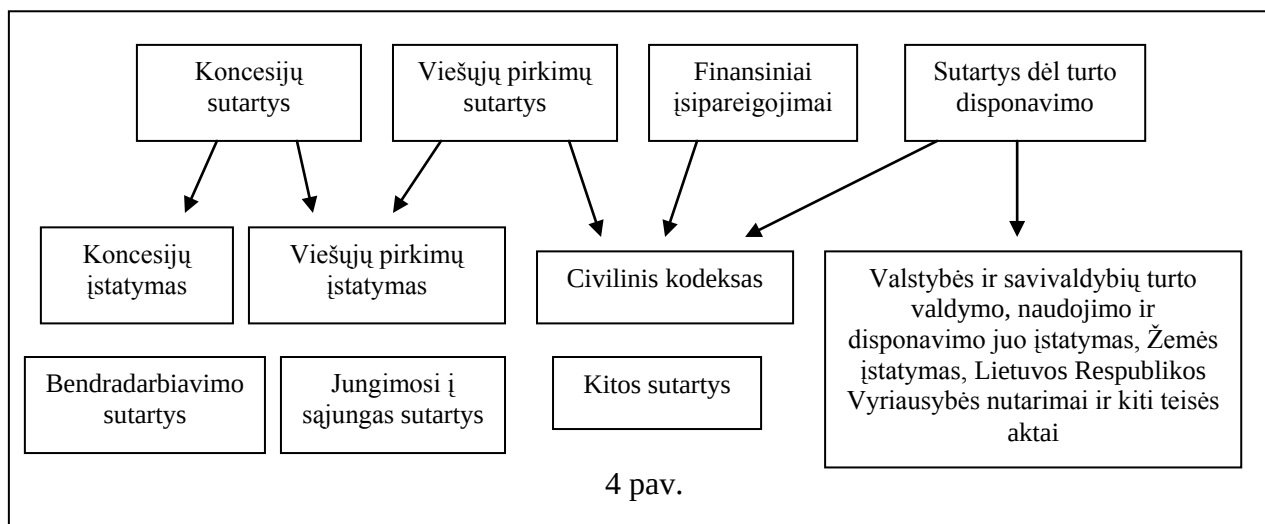
Apibendrinus, pasakytina, kad Vilniaus miesto savivaldybė, savo veikloje naudoja įvairias sutarčių rūšis, kurių sudarymą reguliuoja skirtingi teisės aktai. Atsižvelgiant į Vilniaus miesto savivaldybės sudaromų sutarčių įvairovę, darytina išvada, kad ne visos šios sutartys priskirtinos civilinėms teisinėms sutartims. Civilinėms sutartims priskirtinos Vilniaus miesto savivaldybės sutartys dėl įvairių finansinių įsipareigojimų prisiėmimo (paskolos, taikos, laidavimo), dėl savivaldybės nuosavybės teise valdomo turto disponavimo (patikėjimo, panaudos, nuomos, pirkimo-pardavimo, dovanojimo, iki 2006 m. liepos 18 d. ir mainų).

Paveiksle Nr. 4 pateikiamas Vilniaus miesto savivaldybės sudaromų sutarčių ir teisės aktų, kurie reguliuoja tokių sutarčių sudarymą, tarpusavio ryšys.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 92-2141; 2003, Nr. 70-3163.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 36-1340.

⁹⁷ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102.

Likusių Vilniaus miesto savivaldybių sutarčių teisinė prigimtis – diskusijas keliantis klausimas. Kaip jau buvo minėta, administracinės teisės specialistai koncesijų ir viešųjų pirkimų sutartis priskiria administracinėms sutartims. Atsižvelgiant į šių sutarčių daugiadimensiškumą bei į tai, kad jos galėtų būti atskiro tyrimo objektu, šiame tyrime šios dvi sutarčių rūšys nebuvo tirtos. Tyrimui atrinktos Vilniaus miesto savivaldybės sutartys sugrupuotos tokiu būdu:

1. Bendradarbiavimo sutartys:

- Bendradarbiavimo sutartys su kitomis savivaldybėmis ir valstybės institucijomis;
- Bendradarbiavimo sutartys su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais;
- Bendradarbiavimo sutartys su kitais juridiniais asmenimis;

2. Jungtinės veiklos sutartis.

2.3. Savivaldybės institucijų sudaromų bendradarbiavimo sutarčių teisinės prigimties analizė

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 42 punkte nustatyta, kad savivaldybės taryba priima sprendimus dėl jungimosi į savivaldybių sąjungas, dėl bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ar prisijungimo prie tarptautinių savivaldos organizacijų. To paties įstatymo 20 straipsnio 2 dalies 12 punktas nustato, kad savivaldybės meras, gavęs savivaldybės tarybos pritarimą, sudaro savivaldybės bendradarbiavimo su valstybės institucijomis, kitomis savivaldybėmis ar užsienio institucijomis sutartis. Taigi nepaisant to, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatuose, apibrėžiančiose savivaldybės tarybos įgaliojimus, nėra nustatyta, kad bendradarbiavimo sutartims su valstybės institucijomis ar kitomis savivaldybėmis yra būtinas savivaldybės tarybos pritarimas, to paties įstatymo nuostatuose, apibrėžiančiose savivaldybės mero įgaliojimus, nurodoma, kad šis pritarimas yra būtinas. Taigi darytina pagrįsta išvada, kad Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo

nuostatos nėra tarpusavyje suderintos ir, siekiant išsiaiškinti, kokia tvarka sudaromos vienokios ar kitokios sutartys, būtina pasitelkti sisteminę šio teisės akto analizę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Apraše nustatyta, kad be išankstinio Vilniaus miesto savivaldybės tarybos pritarimo negali būti sudaromos tik bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais sutartys. Tokiu būdu, darytina išvada, kad ir Vilniaus miesto savivaldybės tarybos priimti teisės aktai, įgyvendinantys Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas, taip pat nėra tinkamai parengti. Pažymėtina, kad praktikoje visos savivaldybių bendradarbiavimo sutartys sudaromos tik pritarus Vilniaus miesto savivaldybės tarybai. Kaip jau buvo nurodyta, Vilniaus miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutartys, atlikus tyrimą, suskirstytos į bendradarbiavimo su kitomis savivaldybėmis ir valstybės institucijomis, bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais bei bendradarbiavimo su kitais juridiniais asmenimis.

2.3.1. Bendradarbiavimo sutarčių su valstybės institucijomis ir kitomis savivaldybėmis teisinės prigimties analizė

Šiai bendradarbiavimo sutarčių grupei priskirtinos kelios Vilniaus miesto savivaldybės sudarytos ir galiojančios sutartys: 2000 m. sutartis dėl Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir rekultivavimo sąlygų⁹⁸ (Priedas Nr. 1), 2003 m. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutartis⁹⁹, 2005 m. bendradarbiavimo sutartis tarp Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos nevyriausybinių organizacijų vaikams konfederacijos ir Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos¹⁰⁰ bei 2009 m. Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartis¹⁰¹ (Priedas Nr. 2).

Vilniaus miesto savivaldybės tarybos patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos, Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutartimi (toliau – Bendradarbiavimo sutartis) šalys įsipareigojo siekti, kad Vilniaus universiteto botanikos sodas taptų reprezentaciniu Lietuvos botanikos sodu, visokeriopai remti ir skatinti jo

⁹⁸ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2000 m. birželio 28 d. sprendimas Nr. 44. [žiūrėta 2009-11-07]. <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21022433>.

⁹⁹ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2003 m. lapkričio 12 d. sprendimas Nr. 01A-41-123 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės, Aplinkos ministerijos, Kultūros ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Vilniaus universiteto sutarties dėl Vilniaus universiteto botanikos sodo“. [žiūrėta 2009-11-07]. <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21041901>.

¹⁰⁰ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. lapkričio 23 d. sprendimas Nr. 1-957 „Dėl pritarimo bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-07]. <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30112327>.

¹⁰¹ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. liepos 1 d. sprendimas Nr. 1-1122 „Dėl pritarimo Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-07]. <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30173905>.

kaip mokslinio, aplinkosauginio, kultūrinio, švietėjiško bei rekreacinio centro plėtrą. Akivaizdu, kad šiuo tikslu siekiama įgyvendinti įvairius visuomenės interesus kultūros, aplinkosaugos, mokslo ir kitose srityse. Bendradarbiavimo sutartimi Vilniaus miesto savivaldybės prisiimtų išipareigojimų analizė, leidžia daryti išvadą, kad savivaldybė išipareigojo įgyvendinti viešojo administravimo funkcijas, įtvirtintas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme. Pavyzdžiui, Bendradarbiavimo sutarties 2.4.2. punkte nustatyta, kad Vilniaus miesto savivaldybė išipareigoja prisidėti rengiant Vilniaus universiteto botanikos sodo teritorijų planavimo dokumentus, o tai atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme įtvirtintą teritorijų planavimo funkciją; sutarties 2.4.3. punkte nustatyta, kad savivaldybė išipareigoja remti Vilniaus universiteto botanikos sodo infrastruktūros vystymo darbus, siekiant ją pritaikyti lankytojams: apžvalginių takų, ekspozicijų, poilsio aikštelių įrengimą ir pan., kas atitinka Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme įtvirtintą infrastruktūros plėtros ir veiklos planų rengimo funkciją. Vilniaus miesto savivaldybė, sudariusi sutartį, įgyvendina Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme jai pavestas viešojo administravimo funkcijas. Tokiu būdu Vilniaus miesto savivaldybė sutartiniuose santykiuose veikia ne kaip paprastas juridinis asmuo, o kaip viešojo administravimo subjektas. Šis viešojo administravimo subjektas sudarė bendradarbiavimo sutartį, kurios tikslas – visuomenės interesų mokslo, kultūros, aplinkosaugos ir kitose srityse užtikrinimas. Teisiniai santykiai tarp sutarties subjektų susiklostė ir tęsiasi viešosios (administracinės) teisės reguliavimo srityje. Taigi sudarytoji sutartis nėra civilinė sutartis. Pateiktų sutartį charakterizuojančių požymių visuma, leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad ši sutartis – administracinė teisinė.

2000 m. Vilniaus miesto savivaldybės taryba pritarė sutarčiai dėl Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir rekultivavimo sąlygų. Kariotiškių sąvartynas, savo veiklą pradėjęs 1987 m., iki 2007 m. spalio mėnesio buvo vienintelis didelis sąvartynas Vilniaus apskrityje, kuriame buvo šalinamos beveik visos komunalinės atliekos, nepavojingos pramonės atliekos ir nuotėkų valymo dumblas. Atsižvelgiant į sąvartyno keliamą grėsmę aplinkai, o taip pat siekį visiškai užtikrinti sąvartyno neigiamo poveikio aplinkai neutralizavimą, Vilniaus miesto savivaldybė ir Trakų rajono savivaldybė pasirašė sutartį dėl Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir jo rekultivavimo sąlygų, kuria susitarė dėl Kariotiškių sąvartyno uždarymo, jo rekultivavimo, priežiūros, monitoringo ir aplinkos kontrolės po sąvartyno uždarymo. Sutarties tikslas – visuomenės, kiekvieno jos nario teisės į sveiką, švarią aplinką užtikrinimas. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 31 punkte nurodyta, kad savivaldybė diegia komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, organizuoja antrinių žaliavų surinkimą ir perdirbimą, įrengia ir eksploatuoja sąvartynus. Tokiu būdu, sudarydama sutartį dėl Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir rekultivavimo sąlygų, Vilniaus miesto savivaldybė įgyvendina viešąjį administravimą

komunalinių atliekų tvarkymo, sąvartynų eksploatavimo srityje. Atsižvelgiant į tai, kad yra įgyvendinamos viešojo administravimo funkcijos, Vilniaus miesto savivaldybė šioje sutartyje taip pat veikia kaip viešojo administravimo subjektas.

Vilniaus miesto savivaldybės, Lietuvos nevyriausybinų organizacijų vaikams konfederacijos ir Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos sudarytos bendradarbiavimo sutarties tikslas – užtikrinti vaiko gerovę valstybės politikos įgyvendinime, socialinė partnerystė vaiko teisių apsaugos srityje. Vaiko teisės – svarbi žmogaus teisių dalis, reikalaujanti ypatingo dėmesio ir apsaugos. Valstybė ir jos institucijos privalo imtis visų reikiamų teisinių, administracinių, socialinių ir švietimo priemonių, kad apsaugotų vaiką nuo visų formų smurto, įžeidimų ar piktnaudžiavimo, priežiūros nebuvimo ar nerūpestingumo, šiurkštaus elgesio ar išnaudojimo. Vaikui turi būti sudarytos sąlygos naudotis kokybiškomis sveikatos apsaugos sistemos paslaugomis, socialiniu aprūpinimu, teise mokytis, turėti tokias gyvenimo sąlygas, kurios būtinos jo fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam ar socialiniam vystymuisi. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 21 punkte įtvirtinta valstybinė savivaldybės funkcija – vaikų ir jaunimo teisių apsauga. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo¹⁰² 60 straipsnyje nustatyta, kad vaiko teisių apsaugą savivaldybėse garantuoja atitinkamos savivaldybių tarybos, vietos savivaldos vykdomosios institucijos, vaiko teisių apsaugos institucijos (tarnybos), policijos nepilnamečių (jaunimo) reikalų inspektoriai, taip pat mokyklos ir kitos institucijos, kurios rengia ir įgyvendina vaiko teisių apsaugos, vaikų teisės pažeidimų prevencijos priemones. Analizuojama bendradarbiavimo sutartimi Vilniaus miesto savivaldybė įsipareigojo rengti ir vykdyti bendrus vaiko gerovės politiką įgyvendinančius projektus ir programas, keistis informacija vaiko gerovės klausimais, dalyvauti įvairiuose renginiuose, sudaryti sąlygas vykdyti mokslinius tyrimus ir kt. Taigi sutartimi įsipareigojama užtikrinti vieną svarbiausių visuomenės interesų – vaikų teisių apsaugos interesą. Priiinti įsipareigojimai pagrįsti viešojo administravimo funkcijų vykdymu, o Vilniaus miesto savivaldybė sutartyje dalyvauja kaip viešąjį administravimą atliekanti institucija.

Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartimi šalys susitarė dėl pirminės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje. Vilniaus miesto savivaldybės funkcijas visuomenės sveikatos priežiūros srityje, įtvirtintas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme¹⁰³ ir kituose teisės aktuose, vykdo savivaldybės biudžetinė įstaiga – Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Vilniaus miesto savivaldybė analizuojama sutartimi įsipareigojo pavesti Vilniaus miesto savivaldybės

¹⁰² Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 33-807.

¹⁰³ Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 56-2225.

visuomenės sveikatos biurui pagal kompetenciją sudaryti sutartį su Vilniaus rajono savivaldybės administracija dėl konkrečių darbų atlikimo organizuojant ir įgyvendinant pirminę visuomenės sveikatos priežiūrą Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje. Ši sutartis įdomi keliais aspektais. Pirmą, sutarties sudarymas kyla ne tik iš Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos, numatančios savivaldybėms teisę sudaryti bendradarbiavimo sutartis su kitomis savivaldybėmis, bet ir iš Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo, kurio 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės visuomenės sveikatos biuras savivaldybių bendradarbiavimo sutarties pagrindu turi teisę teikti visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas ir kitų savivaldybių gyventojams. Taigi Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas įtvirtina savivaldybių bendradarbiavimo sutarčių visuomenės sveikatos priežiūros srityje sudarymo galimybę. Antra, sutartinius įsipareigojimus prisiėmė ne tik sutarties šalys – Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus rajono savivaldybė, bet įpareigojimai buvo nustatyti ir Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžiai įstaigai – Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biurui. Šioje Bendradarbiavimo sutartyje, kaip ir ankščiau aptartose sutartyse, Vilniaus miesto savivaldybė veikia kaip viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis Lietuvos Respublikos teisės aktuose jam nustatytas viešojo administravimo funkcijas. Šia sutartimi užtikrinamas viešasis visuomenės interesas sveikatos apsaugos srityje.

Apibendrinant pirmosios grupės bendradarbiavimo sutartis, pasakytina, kad visos keturios sutartys sudarytos Vilniaus miesto savivaldybei, kaip viešojo administravimo subjektui, vykdančiam tikras viešojo administravimo funkcijas. Šios grupės sutarčių dalykas konkretus, šalys susitaria dėl bendradarbiavimo tam tikroje konkrečioje srityje (pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nr. 1-957 patvirtintoje sutartyje buvo susitarta dėl bendradarbiavimo ir socialinės partnerystės vaiko teisių apsaugos srityje, o 2009 m. liepos 1 d. sprendimu Nr. 1-1122 patvirtintoje sutartyje – dėl bendradarbiavimo organizuojant ir įgyvendinant pirminę visuomenės sveikatos priežiūrą Vilniaus rajone). Sudarytų sutarčių tikslas – tam tikro visuomenei svarbaus gėrio užtikrinimas tam tikroje visuomeninio gyvenimo srityje. Iš viešosios (administracinės) teisės reguliavimo srities kilę sutartiniai santykiai yra administracinio teisinio pobūdžio. Visų šių požymių visuma, leidžia daryti išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės sudarytos bendradarbiavimo sutartys su kitomis savivaldybėmis ir valstybės institucijomis yra administracinės sutartys. Šios grupės sutartys klasifikuojant jas pagal administracinės sutarties subjektų teisinę padėtį priskirtinos koordinacinėms sutartims, nes sutartį sudariusias šalis nesieja jokie pavaldumo santykiai, jų tarpusavio teisinė padėtis yra lygiavertė. Klasifikuojant šios grupės sutartis pagal tikslo kryptingumą, šios bendradarbiavimo sutartys priskirtinos sutartims, reguliuojančioms sutarties šalių suderintus viešojo administravimo veiksmus. Išimtį iš visų nagrinėtų sutarčių sudaro tik Vilniaus miesto

savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartis dėl visuomenės sveikatos priežiūros, kuri pagal tikslo kryptingumą priskirtina „mišrioms“ sutartims, nes ja buvo susitarta ne tik dėl bendrų šalių veiksmų, bet ir nustatyti įpareigojimai Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžiai įstaigai.

2.3.2. Bendradarbiavimo sutarčių su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais teisinės prigimties analizė

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas savivaldybėms numato galimybę sudaryti bendradarbiavimo sutartis su užsienio institucijomis ir savivaldybėmis. Šios, kaip ir kitos bendradarbiavimo sutartys, sudaromos savivaldybės tarybai pritarus. Kyla pagrįstas klausimas, kokia tokių sutarčių teisinė prigimtis. Svarbiausias tarptautinės sutarties skiriamasis bruožas yra tas, kad ji nustato tarptautinės teisės subjektų įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę. Vadovaujantis tarptautinės teisės teorija, tarptautinės teisės subjektai yra valstybės, tarptautinės tarptvirausybinės organizacijos, kai kurie tarptautiniai organai, ypatingi valstybinio pobūdžio vienetai (Šventasis Sostas, Maltos ordinas), tautos, kovojančios už savo valstybingumą¹⁰⁴. Tokiu būdu, darytina išvada, kad savivaldybės nėra laikomos tarptautinės teisės subjektais. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1995 m. spalio 17 d. nutarime¹⁰⁵ nurodė, kad ministerijų ir Vyriausybės įstaigų susitarimai dėl bendradarbiavimo su atitinkamomis užsienio valstybių įstaigomis nesukuria Lietuvos Respublikai tarptautinių įsipareigojimų ir todėl nėra tarptautinės sutartys Vienos konvencijos 2 straipsnio 1a punkto prasme, pagal kurią sutartis reiškia tarptautinį susitarimą, sudarytą tarp valstybių rašytine forma ir reguliuojamą tarptautinės teisės. Atsižvelgiant į šį Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išaiškinimą bei į tai, kad savivaldybės nėra tarptautinės teisės subjektai ir negali tarptautinių sutarčių pagrindu priimti įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, darytina išvada, kad savivaldybių sudaromos sutartys dėl bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ir miestais nėra tarptautinės sutartys.

Vilniaus miesto savivaldybė yra sudariusi nemažai bendradarbiavimo sutarčių su įvairiais užsienio miestais ir savivaldybėmis: 1995 m. sudaryta bendradarbiavimo sutartis su Stokholmo grafystės taryba¹⁰⁶, 1996 m. su Donecko miestu¹⁰⁷, 1998 m. su Edinburgo miesto taryba¹⁰⁸, Alma

¹⁰⁴ Vadapalas, V. *Tarptautinė teisė*. Vilnius: Eugrimas, 2006, p. 187.

¹⁰⁵ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių“ 7 straipsnio 4 dalies ir 12 straipsnio atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 86-1949.

¹⁰⁶ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1995 m. rugpjūčio 2 d. sprendimas Nr. 51 „Dėl Stokholmo grafystės tarybos ir Vilniaus miesto bei Vilniaus rajono savivaldybių bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21001461>>.

¹⁰⁷ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1996 m. rugsėjo 11 d. sprendimas Nr. 152 „Dėl bendradarbiavimo sutarties tarp Donecko ir Vilniaus miestų“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21005093>>.

Atos miesto administracija¹⁰⁹, Taipėjaus miestu¹¹⁰, Gdansko miestu¹¹¹, 2002 m. su Paryžiaus miestu¹¹² ir kt. Visoms šioms sutartims būdinga tai, kad šalys susitaria dėl bendradarbiavimo įvairiuose visuomeninio gyvenimo srityse: kultūros, turizmo, švietimo, ekonominės plėtros, mokslo, technikos, prekybos, sveikatos, gamtosaugos, sporto, urbanistikos ir kt. Bendradarbiavimo su užsienio miestais sutartimis taip pat įsipareigojama organizuoti bendrus renginius (parodas, mugės, šventes), keistis informacija, delegacijomis, įvairių sričių specialistais. Vienoje bendradarbiavimo sutartyje nurodomos kelios bendradarbiavimo kryptys (pavyzdžiui, pagal Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. liepos 26 d. sprendimu Nr. 1-1301¹¹³ patvirtintą bendradarbiavimo sutartį su Kišiniovo miestu, sutarties šalys įsipareigojo bendradarbiauti kultūros, švietimo, turizmo ir sveikatos apsaugos srityse). Taigi šios grupės bendradarbiavimo sutarčių dalykas yra labai platus.

Bendradarbiavimo su užsienio miestais ir savivaldybėmis sutartys sudaromos, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme savivaldybėms nustatytas viešojo administravimo funkcijas ir siekiant šias funkcijas įgyvendinti. Štai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 22 punkte nustatyta, kad savivaldybė planuoja infrastruktūros, socialinę ir ekonominę raidą, rengia strateginius plėtros ir veiklos planus, rengia turizmo, būsto, smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programas. Bendradarbiavimo sutartimi su Edinburgo miesto taryba (Priedas Nr. 3) Vilniaus miesto savivaldybė įsipareigojo plėtoti bendradarbiavimą su atitinkamomis verslo organizacijomis ir agentūromis skatinant finansavimą ir verslo ryšių galimybes, bendradarbiavimo sutartimi su Alma Atos miestu (Priedas Nr. 4) – teikti pagalbą sudarant ilgalaikius susitarimus ir sutartis tarp miestų įmonių, firmų ir kitų ūkinės veiklos subjektų, o bendradarbiavimo sutartimi su Taipėjaus miestu (Priedas Nr. 5) – sukurti palankias

¹⁰⁸ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. vasario 4 d. sprendimas Nr. 130 „Dėl Edinburgo miesto tarybos ir Vilniaus miesto tarybos bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“ [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015396>>.

¹⁰⁹ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. vasario 20 d. sprendimas Nr. 135 „Dėl Alma Atos miesto administracijos ir Vilniaus miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015398>>.

¹¹⁰ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. gegužės 19 d. sprendimas Nr. 190 „Dėl Vilniaus ir Taipėjaus miestų susigiminiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21013967>>.

¹¹¹ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. birželio 17 d. sprendimas Nr. 211 „Dėl Vilniaus ir Gdansko miestų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015407>>.

¹¹² Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2002 m. rugsėjo 18 d. sprendimas Nr. 665 „Dėl Vilniaus ir Paryžiaus miestų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21034364>>.

¹¹³ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. liepos 26 d. sprendimas Nr. 1-1301 „Dėl pritarimo Lietuvos Respublikos Vilniaus miesto savivaldybės ir Moldovos Respublikos Kišiniovo miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-10].

<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30135113>>.

sąlygas sutartims tarp smulkaus ir vidutinio verslo įmonių sudaryti, užmegzti ryšius tarp verslininkų, remti abiem šalims naudingų projektų kūrimą ir vykdymą.

Pažymėtina, kad nepaisant to, jog savivaldybė nėra tarptautinės teisės subjektas, o jos sudaromos bendradarbiavimo sutartys su užsienio miestais ar savivaldybėmis nėra tarptautinės sutartys, kai kuriais atvejais Vilniaus miesto savivaldybė, sudarydama sutartis su užsienio miestais ir savivaldybėmis, naudoja tarptautinėms sutartims būdingus elementus. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1995 m. rugpjūčio 2 d. sprendimu Nr. 51 patvirtintoje trišalėje bendradarbiavimo sutartyje tarp Vilniaus miesto savivaldybės, Vilniaus rajono savivaldybės ir Stokholmo grafystės tarybos (Priedas Nr. 6) nustatyta, kad sutartis įsigalioja ją ratifikavus Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Stokholmo grafystės taryboms ir Švedijos vyriausybei. Ratifikavimas – tai valstybės sutikimo su tarptautinės sutarties privalomumu forma, kai aukščiausia valstybės institucija ar pareigūnas specialiu aktu patvirtina, kad sutartis šiai valstybei bus privaloma¹¹⁴. Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ratifikuoja ir denonsuoja Lietuvos Respublikos Seimas. Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybių sudarytos bendradarbiavimo sutartys su užsienio miestais ar savivaldybėmis nėra tarptautinės sutartys, joms nėra taikoma ratifikavimo procedūra. Šios sutartys įsigalioja jas patvirtinus savivaldybės tarybai.

Apibendrinant antros grupės bendradarbiavimo sutartis, darytina išvada, kad sudarydama šias sutartis Vilniaus miesto savivaldybė veikia kaip viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme pavestas viešojo administravimo funkcijas tam, kad būtų įgyvendinti svarbūs visuomeniniai interesai. Iš administracinės teisės teorijos žinoma, kad viešasis administravimas priskirtinas viešosios (administracinės) teisės reguliavimo sričiai, analizuojamos sutartys sudarytos įgyvendinant viešąjį administravimą, taigi teisiniai santykiai, susiklostę iš tokių sutarčių, taip pat priskirtini viešosios (administracinės) teisės reguliavimo sričiai. Atsižvelgiant į šių požymių visumą ir į tai, kad savivaldybių sudarytos bendradarbiavimo sutartys su užsienio miestais ar savivaldybėmis, kaip jau buvo nurodyta, nėra tarptautinės, darytina išvada, kad šių sutarčių prigimtis – administracinė teisinė. Šios bendradarbiavimo sutartys skirstant jas pagal administracinės sutarties subjektų teisinę padėtį priskirtinos koordinacinėms, o pagal tikslo kryptingumą – sutartims, reguliuojančioms sutarties šalių suderintus viešojo administravimo veiksmus.

2.3.3. Bendradarbiavimo sutarčių su kitais juridiniais asmenimis teisinės prigimties analizė

Trečioji bendradarbiavimo sutarčių grupė – tai bendradarbiavimo sutartys su kitais juridiniais asmenimis. Šiai grupei priskirtinos 2005 m. bendradarbiavimo su Vilniaus

¹¹⁴ Abramavičius, A., Anduškevičius, A., Baškevičienė R. ir kt., p. 733.

universitetu sutartis¹¹⁵, 2007 m. bendradarbiavimo sutartis su Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmais¹¹⁶.

2005 m. vasario 23 d. Vilniaus miesto savivaldybės taryba pritarė bendradarbiavimo sutarčiai su Vilniaus universitetu. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 13 punkte savivaldybei nustatytas įpareigojimas ugdyti gyventojų bendrąją kultūrą. Atsižvelgiant į siekį sukurti išsimokslinusią, kūrybišką, modernią ir pilietišką Vilniaus miesto bendruomenę, šalys sutartimi susitarė puoselėti ir garsinti Vilniaus universiteto istorinį ir kultūrinį paveldą, spręsti Vilniaus miestui aktualius kultūrinio, pilietinio, socialinio, ekonominio bei techninio pobūdžio klausimus, formuoti Santariškių komplekse modernių medicinos paslaugų ir aktualių biomedicininį mokslinių tyrimų branduolį, organizuoti studentų profesines praktikas žinių ekonomikos įmonėse ir skatinti absolventų profesinę karjerą šiose įmonėse bei kt. Pažymėtina, kad šiems uždaviniams pasiekti Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus universitetas sudarė jungtinę darbo grupę, kuri turi rengti konkrečias priemones uždaviniams įgyvendinti. Bendradarbiavimo sutartimi taip pat susitarta organizuoti bendrus renginius (konferencijas, forumus, muges), inicijuoti bendrus projektus, keistis informacija. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, apibrėžiantis savivaldybių funkcijas, nustato savivaldybėms pareigą planuoti infrastruktūros, teritorijų, verslo, turizmo plėtrą ir raidą, organizuoti pirminę asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą, rengti ir įgyvendinti sveikatos programas, ugdyti gyventojų bendrąją kultūrą ir kt. Taigi Vilniaus miesto savivaldybė bendradarbiavimo sutartimi su Vilniaus universitetu prisiėmė plačius viešojo administravimo įsipareigojimus įvairiose visuomeninio gyvenimo srityse – sveikatos priežiūros, kultūros, miesto plėtros, infrastruktūros, turizmo ir kitose. Pažymėtina, kad sutartyje Vilniaus miesto savivaldybė dalyvauja kaip viešojo administravimo subjektas, vykdamas viešojo administravimo funkcijas. Sutarties sudarymo tikslas – viešųjų visuomenės narių interesų užtikrinimas, įgyvendinimas ir apsauga. Iš šių požymių visumos, darytina išvada, kad sudarytoji sutartis yra administracinė teisinė sutartis.

Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų bendradarbiavimo sutartimi šalys susitarė dėl bendradarbiavimo sričių, būdų ir veiksmų bei dėl bendros veiklos principų Vilniaus miesto prekybos, transporto, statybos, ryšių, paslaugų, pramonės, smulkaus ir vidutinio verslo bei amatų plėtros, miesto įmonių produkcijos, paslaugų eksporto ir kitose srityse. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šia sutartimi šalys įsipareigojo bendradarbiauti sprendžiant Vilniaus miesto infrastruktūros problemas, rengiant ilgalaikią taršos

¹¹⁵ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. vasario 23 d. sprendimas Nr. 1-649 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-12]. <http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30008910>.

Vilniuje mažinimo programą, optimalaus eismo Vilniuje organizavimo programą. Savivaldybės pareiga planuoti infrastruktūros raidą įtvirtinta Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 22 punkte, pareiga gerinti ir saugoti aplinkos kokybę – to paties straipsnio 28 punkte. Be to, sutartimi išsipareigojama plėtoti verslą: formuojant verslo aplinką, pritraukiant užsienio ir vidaus kapitalo investicijas, kuriant paramos verslui projektus ir kt., kas turėtų prisidėti prie naujų darbo vietų sukūrimo, eksporto galimybių išplėtimo. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 38 punkte nustatyta, kad savivaldybė sudaro sąlygas verslo ir turizmo plėtrai bei skatina šią veiklą. Taigi bendradarbiavimo sutartimi Vilniaus miesto savivaldybė, veikdama kaip viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis viešąjį administravimą, išsipareigojo spręsti aktualias visuomenei problemas – aplinkosaugos, eismo, miesto infrastruktūros ir kitas. Ši sutartis taip pat priskirtina administracinėms teisinėms sutartims.

Apibendrinus trečiąją sutarčių grupę, pasakytina, kad šios sutartys taip pat priskirtinos administracinėms sutartims. Vilniaus miesto savivaldybė jas sudaro veikdama kaip viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis viešojo administravimo funkcijas įvairiose visuomeninio gyvenimo srityse. Pažymėtina, kad šios bendradarbiavimo sutartys, kaip ir prieš tai analizuotos, pagal administracinių sutarčių skirstymą pagal sutarties subjektų teisinę padėtį taip pat priskirtinos koordinacinėms sutartims, o pagal tikslo kryptingumą – sutartims, kurios reguliuoja suderintus sutarties šalių veiksmus.

Kaip jau buvo minėta, Vilniaus miesto savivaldybės sudaromos sutartys tiriamos pagal keturis kriterijus, todėl atskirai aptartinas ankščiau analizuotų visų trijų grupių bendradarbiavimo sutarčių kontrolės klausimas. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybės taryba svarstomais klausimais priima sprendimus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą. 2006 m. gruodžio 12 d. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 30-2367¹¹⁷ patvirtintas Vilniaus miesto savivaldybės sutarčių ir susitarimų valdymo tvarkos aprašas, kuris nustato sutarčių ir susitarimų registravimo, vizavimo, vykdymo, kontrolės ir saugojimo tvarką. Šio teisės akto 3 punktas nustato, kad savivaldybės tarybos sprendime, kuriuo tvirtinama sutartis turi būti nurodytas sutarties kontrolės terminas, o 8 punkte įtvirtinta, kad savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintų sutarčių vykdytojams kontroliuojamas užduotis nustato savivaldybės tarybos sekretoriatas. Taigi Vilniaus miesto savivaldybės taryba kontroliuoja sprendimo pritarti savivaldybės sutarčiai vykdymą ir

¹¹⁶ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2007 m. spalio 24 d. sprendimas Nr. 1-242 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-12]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30150923>>.

nustato patvirtintos sutarties kontrolės terminą, o Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sekretoriatas formuoja Vilniaus miesto savivaldybės sprendimais patvirtintų sutarčių vykdytojams kontroliuojamas užduotis. Pažymėtina, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimai pritarti vienai ar kitai savivaldybės sutarčiai priimami nesivadovaujant Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintu Vilniaus miesto savivaldybės sutarčių ir susitarimų valdymo tvarkos aprašu, t. y. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimuose nėra nurodomas patvirtintos sutarties kontrolės terminas. Nepaisant to, pripažįstama, kad pozityviojoje teisėje yra nustatytas savivaldybių sudaromų sutarčių vykdymo kontrolės mechanizmas.

Apibendrinus visas analizuotas bendradarbiavimo sutartis, formuluojamos tokios išvados:

1. Vilniaus miesto savivaldybė, veikianti kaip viešojo administravimo subjektas, bendradarbiavimo sutartis sudaro, atlikdama jai teisės aktais nustatytas viešojo administravimo funkcijas.
2. Sutarčių sudarymo tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas, viešųjų interesų užtikrinimas ir apsauga. Bendradarbiavimo sutartyse su valstybės institucijomis ir (arba) kitomis savivaldybėmis susitariama dėl vieno konkretaus tikslo (pavyzdžiui, visuomenės interesų užtikrinimas sveikatos apsaugos ar vaiko teisių apsaugos srityje). Bendradarbiavimo sutartyse su kitais juridiniai asmenimis ar užsienio miestais susitariama dėl bendradarbiavimo keliose visuomenei svarbiose srityse (pavyzdžiui, kultūra, mokslas, turizmas, verslo plėtra, aplinkos apsauga ir kt.);
3. Vilniaus miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutartys priskirtinos administracinėms sutartims ir pagal administracinių sutarčių klasifikavimą dalyko pagrindu priskirtinos bendradarbiavimo sutarčių grupei;
4. Skirstant bendradarbiavimo sutartis pagal sutarties subjektų teisinę padėtį, jos priskirtinos koordinacinėms, o pagal tikslo kryptingumą – sutartims, reguliuojančioms sutarties šalių suderintus viešojo administravimo veiksmus. Išimtį sudaro tik Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartis dėl visuomenės sveikatos priežiūros, kuri pagal tikslo kryptingumą priskirtina „mišrioms“ sutartims, nes ja buvo susitarta ne tik dėl bendrų šalių veiksmų, bet ir nustatyti įpareigojimai Vilniaus miesto savivaldybei pavaldžiai įstaigai.

¹¹⁷ Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. 30-2367 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės sutarčių ir susitarimų valdymo tvarkos aprašo tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-07].
<<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30139461>>.

2.2. Savivaldybės institucijų sudaromų jungtinės veiklos sutarčių teisinės prigimties analizė

Administracinės teisės teorijoje administracinės sutartys sisteminamos jas klasifikuojant įvairiais pagrindais. Vienas iš administracinių sutarčių skirstymo kriterijų – skirstymas pagal sutarties dalyką. Vadovaujantis šiuo kriterijumi administracinės sutartys skirstomos į bendradarbiavimo, koncesijų, kompetencijos, karos tarnybos ir kitas sutartis. Kompetencijos sutartimi viena viešojo administravimo institucija perduoda dalį savo įgaliojimų tam tikroje viešojo administravimo srityje kitai viešojo administravimo institucijai. Kompetencijos sutartimi tai pat gali būti susitarta dėl viešojo administravimo subjektų tam tikrų funkcijų atribojimo. Kompetencijos sutarčių tikslas – užtikrinti efektyvesnį viešojo administravimo institucijų darbą ar išvengti funkcijų dubliavimo.

2004 m. Vilniaus miesto savivaldybė sudarė jungtinės veiklos sutartį su Vilniaus rajono savivaldybe¹¹⁸ (Priedas Nr. 7). Kiekvienais metais Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybės pasirašo susitarimą dėl šios sutarties galiojimo pratęsimo ir sutarties 2.2 punkto pakeitimo¹¹⁹. Sutarties dalykas yra valstybinių žemės ūkio funkcijų vykdymo ir lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme minėtoms funkcijoms vykdyti, perdavimas iš Vilniaus miesto savivaldybės į Vilniaus rajono savivaldybę. Taigi šia sutartimi Vilniaus miesto savivaldybė perduoda žemės ūkio funkcijų vykdymą Vilniaus rajono savivaldybei. Atsižvelgiant į sutarties dalyką – tam tikrų funkcijų perdavimas kitai viešojo administravimo institucijai, o taip pat jungtinės sutarties, įtvirtintos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, esmę ir paskirtį, Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių sudaryta sutartis reikalauja detalesnės analizės.

Sutarties šalys – Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus rajono savivaldybė – viešojo administravimo subjektai, įgyvendinantys viešojo administravimo funkciją. Viena sutarties šalis – Vilniaus miesto savivaldybė – įgyvendina teisės aktais pavestas viešojo administravimo funkcijas (nagrinėjamu atveju valstybines žemės ūkio funkcijas) valstybės teritorijos administraciniame vienetu Vilniaus miesto savivaldybėje, kita sutarties šalis – Vilniaus rajono savivaldybės taryba, taip pat įgyvendinanti viešojo administravimo funkcijas.

Sutarties sudarymo tikslas – visuomenės interesų užtikrinimas. Sutartimi yra tenkinami svarbūs visuomenės narių poreikiai – įgyvendinamos valstybinės žemės ūkio funkcijos: žemės ūkio produkcijos kvotų administravimas, žemės ūkio valdų ir ūkininko ūkių registravimas, žemės ūkio naudmenų ir pasėlių deklaravimo darbų administravimas, medžiojamųjų gyvūnų žemės

¹¹⁸ Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. balandžio 21 d. sprendimas Nr. 1-354 „Dėl jungtinės veiklos sutarties patvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-16]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21044534>>.

¹¹⁹ Pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. kovo 18 d. sprendimas Nr. 1-944 „Dėl jungtinės veiklos sutarties galiojimo pratęsimo“. [žiūrėta 2009-11-16]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30169801>>.

ūkiui padarytos žalos ir nuostolių nustatymas, valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių priežiūra, traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų bei jų priekabų registravimas ir techninė priežiūra, kaimo plėtros priemonių įgyvendinimo registravimas. Šių funkcijų tinkamas įgyvendinimas garantuoja visuomenės poreikių užtikrinimą žemės ūkio srityje. Taigi sutartis sudaryta tam, kad būtų užtikrinti visuomenės interesai žemės ūkio srityje.

Sutarties sudarymo teisinis pagrindas, kaip tai nurodoma pačioje sutartyje, – tuo metu galiojusio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 2 dalis¹²⁰ (dabar 5 straipsnio 3 dalis), numatanti, kad bendriems tikslams savivaldybė gali sudaryti jungtinės veiklos sutartis arba bendrų viešųjų pirkimų sutartis su valstybės institucijomis ir (arba) kitomis savivaldybėmis. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos teisės doktrinoje jungtinės veiklos sutartis suprantama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso prasme. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6. 969 straipsnio 1 dalį, jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi du ar daugiau asmenų (partnerių), kooperuodami savo turtą, darbą ar žinias, įsipareigoja veikti bendram tam tikram, neprieštaraujančiam įstatymui tikslui ar tam tikrai veiklai. Esminis tokios sutarties tikslas – pelno siekimas. Šio tikslo siekiama bendrai veiklai sukuriant juridinį asmenį (ūkinę bendriją) arba į bendrą veiklą įnešant tam tikrą turtą (pinigus, kitokį turtą, profesines žinias, dalykinę reputaciją ir pan.). Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybė atlieka vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijas, bei į tai, kad savivaldybės veikla nėra pelno siekimas, savivaldybės sudaryta jungtinės veiklos sutartis nėra tapati sutartims, įtvirtintoms Lietuvos Respublikos civilinio kodekso LI skyriuje. Analizuojama sutartis ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta jungtinės veiklos sutartis yra skirtingos tiek savo dalyku, tiek turiniu, tiek esminėmis sutarties sąlygomis.

Pažymėtina tai, kad užsienio administracinės teisės doktrinoje nurodoma, jog reikia skirti jungtinės veiklos sutartis, sudaromas civilinės teisės normų pagrindu, nuo jungtinės veiklos (jas reikėtų vadinti bendros veiklos ar bendradarbiavimo) sutarčių, sudaromų viešosios teisės normų pagrindu¹²¹. Bendros veiklos (bendradarbiavimo) sutarties tikslas – jėgų apjungimas, siekiant įgyvendinti efektyvų viešąjį administravimą toje srityje, kurioje vienos viešojo administravimo institucijos veiksmų nepakanka. Be to, tokia sutartis nenumato nei partnerių įnašų, nei juridinio asmens sukūrimo. Tokių sutarčių pavyzdžiais galėtų būti ankstesniame skyriuje analizuotos bendradarbiavimo sutartys. Taigi analizuojama sutartis nėra priskirtina ir bendros veiklos (bendradarbiavimo) sutartims. Kyla pagrįstas klausimas, kokiai sutarčių rūšiai priskirtina sudarytoji sutartis ir koks tokios sutarties sudarymo teisinis pagrindas.

¹²⁰ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832 (aktuali nuo 2003-12-18 iki 2004-04-28).

¹²¹ Коренев, А. П., Абдурахманов, А. А., с. 89.

Sutarties sudarymo metu galiojusio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos nesuteikė savivaldybėms teisės perduoti tam tikras funkcijas kitai savivaldybei ar valstybės institucijai. Savivaldybėms buvo suteikta teisė sudaryti jungtinės veiklos sutartis. Sudarant sutartį buvo pasinaudota įstatymo suteikta teise sudaryti jungtinės veiklos sutartį, nepaisant to, kad sudaryta sutartis ir neatitiko jungtinės veiklos sutarties požymių. Pasikeitus teisiniam reglamentavimui ir įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo redakcijai, savivaldybėms suteikta teisė perduoti įgyvendinti administracinių ir viešųjų paslaugų funkcijas kitai savivaldybei abipusiu savivaldybių tarybų sutarimu sutarčių pagrindu. Pažymėtina, kad įstatymas nustato, jog už šių funkcijų įgyvendinimą atsakinga yra funkcijas perduodanti savivaldybė. Atsižvelgiant į pasikeitusį teisinį reglamentavimą, 2009 m. kovo 18 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendime pratęsti 2004 m. balandžio 21 d. sutarties galiojimą nurodomas jau kitoks šios sutarties pratęsimo pagrindas – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 dalys. Šio Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo straipsnio dalių analizė, leidžia daryti išvadą, kad 5 straipsnio dalyse nurodytos dviejų skirtingų rūšių sutartys: 3 dalyje įtvirtinta galimybė sudaryti jungtinės veiklos, nors pagal savo esmę turėtų būti bendradarbiavimo (arba bendros veiklos), sutartis, o 4 dalyje – kompetencijos sutartis. Taigi sutartis dėl tam tikrų viešojo administravimo funkcijų perdavimo kitai viešojo administravimo institucijai turi būti sudaroma vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 4 dalimi. Tai leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimas pratęsti sutarties galiojimą turėtų būti pagrįstas tik Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 4 dalimi, įtvirtinančia galimybę sudaryti kompetencijos sutartis, o tokios sudarytos sutartys priskirtinos administracinėms sutartims.

Kaip jau buvo minėta, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 4 dalimi, už tinkamą perduotų funkcijų įgyvendinimą atsakinga funkcijas perdavusi savivaldybė. Taigi, atsižvelgiant į esamą teisinį reguliavimą, Vilniaus miesto savivaldybė atsako už tinkamą žemės ūkio funkcijų įgyvendinimą savivaldybės gyventojams. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad analizuojamos sutarties 2.1. punkte nustatyta, kad Vilniaus miesto savivaldybė nuo sutarties pasirašymo momento niekaip negali būti atsakinga už funkcijų vykdymą. Taigi, vadovaujantis sutarties nuostatomis, atsakomybė už tinkamą žemės ūkio funkcijų įgyvendinimą Vilniaus miesto gyventojams yra atsakinga Vilniaus rajono savivaldybė. Tokiu būdu atsiranda prieštaravimas tarp teisinio reguliavimo ir sutarties nuostatų. Taigi kyla pagrįstas klausimas, kas turėtų Vilniaus miesto gyventojams užtikrinti tinkamą valstybinių žemės ūkio funkcijų įgyvendinimą. Administracinės teisės teorijoje šis klausimas nėra išspręstas. Pagal Prancūzijos administracinių sutarčių modelį, viešojo administravimo subjektui turėtų būti suteikta teisė kontroliuoti kitos sutarties šalies įsipareigojimų vykdymą. Rusijos teisės mokslo atstovai,

pritardami tokiai prancūzų pozicijai, nurodo, kad teisė kontroliuoti turėtų būti suteikta net ir tuo atveju, kai tarp sutarties šalių nėra pavaldumo santykių¹²². Taigi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme įtvirtinta nuostata turėtų būti įgyvendinta Vilniaus miesto savivaldybei suteikiant teisę prižiūrėti, ar Vilniaus rajono savivaldybė tinkamai įgyvendina valstybines žemės ūkio funkcijas Vilniaus mieste. Be to, sutarties nuostatos turi būti suderintos su galiojančiu teisiniu reguliavimu.

Išanalizavus 2004 m. balandžio 21 d. sutartį, sudarytą tarp Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių, nustatyta, kad sutarties požymių visuma leidžia priskirti sutartį administracinėms teisinėms sutartims. Be to, pagal administracinių sutarčių klasifikavimą pagal sutarties dalyką, ši sutartis priskirtina kompetencijos sutartims, pagal sutarčių klasifikavimą subjektų teisinės padėties pagrindu – koordinacinėms sutartims. Nepaisant to, kad sutarties šalys – Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus rajono savivaldybė – viešosios teisės srityje yra lygiaverčiai subjektai, jos abi turi valdžios įgaliojimų viešojo administravimo srityje, siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkio funkcijų įgyvendinimą Vilniaus miesto gyventojams, Vilniaus miesto savivaldybei turėtų būti suteikta teisė prižiūrėti Vilniaus rajono savivaldybės veiklą, susijusią su perduotų funkcijų įgyvendinimu. Pažymėtina ir tai, kad ginčai, kilę iš šios sutarties, turi būti sprendžiami specializuotuose (administraciniuose) teismuose, nes teisiniai santykiai, iš kurių kiltų toks ginčas, yra administraciniai teisiniai santykiai.

Apibendrinus, formuluojamos tokios išvados:

1. Viešojo administravimo subjektai – Vilniaus miesto savivaldybė ir Vilniaus rajono savivaldybė – sudarė sutartį, įgyvendindami viešojo administravimo funkcijas ir siekdami užtikrinti visuomenės interesus žemės ūkio srityje, taigi sudarytoji sutartis yra administracinio teisinio pobūdžio.
2. Pagal administracinės teisės doktrinoje pateikiamą administracinių sutarčių skirstymą pagal sutarties dalyką, analizuojama sutartis priskirtina administracinėms kompetencijos sutartims, pagal skirstymą sutarties subjektų teisinės padėties pagrindu – koordinacinėms.
3. Sutarties pavadinimas prieštarauja galiojančiam teisiniam reguliavimui ir sudarytos sutarties turiniui bei esmei, todėl turi būti pakeistas. Be to, kiekvienų finansinių metų pradžioje sutartis neturi būti mechaniškai pratęsiama, jos nuostatos, pasikeitus teisiniam reguliavimui, turėtų būti iš esmės peržiūrėtos, suderinant jas su tuo metu galiojančių teisės aktų nuostatomis.

Pažymėtina, kad ne tik Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos sutartys yra administracinės kompetencijos sutartys. Lietuvos Respublikos

¹²² Старилов, Ю. Н., с. 457.

vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybių funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę skirstomos į savarankiškasias ir valstybines. Šios valstybinės funkcijos pagal įstatymus yra perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Atkreiptinas dėmesys, kad to paties straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodoma, kad atskirais atvejais valstybinės funkcijos gali būti perduodamos sutarčių pagrindu. Šios valstybinės funkcijos paprastai yra trumpalaikės ar sezoninio pobūdžio. Be to, norint sudaryti tokią sutartį yra būtinas savivaldybės tarybos pritarimas. Apibendrinus, pasakytina, kad tokią sutartį sudaro viešojo administravimo subjektas dėl tam tikrų viešojo administravimo funkcijų įgyvendinimo, siekiant efektyviau užtikrinti gyventojų interesus. Taigi sutarčių dėl tam tikrų valstybinių funkcijų perdavimo tikslas – efektyviausiu būdu tenkinti tam tikros savivaldybės gyventojų interesus. Tokios sutartys taip pat priskirtinos administracinėms kompetencijos sutartims. Tyrime šios sutartys nebuvo analizuojamos, nes Vilniaus miesto savivaldybė nėra sudariusi tokių sutarčių. Taigi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas įtvirtina dvi administracinių kompetencijos sutarčių rūšis: trumpalaikių ar sezoninių valstybinių funkcijų perdavimo (tokia sutartis sudaroma tarp valstybinio administravimo subjekto ir savivaldybės administravimo subjekto) ir administracinių ar viešųjų paslaugų funkcijų įgyvendinimo perdavimo (tokia sutartis sudaroma tarp dviejų savivaldybių).

Taigi Vilniaus miesto savivaldybė, įgyvendindama viešąjį administravimą, savo veikloje naudoja ne tik tradicinę viešojo administravimo įgyvendinimo formą – administracinius aktus, bet ir Lietuvoje pozityviojoje teisėje neįtvirtintas administracines sutartis. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas suteikia teisę savivaldybėms sudaryti bendradarbiavimo ir funkcijų perdavimo (kompetencijos) sutartis. Šios sutartys administracinės teisės teorijoje priskirtinos administracinėms sutartims. Tai dar kartą patvirtina poziciją, kad Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje egzistuojančias administracines sutartis, siekiant panaikinti jų teisinį neapibrėžtumą, būtina įtvirtinti pozityviojoje teisėje.

IŠVADOS

Apibendrinant atlikto tyrimo rezultatus, darytina išvada, kad iškelta hipotezė iš esmės pasitvirtino. Autorė formuluoja tokias tyrimą apibendrinančias išvadas:

1. Teisės doktrinoje nėra vieningos nuomonės dėl administracinės sutarties sampratos, tačiau tiek Lietuvos administracinės teisės mokslo atstovai, tiek teismai pripažįsta administracinių sutarčių egzistavimą Lietuvos teisinėje sistemoje, nepaisant to, kad ši kategorija nėra įtvirtinta pozityviojoje teisėje.
2. Administracinei sutarčiai būdingi tiek privatinės, tiek viešosios teisės elementai. Jeigu administracinėje sutartyje nebus privatinės teisės elementų, tokia sutartis nustos būti sutartimi ir virs administraciniu aktu. Kita vertus, privalomo administracinės sutarties šalies – viešojo administravimo subjekto, įgyvendinančio viešąjį administravimą ir turinčio valdingus įgaliojimus – buvimas, specifinis sutarties tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas ir viešųjų interesų apsauga, pareiga sudaryti administracinę sutartį teisės aktų nustatytais atvejais, viešojo administravimo subjekto tam tikros prerogatyvos kito sutarties dalyvio atžvilgiu, ginčų sprendimas administraciniuose teismuose ne tik išskiria administracinę sutartį iš kitų sutarčių, bet ir patvirtina tai, kad administracinė sutartis yra ypatinga viešosios teisės sutarčių rūšis.
3. Vilniaus miesto savivaldybės institucijos savo veikloje naudoja įvairias sutarčių rūšis. Civilinėms sutartims priskirtinos Vilniaus miesto savivaldybės sutartys dėl įvairių finansinių įsipareigojimų prisiėmimo (paskolos, taikos, laidavimo), dėl savivaldybės nuosavybės teise valdomo turto disponavimo (patikėjimo, panaudos, nuomos, pirkimo-pardavimo, dovanojimo, iki 2006 m. liepos 18 d. ir mainų). Koncesijų ir viešųjų pirkimų sutartis, kurias sudaro ir Vilniaus miesto savivaldybės institucijos, administracinės teisės specialistų priskiriamos administracinėms sutartims. Bendradarbiavimo ir jungtinės veiklos sutarčių, naudojamų Vilniaus miesto savivaldybės institucijų veikloje, teisinė prigimtis nėra aiški, todėl reikalauja detalesnės analizės.
4. Vilniaus miesto savivaldybė, veikianti kaip viešojo administravimo subjektas, bendradarbiavimo ir jungtinės veiklos (pagal savo esmę turėtų būti kompetencijos) sutartis sudaro, atlikdama jai teisės aktais nustatytas viešojo administravimo funkcijas. Sutarčių sudarymo tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas, viešųjų interesų užtikrinimas ir apsauga. Šios dvi sutarčių rūšys priskirtinos administracinėms sutartims.

4.1. Bendradarbiavimo sutartys skirstant jas pagal sutarties subjektų teisinę padėtį priskirtinos koordinacinėms, o pagal tikslo kryptingumą – sutartims, reguliuojančioms sutarties šalių suderintus viešojo administravimo veiksmus. Išimtį sudaro tik Vilniaus

miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutartis dėl visuomenės sveikatos priežiūros, kuri pagal tikslo kryptingumą priskirtina „mišrioms“ sutartims.

4.2. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostata, suteikianti savivaldybėms teisę bendriems tikslams pasiekti sudaryti jungtinės veiklos sutartis neatitinka Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatų, reglamentuojančių su jungtinės veiklos sutartimi susijusius klausimus. Pagal administracinės teisės doktriną bendradarbiavimo sutartimi susitariama dėl bendros viešojo administravimo veiklos, dėl apsikėtimo informacija, dėl bendrų renginių organizavimo ir kitokio pobūdžio bendrų veiksmų, siekiant tam tikro sutarties šalims bendro tikslo. Taigi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 3 dalis turi numatyti savivaldybėms teisę bendriems tikslams pasiekti sudaryti bendradarbiavimo, o ne jungtinės veiklos, sutartis.

4.3. Jungtinės veiklos sutarties pavadinimas prieštarauja galiojančiam teisiniam reguliavimui ir sudarytos sutarties turiniui bei esmei, todėl turi būti pakeistas. Pagal administracinės teisės doktrinoje pateikiamą administracinių sutarčių skirstymą pagal sutarties dalyką, Vilniaus miesto sudaryta jungtinės veiklos sutartis priskirtina administracinėms kompetencijos sutartims, pagal skirstymą sutarties subjektų teisinės padėties pagrindu – koordinacinėms.

PASIŪLYMAI

1. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos Seimui dėl Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo papildymo. Atsižvelgiant į tai, kad administracinė sutartis – tai viešojo administravimo subjektų naudojama viešojo administravimo įgyvendinimo forma, siūloma administracinės sutarties sąvoką įtvirtinti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 2 straipsnyje, papildant jį vienu punktu. Kitus klausimus, susijusius su administracinės sutarties sudarymu, vykdymu, nutraukimu, siūloma reglamentuoti atskirame Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo skyriuje. Atsižvelgus į šiuos siūlymus, taip pat būtina pakeisti tam tikras Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnyje įtvirtintas sąvokas – administracinis reglamentavimas, administracinis sprendimas, o taip pat kitus šio įstatymo straipsnius, kaip antai, 6 straipsnį, įtvirtinantį administracinio reglamentavimo procedūras, 9 straipsnį, įtvirtinantį administracinių aktų kontrolę.
2. Pasiūlymas Lietuvos Respublikos Seimui dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 3 dalies pakeitimo. Siūloma pakeisti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 3 dalį, išdėstant ją taip: „Bendriems tikslams pasiekti savivaldybė gali sudaryti ~~jungtinės veiklos~~ **bendradarbiavimo (arba bendros veiklos)** sutartis arba bendrų viešųjų pirkimų sutartis su valstybės institucijomis ir (arba) kitomis savivaldybėmis“.

Magistro baigiamasis darbas baigtas 2009 m. gruodžio 14 d.

Magistrantė Ina Chuzina _____

El. pašto adresas: ina_chuzina@yahoo.com

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 3-953.
2. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566.
3. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 60-1945; 2006, Nr. 77-2975.
4. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262.
5. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 36-1340.
6. Lietuvos Respublikos teismų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649.
7. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*, 2004, Nr. 63-2243.
8. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 84-2000; 2006, Nr. 4-102.
9. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 33-807.
10. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 56-2225.
11. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 55-1287; 2002, Nr. 123-5512.
12. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-3290.
13. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832 (aktuali nuo 2003-12-18 iki 2004-04-28).
14. Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 92- 2141.
15. Lietuvos Respublikos Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 99-2201.
16. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas. *Valstybės žinios*. 1995, 104-2322
17. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymas. *Valstybės žinios*, 1999, Nr. 60-1948.
18. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 49-1325.
19. Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymas. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 63-1582; 2001, Nr. 35-1164.

20. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 54-1492; 2005, Nr. 60-2416.
21. Lietuvos Respublikos žemės įstatymas. *Valstybės žinios*. 1994, Nr. 32-620; 2004, Nr. 28-868.
22. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 107-2688.
23. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimas Nr. 841 „Dėl žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimo arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 64-2899; 2004, Nr. 32-1016; 2006, Nr. 72-2710.
24. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. A1-239 „Dėl gairių pareiškėjams pagal Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje daugiametę 2008 – 2013 m. programą ir Europos pabėgėlių fondo Lietuvoje 2008 m. metinę programą patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 84- 3365.
25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 11 d. nutarimas Nr. 198 „Dėl leidimų naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenius), požeminio pramoninio bei mineralinio vandens išteklius ir žemės ertmės tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 16-607; 2005, Nr. 72-2607.
26. Vokietijos administracinio proceso kodeksas (Verwaltungsverfahrensgesetz vom 25. 5. 1976). [žiūrėta 2009-04-05] <<http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/vwvfg/gesamt.pdf>>.
27. Abramavičius, A., Anduškevičius, A., Baškevičienė R. ir kt. *Namų advokatas*. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2002.
28. Ambrasienė, D., Baranauskas, E., Bublienė, D. ir kiti. *Civilinė teisė. Prievolių teisė*. Vilnius: LTU, 2004.
29. Andruškevičius, A. *Administracinės teisės principai ir normų ribos*. Vilnius: Teisinės informacijos centras, 2004.
30. Andruškevičius, A. *Administracinė teisė*. Vilnius: VĮ Registrų centro Teisinės informacijos departamentas, 2008.
31. Bakaveckas, A., Dziegoraitis, A., Dziegoraitienė, A. ir kt. *Lietuvos administracinė teisė. Bendroji dalis*. Vilnius: MRU, 2005.
32. Bakaveckas, A. *Lietuvos vykdomoji valdžia*. Vilnius: Eugrimas, 2007.
33. Cane, P. *Administrative Law*. Fourth Edition. New York: Oxford University Press. 2002.
34. Girard, P. F. *Romėnų teisė*. II tomas. Kaunas: VDU Teisių fakulteto leidinys, 1932.

35. Deviatnikovaitė, I. *Administracinė teisė: kategorijos, apibrėžimai, užduotys*. Vilnius: Justitia, 2009.
36. Lietuvių enciklopedija. Bostonas: Lietuvių enciklopedijos leidykla, 1963.
37. Lietuvių kalbos žodynas. Vilnius: Mokslas, 1986. T. XIV.
38. Mikelėnas, V. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras*. Šeštoji knyga. Prievolių teisė. Vilnius: Justitia, 2003.
39. Mockevičius, R. *Lietuvos Respublikos įstatymuose vartojamų sąvokų žodynas*. Vilnius: TIC, 2002.
40. Molan, M. T. *Administrative Law*. Fourth Edition. London: Old Bailey Press. 2001.
41. Nekrošius, S., Nekrošius, V., Vėlyvis, S. *Romėnų teisė*. Kaunas: Vijusta, 1996.
42. Novikovas, A. Vietos savivaldos esmė ir paskirtis visuomenėje. *Jurisprudencija*. 2005, 77 (69).
43. Šedbaras, S. *Administracinio proceso teisinio reglamentavimo problemos Lietuvos Respublikoje*. Vilnius: Justitia, 2006.
44. The New Encyclopedia Britannica. Volume 3. Chicago, 1992.
45. Vadapalas, V. *Tarptautinė teisė*. Vilnius: Eugrimas, 2006.
46. Vaišvila, A. *Teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2004.
47. Vaitkevičiūtė, V. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Žodynas, 2001.
48. Vansevičius, S. Sutarties sąvoka ir galiojimo teisiniai principai pagal Lietuvoje galiojusius Rusijos imperijos civilinius įstatymus. *Teisė*. 2007, 63.
49. Vitkevičius, P. S. *Romėnų privatinės teisės sutartys*. Vilnius: LTU, 2002.
50. Zweigert, K., Kotz, H. *Lyginamosios teisės įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 2001.
51. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 17 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių“ 7 straipsnio 4 dalies ir 12 straipsnio atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 86-1949.
52. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. gegužės 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valdininkų įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 2 punkto atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 40-997.
53. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. vasario 18 d. nutarimas „Dėl savivaldybių veiklos administracinių priežiūros subjektų“. *Valstybės žinios*. 1998, Nr. 18-345.
54. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 3 straipsnio 4 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 5 straipsnio 1 dalies 2

- punkto (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 18 straipsnio 1 dalies (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 19 straipsnio 1 dalies 2, 3, 4, 8, 15 punktų (2000 m. spalio 12 d. redakcija), 21 straipsnio 1 dalies 1, 5, 7, 9, 12, 15, 16, 17, 18 punktų (2000 m. spalio 12 d. redakcija), šios dalies 6 punkto (2000 m. spalio 12 d. ir 2001 m. rugsėjo 25 d. redakcijos) ir šios dalies 14 punkto (2000 m. spalio 12 d. ir 2001 m. lapkričio 8 d. redakcijos), taip pat dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 119 straipsnio pakeitimo įstatymo taikymo tvarkos konstitucinio įstatymo įrašymo į konstitucinių įstatymų sąrašą įstatymo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 19-828.
55. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl kai kurių teisės aktų, kuriais reguliuojami valstybės tarnybos ir su jais susiję santykiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 181-6708 (atitaisymas 2004, Nr. 186).
56. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies, 8 straipsnio 1, 9, 10 dalių, 13 straipsnio 2 dalies, 18 straipsnio 7 dalies ir 22 straipsnio 3, 6, 7 dalių atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 2005, Nr. 63-2235.
57. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinio bylų skyriaus nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1127/2002.
58. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinio bylų skyriaus nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-181/2008.
59. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinio bylų skyriaus nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-291/2008.
60. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinio bylų skyriaus nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-70/2008.
61. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato „Viešųjų pirkimų reglamentavimo ir teismų praktikos apžvalga“. *Teismų praktika*. 2009, Nr. 31.
62. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A3-11/2004.
63. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A13-1725/2005.
64. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A14-1479/2005.
65. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A3-64-2007.

66. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A146-335/2008.
67. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-339/2008.
68. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. AS-556-271/2009
69. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo nutartis administracinėje byloje Nr. A882-65/2009.
70. Specialiosios Lietuvos Aukščiausiojo teismo ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo kolegijos ginčams dėl teisingumo spręsti 2003 m. sausio 23 d. nutartis byloje A. M. v. Šiaulių miesto savivaldybės taryba ir kt.
71. Specialiosios Lietuvos Aukščiausiojo teismo ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo kolegijos ginčams dėl teisingumo spręsti 2009 m. rugpjūčio 18 d. Vyriausybės atstovas Klaipėdos apskrityje v. Klaipėdos miesto savivaldybės taryba.
72. Specialiosios Lietuvos Aukščiausiojo teismo ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo kolegijos ginčams dėl teisingumo spręsti 2009 m. rugpjūčio 18 d. UAB „Danės vartai“ v. Klaipėdos apskrities viršininko administracija.
73. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. liepos 14 d. sprendimas Nr. 1-467 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto nuomos bei panaudos“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30001874>>.
74. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1995 m. rugpjūčio 2 d. sprendimas Nr. 51 „Dėl Stokholmo grafystės tarybos ir Vilniaus miesto bei Vilniaus rajono savivaldybių bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21001461>>.
75. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1996 m. rugsėjo 11 d. sprendimas Nr. 152 „Dėl bendradarbiavimo sutarties tarp Donecko ir Vilniaus miestų“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21005093>>.
76. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. vasario 4 d. sprendimas Nr. 130 „Dėl Edinburgo miesto tarybos ir Vilniaus miesto tarybos bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015396>>.
77. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. vasario 20d. sprendimas Nr. 135 „Dėl Alma Atos miesto administracijos ir Vilniaus miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015398>>.

78. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. gegužės 19 d. sprendimas Nr. 190 „Dėl Vilniaus ir Taipėjaus miestų susigiminiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21013967>>.
79. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 1998 m. birželio 17 d. sprendimas Nr. 211 „Dėl Vilniaus ir Gdansko miestų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21015407>>.
80. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2000 m. birželio 28 d. sprendimas Nr. 44. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21022433>>.
81. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2002 m. rugsėjo 18 d. sprendimas Nr. 665 „Dėl Vilniaus ir Paryžiaus miestų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21034364>>.
82. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2003 m. lapkričio 12d. sprendimas Nr. 01A-41-123 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės, Aplinkos ministerijos, Kultūros ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos bei Vilniaus universiteto sutarties dėl Vilniaus universiteto botanikos sodo“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21041901>>.
83. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2004 m. balandžio 21 d. sprendimas Nr. 1-354 „Dėl jungtinės veiklos sutarties patvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-16]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=21044534>>.
84. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. vasario 23 d. sprendimas Nr. 1-649 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus universiteto bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-12]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30008910>>.
85. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2005 m. lapkričio 23 d. sprendimas Nr. 1-957 „Dėl pritarimo bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30112327>>.
86. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. liepos 26 d. sprendimas Nr. 1-1301 „Dėl pritarimo Lietuvos Respublikos Vilniaus miesto savivaldybės ir Moldovos Respublikos Kišiniovo miesto savivaldybės bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-10]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30135113>>.
87. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2006 m. spalio 25 d. sprendimas Nr. 1-1369 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybėje rengiamų (priimamų) teisės aktų projektų rengimo ir derinimo taisyklių tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30137726>>.

88. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2006 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. 30-2367 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės sutarčių ir susitarimų valdymo tvarkos aprašo tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30139461>>.
89. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2007 m. spalio 24 d. sprendimas Nr. 1-242 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų bendradarbiavimo sutarties tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-12]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30150923>>.
90. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. sausio 21 d. sprendimas Nr. 11-839 „Dėl savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašo tvirtinimo“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30167735>>.
91. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. kovo 18 d. sprendimas Nr. 1-944 „Dėl jungtinės veiklos sutarties galiojimo pratęsimo“. [žiūrėta 2009-11-16]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30169801>>.
92. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009 m. liepos 1 d. sprendimas Nr. 1-1122 „Dėl pritarimo Vilniaus miesto savivaldybės ir Vilniaus rajono savivaldybės bendradarbiavimo sutarčiai“. [žiūrėta 2009-11-07]. <<http://www.vilnius.lt/vaktai/Default.aspx?Id=3&DocId=30173905>>.
93. *Административно-процесуальное право Германии*. Москва: Вольтерс Клувер, 2007.
94. Азрилиян, А. Н. *Краткий юридический словарь*. Москва: Институт новой экономики, 2007.
95. Бахрах, Д. Н., Россинский, Б. В., Старилов, Ю. Н. *Административное право*. Москва: Норма, 2005.
96. Бахрах, Д. Н. *Административное право России*. Москва: Эксмо, 2008.
97. Бребан, Г. *Французское административное право*. Москва. 1988.
98. Гребенщикова, Я. Б. Понятие муниципального контракта и его правовая природа. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2009, 2.
99. Демин, А. В. *Общие вопросы теории административного договора*. Красноярск: издательство Красноярского государственного университета, 1998.
100. Козырин, А. Н., Шатина, М. А. *Административное право зарубежных стран*. Москва: Спарк, 2003.
101. Колокольцев, А. Н. Административный договор как правовая форма управления. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2008, 5.
102. Колокольцев, А. Н. *Теоретические концепции административного договора в Российской Федерации*. Автореферат диссертации. Тюмень, 2009.

103. Коренев, А. П., Абдурахманов, А. А. Административные договоры: понятие и виды. *Журнал российского права*. Москва, 1998, 7.
104. Красильников, Т. С. *Содержание административного договора в системе образования*. Москва: Новая правовая культура, 2003.
105. Курчевская, С. В. *Административный договор: Формирование современной теории и основные проблемы*. Автореферат диссертации.
106. Некрасова, М. Е. Частное и публичное в договоре. *Право и гражданское общество в современной России*. Под ред. Г. В. Мальцева. Москва, 2003.
107. Новосёлов, В. И. *К вопросу об административных договорах*. Москва: Правоведение, 1969, 3.
108. Пискотин, М. И. *Советское административное право*. Москва, 1990.
109. Попов, Л. Л., Мигачёв, Ю. И., Тихомиров, С. В. *Административное право России*. Москва: Проспект, 2008.
110. Савостин, А. А. Административные договоры и их реализация в сфере публичного управления. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2008, 1.
111. Синдеева, И. Ю. Соотношение частного и публичного в административном договоре. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2009, 5.
112. Сосна, С. А. Концессионное соглашение – новый вид договора в российском праве. *Журнал российского права*. Москва, 2003, 2.
113. Старилов, Ю. Н. *Курс общего административного права*. Москва: Норма, 2002.
114. Суханов, Е. А. *Гражданское право*. Москва: Вольтерс Клувер, 2007. Т. 3.
115. Тихомиров, Ю. А. *Публичное право*. Москва: БЕК, 1995.
116. Тихомиров, Ю. А. *Договор как регулятор общественных отношений*. Москва: Правоведение, 1990. №5.
117. Широков, А. В. Административный договор как форма регулирования государственно-частных партнёрств. *Административное и муниципальное право*. Москва, 2008, 12.
118. <http://www.vilniausvsbiuras.lt/>
119. <http://www.galve.lt/lt/numeriai/2008091237/Aktualijos/savartyas>
120. http://www.vaatc.lt/lt/apie_mus

SANTRAUKA

ADMINISTRACINĖS SUTARTYS

Raktiniai žodžiai: sutartis, administracinė sutartis, civilinė sutartis, viešasis administravimas, viešojo administravimo subjektai, viešasis interesas, vietos savivaldos institucijos.

Administracinių sutarčių institutas gerai žinomas Vakarų Europos šalyse. Čia administracinės sutartys ne tik pripažįstamos jau nuo XX amžiaus pradžios, bet ir yra įtvirtintos pozityviojoje teisėje. Lietuvos Respublikoje administracinių sutarčių institutas pozityviojoje teisėje nėra įtvirtintas, o administracinės teisės doktrinoje administracinių sutarčių klausimas beveik nenagrinėtas. Dėl administracinių sutarčių teisinio reguliavimo nebuvimo Lietuvoje kyla ne tik tokių sutarčių sampratos, jos esminių požymių apibrėžtumo problemos, bet ir administracinių sutarčių atirbojimo nuo kitų, pavyzdžiui, civilinių sutarčių problemos.

Magistro baigiamuoju darbu siekiama sisteminiu požiūriu iširti ir įvertinti savivaldybių institucijų sudaromų sutarčių teisinės prigimties ypatumus, siekiant nustatyti kriterijus, nulemiančius tokių sutarčių administracinę teisinę prigimtį. Tam, kad būtų pasiektas išsikeltas tikslas, būtina atskleisti teisės doktrinoje pateikiamą administracinės sutarties sampratą, o taip pat apibendrinti kriterijus, nulemiančius sutarties administracinį teisinį pobūdį. Atskleidus administracinės sutarties sampratą, magistro baigiamajame darbe tiriami ir vertinami savivaldybių institucijų sudaromų sutarčių teisinės prigimties ypatumai.

Atlikus tyrimą, suformuluotos tokios išvados. Teisės doktrinoje nėra vieningos nuomonės dėl administracinės sutarties sampratos: vieni autoriai ją supranta labai plačiai, kiti – siauriau. Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo praktika administracinės sutarties klausimu, nors ir nėra labai gausi, tačiau vieninga. Tiek Lietuvos teisės mokslo atstovai, tiek teismai pripažįsta administracinių sutarčių egzistavimą Lietuvos teisinėje sistemoje, nepaisant to, kad ji nėra įtvirtinta pozityviojoje teisėje. Administracinei sutarčiai būdingi tiek privatinės, tiek viešosios teisės elementai. Jeigu administracinėje sutartyje nebus privatinės teisės elementų, tokia sutartis nustos būti sutartimi ir virs administraciniu aktu. Kita vertus, privalomo administracinės sutarties šalies – viešojo administravimo subjekto, įgyvendinančio viešąjį administravimą ir turinčio valdingus įgaliojimus – buvimas, specifinis sutarties tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas ir viešųjų interesų apsauga ir kiti kriterijai ne tik išskiria administracinę sutartį iš kitų sutarčių, bet ir patvirtina tai, kad administracinė sutartis yra ypatinga viešosios teisės sutarčių rūšis. Vilniaus miesto savivaldybės institucijos savo veikloje naudoja įvairias sutarčių rūšis. Civilinėms sutartims priskirtinos Vilniaus miesto savivaldybės sutartys dėl įvairių finansinių įsipareigojimų

prisiėmimo dėl savivaldybės nuosavybės teise valdomo turto disponavimo. Koncesijų ir viešųjų pirkimų sutartys, kurias sudaro ir Vilniaus miesto savivaldybės institucijos, administracinės teisės specialistų priskiriamos administracinėms sutartims. Vilniaus miesto savivaldybė, veikianti kaip viešojo administravimo subjektas, bendradarbiavimo ir jungtinės veiklos (pagal savo esmę turėtų būti kompetencijos) sutartis sudaro, atlikdama jai teisės aktais nustatytas viešojo administravimo funkcijas. Tokių sutarčių sudarymo tikslas – visuomenės poreikių tenkinimas, viešųjų interesų užtikrinimas ir apsauga. Taigi, šios dvi sutarčių rūšys priskirtinos administracinėms sutartims.

SUMMARY

ADMINISTRATIVE CONTRACTS

Key words: contract, administrative contract, civil contract, public administration, bodies of public administration, public interest, regional authority institutions.

Institute of administrative contracts is famous in Western European countries. Administrative contracts have been acknowledged since the 20th century as well as enacted in positive law. Institute of administrative contracts of Lithuanian Republic has not been enacted in positive law and the issue of administrative contracts has not been discussed in administrative law doctrine. Various problems arise due to absence of legal regulation of administrative contracts in Lithuania, such as concept of administrative contract, determination of its essential features and delimitation from other kinds of contracts, for instance, civil contracts.

The aim of the current master thesis is to analyze peculiarities of legal nature of contracts concluded by authority institutions seeking to define criteria predetermining administrative legal nature of such contracts. In order to attain the aim of the paper, it is necessary to reveal the concept of administrative contract presented in legal doctrine, as well as summarize criteria determining the administrative legal nature of contract. After the concept of administrative contract is revealed the current paper delves into analysis and evaluation of legal nature peculiarities of contracts concluded by authority institutions.

The following conclusions have been discovered after the research. There is no common opinion about the concept of administrative contract – it is explained to a broad extent by some authors and more narrow by others. The practice of the Supreme Administrative Court of Lithuania is not plentiful but united in respect of issue of administrative contract. Both representatives of Lithuanian legal science and courts acknowledge the existence of administrative contracts in Lithuanian legal system; nevertheless it has not been enacted in positive law. Administrative contract is characteristic of both private and public law elements. If elements of private law are absent in administrative contract, such contract is no longer treated as an agreement and becomes an administrative act. On the other hand, the presence of obligatory party in administrative contract – body of public administration that is implementing public administration and has authorization, specific goal of the contract, such as consideration of society needs and protection of public interest and other criteria exclude administrative contract from other kinds of contract, moreover, it confirms that administrative contract is a special type of public law contracts. Various types of agreements are being used in activities of institutions of Vilnius City Municipality. Civil contracts include agreements concluded by Vilnius City Municipality concerning various financial obligations for management of assets controlled in law

of municipality property. Specialists of administrative law consider contracts of concession and public procurement which are concluded by institutions of Vilnius City Municipality as administrative contracts. Vilnius City Municipality which functions as a body of public administration concludes cooperation and joint activity (it should be referred as competence in its matter) contracts performing public administration functions that are established by legislative act. The aim of such contracts is consideration of society needs, assurance and protection of public interest. Thus, these two types of contracts are considered as administrative contracts.

SUTARTIS NR.

**DĖL KARIOTIŠKIŲ SĄVARTYNO EKSPLOATAVIMO IR REKULTIVAVIMO
SĄLYGŲ**

Trakų rajono savivaldybė, atstovaujama mero Sauliaus Raščiausko, įgalioto Trakų rajono savivaldybės tarybos, ir **Vilniaus miesto savivaldybė**, atstovaujama mero pirmojo pavaduotojo Algirdo Kudzio, įgalioto Vilniaus miesto tarybos, sudarėme šią sutartį dėl tolimesnio Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir jo rekultivavimo:

1. Susitarimo objektas

Šia sutartimi nustatomos tolimesnio Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo ir jo rekultivavimo sąlygos bei savivaldybių tarpusavio įsipareigojimai.

2. Sąvartyno eksploatavimo ir jo rekultivavimo sąlygos

2.1. Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo trukmė gali būti pratęsta tik tam būtinam laikotarpiui per kurį bus įrengtas naujas Vilniaus regioninis sąvartynas, bet ne ilgiau kaip penkeriems metams nuo šio sutarties pasirašymo.

2.2. Sąvartyno eksploatavimas gali būti pratęsiamas tik nedidinant esamo sąvartyno sklypo ploto.

2.3. Vilniaus miesto savivaldybė privalo per pusę metų nuo šios sutarties pasirašymo parengti naujas sąvartyno eksploatavimo taisykles ir atliekų šalinimo techninį reglamentą.

2.4. Per metus nuo šios sutarties pasirašymo turi būti įdiegta kompleksinė sąvartyno aplinkos monitoringo sistema.

2.5. Per du metus nuo šios sutarties pasirašymo turi būti pilnai įgyvendintos šios techninės priemonės:

2.5.1. rekultivuota nebenaudojama sąvartyno dalis;

2.5.2. įdiegta sąvartyno sunkos (filtrato) surinkimo ir jo valymo sistema;

2.5.3. įdiegta sąvartyno biodujų surinkimo ir jų nukenksminimo (panaudojimo) sistema.

2.6. Vilniaus miesto savivaldybė privalo, baigus eksploatuoti sąvartyną, savo lėšomis jį pilnai rekultivuoti ir užtikrinti sąvartyno priežiūrą, monitoringą bei aplinkos kontrolę po uždarymo.

3. Savivaldybių bendradarbiavimas

3.1. Savivaldybės įsipareigoja iki 2000 m. gruodžio 31 d. parengti sąvartyno keliamo neigiamo poveikio aplinkai įvertinimo metodiką.

3.2. Savivaldybės susitaria kartu dalyvauti projektuojant (kuriant) naują regioninę atliekų tvarkymo sistemą ir tarpusavyje koordinuoti šios sistemos įgyvendinimo priemones.

4. Vilniaus m. savivaldybė įsipareigoja

4.1. Kiekvieną metų ketvirtį iki kito ketvirčio 10 d. pervesti į Trakų rajono savivaldybės gamtos apsaugos fondą 15% lėšų, priskaičiuotų už atliekų šalinimą Kariotiškių sąvartyne (pagal mokėjimo grafiką). Nevykdant mokėjimo terminų, mokėti 0,02 % delspinigių už kiekvieną praleistą dieną.

4.2. Apmokėti Trakų raj. Savivaldybės išlaidas, susijusias su apskrities atliekų tvarkymo plano ir regioninės atliekų tvarkymo programos rengimu.

4.3. Užtikrinti nebenaudojamos sąvartyno dalies rekultivavimo finansavimą.

4.4. Sutvarkyti sąvartyną, įgyvendinant techninį projektą, skirtą didinti jo talpą, nedidinant jo ploto bei neviršijant pirmos sąvartyno dalies kupolo aukščiausios altitudės (181 m).

4.5. Užtikrinti sąvartyno priežiūros, monitoringo ir kontrolės priemonių finansavimą po sąvartyno uždarymo pagal Lietuvos Respublikos veikiančius teisinius aktus.

5. Trakų rajono savivaldybė įsipareigoja

5.1. Per 10 dienų nuo šios sutarties įsigaliojimo priimti sprendimą dėl detaliojo plano rengimo.

5.2. Vilniaus miesto savivaldybei, pateikus teritorijos raidos programą, per 10 dienų (nuo pateikimo datos) priimti sprendimą dėl jos patvirtinimo

5.3. Panaudoti ne daugiau kaip 50% lėšų, pervestų į Trakų rajono savivaldybės gamtos apsaugos fondą už atliekų šalinimą Kariotiškių sąvartyne, jo neigiamo poveikio aplinkai kontroliavimui ir daliniam kompensavimui.

5.4. Dalyvauti rengiant ir vykdant sąvartyno aplinkos kompleksinę monitoringo programą.

6. Kiti klausimai

6.1. Santykiai tarp Trakų rajono ir Vilniaus miesto savivaldybių dėl lėšų, pervedamų į Trakų rajono savivaldybės gamtos apsaugos fondą, reglamentuojami atskira sutartimi, kurią ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šios sutarties įsipareigojimo parengia UAB „Vilniaus sąvartynas“ kartu su Trakų rajono savivaldybe.

6.2. Ši sutartis įsigalioja, ją patvirtinus Vilniaus miesto ir Trakų rajono savivaldybių tarybų sprendimais.

6.3. Įsigaliojus šiai sutarčiai netenka galios 1992 m. liepos 21 d. ir 1996 m. birželio 10 d. sutartys tarp Trakų rajono ir Vilniaus miesto savivaldybių dėl Kariotiškių sąvartyno eksploatavimo.

6.4. Sutarties galiojimas pasibaigia Vilniaus miesto savivaldybei įvykdžius visus priimtus įsipareigojimus.

6.5. Kilus nesutarimams dėl šios sutarties vykdymo, ginčai sprendžiami bendru susitarimu arba Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

7. Susitarimo šalys

S. Raščiauskas

Trakų rajono savivaldybės meras

Trakai, 2000 m.d.

A. Kudzys

Vilniaus miesto savivaldybės
mero pirmasis pavaduotojas

Vilnius, 2000 m.d.

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS IR VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS NR.**

2009 m. d.

Vilnius

Vilniaus miesto savivaldybė, atstovaujama Vilniaus miesto savivaldybės mero pavaduotojo Stanislovo Šriūbėno, ir Vilniaus rajono savivaldybė, atstovaujama Vilniaus rajono savivaldybės merės Marijos Rekst, toliau sutartyje abi kartu vadinamos šalimis, vadovaudamosi Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr. 64-2455) 6 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. lapkričio 13 d. nutarimu 1228 „Dėl Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros plėtros savivaldybėse 2007–2010 metų programos patvirtinimo“, sudarė šią bendradarbiavimo sutartį (toliau – sutartis) dėl pirminės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje.

I. SUTARTIES OBJEKTAS

1. Šia sutartimi šalys susitaria bendradarbiauti organizuojant ir įgyvendinant pirminę visuomenės sveikatos priežiūrą per biudžetinę įstaigą Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biurą (toliau – Biuras) Vilniaus rajono savivaldybės gyventojams.

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

2. Šalys susitaria įgyvendinti sutarties nuostatas bei realiai įvykdyti sutartyje prisiimtus įsipareigojimus.

III. ŠALIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

3. Vilniaus miesto savivaldybė įsipareigoja:

3.1. pavesti Biurui pagal kompetenciją sudaryti sutartį su Vilniaus rajono savivaldybės administracija dėl konkrečių darbų atlikimo organizuojant ir įgyvendinant pirminę visuomenės sveikatos priežiūrą Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje;

3.2. užtikrinti Biuro veiklos tęstinumą siekiant sklandaus Biuro funkcijų ir uždavinių įgyvendinimo;

3.3. teikti informaciją ir konsultacijas, reikalingas sutarčiai įgyvendinti.

4. Vilniaus rajono savivaldybė įsipareigoja:

4.1. laiku užtikrinti reikiamą lėšų kiekį Biuro visuomenės sveikatos priežiūros paslaugoms, teikiamoms pagal sutarties 3.1 punkte nurodytą sutartį;

4.2. numatyti lėšas išėtinėms išmokoms darbuotojams, kurie papildomai buvo įdarbinti Biure ir teikė visuomenės sveikatos paslaugas Vilniaus rajono gyventojams:

4.2.1. savo iniciatyva nutraukiant sutartį;

4.2.2. nutraukiant sutartį dėl sutarties 12.1 punkte numatytų aplinkybių;

4.3. teikti Vilniaus miesto savivaldybei informaciją ir konsultacijas, reikalingas bendradarbiavimo sutarčiai įgyvendinti;

4.4. kontroliuoti paslaugų teikimo eigą ir lėšų panaudojimą.

5. Informacija ir konsultacijos, susijusios su šios sutarties vykdymu, teikiamos nemokamai. Informacijos teikimo būdai ir formos nustatomos šalių susitarimu. Informacija kitiems subjektams platinama tik šalims raštiškai pritarus.

IV. NENUGALIMA JĖGA (FORCE MAJEURE)

6. Sutarties šalys visiškai ar iš dalies atleidžiamos nuo šios sutarties ar jos dalies įsipareigojimų vykdymo, jei tai įvyko dėl nenugalimos jėgos, atsiradusios po šios sutarties pasirašymo. Nenugalimos jėgos faktą turi įrodyti sutarties šalis, nevykdanti ar nebegalinti vykdyti sutartyje nustatytų įsipareigojimų.

7. Nenumatytos aplinkybės reiškia įvykį, kurio negali kontroliuoti nei viena šalis. Nenumatytas aplinkybes Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatyta tvarka patvirtina kompetentingos valstybės institucijos.

V. KITOS SĄLYGOS

8. Sutartis gali būti pakeista arba nutraukta įstatymų, kitų teisės aktų arba sutartyje nustatyta tvarka.

9. Iškilę tarp šalių ginčai ir nesutarimai sprendžiami abišalėmis derybomis, o nepavykus susitarti – Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

VI. SUTARTIES GALIOJIMAS

10. Sutartis įsigalioja nuo jos pasirašymo dienos ir galioja iki 2010 m. gruodžio 31 d.

11. Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje pradedamos teikti tik gavus raštišką patvirtinimą apie paskirtas lėšas šioms paslaugoms teikti.

12. Sutartis gali būti nutraukiama:

12.1. Vilniaus miesto savivaldybės iniciatyva, kai Vilniaus rajono savivaldybė laiku neužtikrina reikiamo lėšų kiekio visuomenės sveikatos priežiūros paslaugoms teikti ir dėl to nukenčia Biuro ir Vilniaus miesto savivaldybės gyventojų interesai;

12.2. Vilniaus rajono savivaldybės iniciatyva, įsteigus Vilniaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurą ar numatant pasirašyti bendradarbiavimo sutartį dėl visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo su kita savivaldybe.

13. Šalis turi teisę vienašališkai nutraukti sutartį, raštu įspėjusi kitą šalį prieš 6 mėnesius.

14. Sutartis nutraukiama šalims priėmus sprendimą dėl sutarties nutraukimo ir susitarus dėl atsiskaitymo tvarkos už suteiktas paslaugas.

15. Sutartį galima keisti, papildyti arba nutraukti abiejų šalių rašytiniu susitarimu.

16. Surašyti šios sutarties du vienodą teisinę galią turintys egzemplioriai po vieną kiekvienai šaliai.

VII. ŠALIŲ REKVIZITAI IR PARAŠAI

Vilniaus miesto savivaldybė

Vilniaus rajono savivaldybė

Konstitucijos pr. 3, LT-09601 Vilnius

Rinktinės g. 50, LT-09318, Vilnius

Tel. (8 5) 211 2755

Tel. (8 5) 2751961

Mero pavaduotojas

Merė

Stanislovas Šriubėnas

Marija Rekst

A.V.

A.V.

BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

tarp Edinburgo miesto tarybos, Škotija

ir Vilniaus miesto tarybos, Lietuvos Respublika

Tiek Vilnius, tiek Edinburgas garsėja savo senamiesčiais su istorinės ir architektūrinės vertės ir svarbos pastatais. Abu miestai nori bendradarbiauti, keistis naujausia informacija kaip atnaujinti ir pritaikyti šiandienos poreikiams senamiesčiuose esančius pastatus.

Šia sutartimi Edinburgas ir Vilnius, siekdami naudos abiem šalims ir jų gyventojams, nori užmegzti ryšius ir plėtoti juos architektūros ir paveldo, kultūros ir švietimo, ekonominės plėtros ir turizmo srityse.

2000 m. gruodžio 13 d. Vilniaus miesto tarybos sprendimo Nr. 130 redakcija

ĮSIPAREIGOJIMAI

Siekiant šios sutarties tikslų, šalys įsipareigoja bendradarbiauti nurodytose srityse. Kiekviena iš šalių stengsis pritraukti finansavimą iš išorės skatinti ir remti:

a. architektūrą ir paveldą:

plėtoti ryšius tarp architektūros fakulteto universitetuose ir koledžuose; padedant atitinkamoms agentūroms, keistis studentais ir dėstytojais, informacija bei geriausia praktika;

numatyti galimybes keistis įgūdžiais, žiniomis, ekspertize bei patarimais tarp šios srities profesionalų ir verslo organizacijų;

remti renginių keitimąsi per architektūros konferencijas ir šventes;

kelti Vilniaus senamiesčio ir Edinburgo senamiesčio, kaip Pasaulio paveldo dalių, reputaciją;

b. kultūrą ir švietimą:

nuolat teikti informaciją apie Vilniuje ir Edinburge vykstančius renginius, šventes ir parodas;

ieškoti galimybių keistis parodomis ir dailininkų kūrybinėmis dirbtuvėmis;

plėtoti ryšius tarp visų lygių švietimo įstaigų;

c. ekonominę plėtrą ir turizmą

ištirti galimybes keistis informacija ir geriausios praktikos patirtimi, darbuotojų mokymu, užimtumu ir vizitais;

ieškoti galimybių keistis verslo ir techninėmis žiniomis;

plėtoti bendradarbiavimą su atitinkamomis verslo organizacijomis ir agentūromis skatinant finansavimą ir verslo ryšių galimybes.

Todėl Edinburgas ir Vilnius susitaria, kad:

Ši sutartis sudaroma penkeriems metams nuo paskutinės vykdymo datos. Šalys, prieš sutarčiai baigiantis, gali susitarti ir pratęsti jos galiojimą.

Ši sutartis visiškai išreiškia Vilniaus ir Edinburgo miestų tarpusavio supratimą ir pakeičia ankstesnius raštiškus ir žodinius susitarimus.

Šalys įsipareigoja kuo geriau bendradarbiauti įgyvendinant šios sutarties tikslus.

Kiekviename mieste projektų veikla bus vykdoma per darbo grupes, kuriose dalyvaus savivaldybės, visuomeninių bei privačių organizacijų atstovai.

1998 m. kovo d.

V.

ALMA ATOS IR VILNIAUS MIESTŲ BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS

Siekdamos toliau bendradarbiauti mokslo, ekonomikos, technikos, kultūros srityse ir atsižvelgdamos į nusistovėjusius draugiškus Kazachstano Respublikos ir Lietuvos Respublikos santykius, Alma Atos miesto akimo administracija ir Vilniaus miesto savivaldybė, toliau vadinamos šalimis, sutarė:

1 straipsnis

Bendradarbiauti lygiateisiškumo, tarpusavio supratimo ir abipusės naudos pagrindais.

2 straipsnis

Siekti plėtoti prekybinius, ekonominius, mokslinius, kultūrinius ir kitus ryšius tarp abiejų šalių, skatinti keitimąsi savivaldybių ir verslo atstovų delegacijomis.

3 straipsnis

Keistis sutarta tvarka informacija ir patirtimi miesto ūkio valdymo klausimais.

4 straipsnis

Skatinti naujas bendradarbiavimo formas ir kryptis, kad būtų galima efektyviau naudoti technikos, pramonės potencialą, gamtos išteklius bei galimybes keistis naujomis technologijomis, mokslo ir technikos laimėjimais.

5 straipsnis

Nagrinėti galimybes rengti bendrus projektus abipusės naudos sąlygomis

6 straipsnis

Teikti pagalbą sudarant ilgalaikius susitarimus ir sutartis tarp miestų įmonių, firmų ir kitų ūkinės veiklos subjektų.

7 straipsnis

Kartu nagrinėti problemas, susijusias su šios sutarties įgyvendinimu, ir spręsti jas, vadovaujantis Kazachstano Respublikos ir Lietuvos Respublikos įstatymais.

8 straipsnis

Kiekviena šalis gali siūlyti keisti arba papildyti šią sutartį. Pakeitimai ir papildymai įsigalioja šalių įgaliotiesiems atstovams pasirašius atitinkamą protokolą.

9 straipsnis

Sutartis įsigalioja ją pasirašius, nustoja galioti po trijų mėnesių vienai iš šalių padavus pareiškimą.

Nutraukus sutartį, programos ir projektai, pradėti sutarties galiojimo metu, lieka galioti.

Sutartis pasirašoma Alma Atos mieste dviem egzemplioriais, rusų ir lietuvių kalbomis, po vieną kiekvienai šaliai. Abu egzemplioriai turi vienodą juridinę galią.

Alma Atos miesto akimas
Viktoras Chrapunovas

Vilniaus miesto meras
Rolandas Paksas

1998 m. vasario mėn. ... d.

1998 m. vasario mėn. ... d.

VILNIAUS IR TAIPEJAUS MIESTŲ SUSIGIMINIAVIMO SUTARTIS

Siekdamos skatinti ir plėsti tarptautinį bendradarbiavimą ir demokratiją, Vilniaus ir Taipėjaus miestų tarybos nutarė paskelbti Vilnių ir Taipėjų susigiminiavusiais miestais.

Pasirašydamos šią sutartį, Vilniaus miesto savivaldybė ir Taipėjaus miesto vyriausybė įsipareigoja plėtoti susigiminiavusių miestų ryšius, skatinančius keistis patirtimi, efektyviai naudoti ekonomines, finansines, turtines, intelektualines ir kultūrines Vilniaus ir Taipėjaus galimybes abipusės naudos, pagarbos, lygybės ir tarpusavio supratimo pagrindu.

Ypač didelį dėmesį šalys teiks verslui ir privačiai iniciatyvai, užmegzti tiesioginiams ryšiams tarp ekonomikos subjektų, patirties informacinės technologijos pasidalijimu, organizuos specialistų mokymą, remis kultūros, švietimo ir turizmo projektų įgyvendinimą.

Siekdamos šios sutarties tikslų, šalys susitaria

1 straipsnis

Plėsti prekybinius ir ekonominius ryšius, užtikrinti abiem pusėms palankias sąlygas bendrai įmonių ir organizacijų verslo, finansinei ir komercinei veiklai.

2 straipsnis

Sukurti palankias sąlygas sutartims tarp smulkaus ir vidutinio verslo įmonių sudaryti, užmegzti ryšius tarp verslininkų, remti abiem šalims naudingų projektų kūrimą ir vykdymą.

3 straipsnis

Skatinti finansinę rinką, investicijas ir prekybą tarp abiejų miestų, plėtojant ilgalaikio verslo ryšius.

4 straipsnis

Sudaryti galimybes keistis verslo ir techninės patirties įgūdžiais, žiniomis, ekspertize bei patarimais tarp organizacijų ir verslininkų.

5 straipsnis

Įvertindamos ir pripažindamos naujausių technologijų svarbą ir informacinės visuomenės kūrimosi procesą, kurs palankias sąlygas techninių mokslų ir naujų technologijų tyrimams; mokslo darbuotojams rengti; steigs bendrus kolektyvus, diegiančius naujausias technologijas bei rengiančius abiem šalims naudingas programas ir projektus.

6 straipsnis

Šalys keisis informacija ir patirtimi, spręsdamos miesto ūkio organizavimo ir transporto organizavimo problemas.

7 straipsnis

Šalys skatins užmegzti ir plėsti ryšius tarp abiejų savivaldybių informatikos departamentų, aukštųjų ir aukštesniųjų mokymo institucijų.

8 straipsnis

Šalys bendradarbiaus švietimo veikloje, plėtodamos tiesioginius partnerystės ryšius tarp mokymo institucijų.

9 straipsnis

Šalys bendradarbiaus bei nuolat keisis informacija iš kultūros ir turizmo sričių, skatins keitimąsi meno kolektyvais, parodomis, turistų grupėmis, skatins dalykinių ryšių užmezgimą ir keitimąsi darbo patirtimi tarp šių organizacijų.

Ši sutartis pasirašyta 1998 m. gegužės 29 d. Taipėjuje dviem egzemplioriais, po vieną lietuvių ir kinų kalbomis. Abu egzemplioriai turi vienodą galią.

Ši sutartis neterminuota. Bet kuri šalis gali pasiūlyti kitai šaliai ją nutraukti, įspėjusi apie tai kitą šalį raštu prieš šešis mėnesius.

Rolandas Paksas
Vilniaus miesto meras

Chen Shui-bian
Taipėjaus miesto meras

**STOKHOLMO GRAFYSTĖS TARYBOS IR VILNIAUS MIESTO BEI VILNIAUS
RAJONO SAVIVALDYBIŲ
BENDRADARBIAVIMO SUTARTIS**

Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono savivaldybės kartu su Stokholmo grafystės taryba nutaria bendradarbiauti regioninio bei vietinio vystymo, planavimo, valdymo ir demokratinių sprendimų priėmimo srityse. Kasmet Vilniuje, Stokholme ar kitame Baltijos regiono mieste pagal susitarimą vyks konsultaciniai susitikimai tarp politikų ir administracijos vadovų, kuriuose bus svarstomi bendradarbiavimo planai bei numatomų projektų vykdymas.

Abiejų šalių susitikimuose galės dalyvauti ir kiti bendradarbiavimo partneriai iš Baltijos regiono ar kitų Europos šalių. Susitikimuose priimti nutarimai bei parengti projektai bus protokoluojami, nes tai - viena iš sutarties dalių.

Stokholmo grafystės taryba nustatys bendradarbiavimui skirtą biudžetą.

Stokholmo grafystės taryba atstovaus Vilniaus miesto ir Vilniaus rajono interesams savo šalyse, Europoje bei tarptautinėse organizacijose. Taryba rengs medicinos ir sveikatos apsaugos, viešojo transporto ir pan. programas.

Sutartį vykdys:

Vilniaus miesto taryba, atstovaujanti Vilniaus miestui bei Vilniaus rajonui,

Vykdomoji valdyba kartu su Regioninio vystymo departamentu, atstovaujanti Stokholmo grafystės tarybai.

Sutartis pasirašyta neribotam laikui ir ją galima nutraukti, prieš šešis mėnesius raštu pranešus kitai šaliai.

Sutartis įsigalios ją ratifikavus Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Stokholmo grafystės taryboms bei Švedijos Vyriausybei.

Sutartis yra pasirašoma anglų ir lietuvių kalbomis trimis egzemplioriais, kurie turi vienodą teisinę galią. Kilus ginčams, pirmenybė teikiama anglų kalba pasirašytai sutarčiai.

Romualdas Sikorskis
Vilniaus miesto mero
pavadootojas

Leokadija Janušauskienė
Vilniaus rajono merė

Bosse Ringholm
Stokholmo grafystės
tarybos finansinės
komisijos pirmininkas

JUNGTINĖS VEIKLOS SUTARTIS NR.

2004 m. _____ d.,
Vilnius

Atsižvelgdamos į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir vidaus reikalų ministerijų siūlymus bei nusistovėjusiais tradicijas, Vilniaus miesto savivaldybė, atstovaujama Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus Valdo Klimantavičiaus, veikiančio pagal Vilniaus miesto savivaldybės tarybos įgaliojimą, iš vienos pusės, ir Vilniaus rajono savivaldybė, atstovaujama Vilniaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo, l. e. Administracijos direktoriaus pareigas Stefano Svietlikovskio, veikiančio pagal Vilniaus rajono savivaldybės tarybos įgaliojimą, iš kitos pusės, sudarė šią jungtinės veiklos sutartį.

I. SUTARTIES DALYKAS

1. Šios sutarties dalykas yra valstybinių žemės ūkio funkcijų vykdymo ir lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos 2004 m. valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme minėtoms funkcijoms vykdyti, perdavimas iš Vilniaus miesto savivaldybės į Vilniaus rajono savivaldybę.

II. ŠALIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

2. Vilniaus miesto savivaldybė įsipareigoja:

2.1. perduoti Vilniaus rajono savivaldybei valstybinių žemės ūkio funkcijų, numatytų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 23 – 29 punktuose (sutarties pasirašymo dieną galiojanti įstatymo redakcija), vykdymą ir nuo šios sutarties pasirašymo momento niekaip nebūti atsakinga už tų funkcijų vykdymą;

2.2. perduoti Vilniaus rajono savivaldybei Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme skirtas Vilniaus miesto savivaldybei lėšas – 46500 (keturiasdešimt šešis tūkstančius penkis šimtus) Lt šios sutarties 2.1 punkte numatytoms funkcijoms vykdyti ne vėliau kaip per dešimt kalendorinių dienų po šios sutarties pasirašymo;

2.3. įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnus bendradarbiauti su Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus specialistais šių funkcijų vykdymo metu informuojant seniūnijų gyventojus bei nukreipiant juos pas Vilniaus rajono savivaldybės specialistus.

3. Vilniaus rajono savivaldybė įsipareigoja:

3.1. perimti iš Vilniaus miesto savivaldybės valstybinių žemės ūkio funkcijų, numatytų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnio 23 – 29 punktuose (sutarties pasirašymo dieną galiojanti įstatymo redakcija) vykdymą ir teisės aktų nustatyta tvarka vykdant šias funkcijas už Vilniaus miesto savivaldybę prisiimti visą atsakomybę;

3.2. perimti iš Vilniaus miesto savivaldybės lėšas, numatytas šios sutarties 2.2 punkte, funkcijoms, nurodytoms šios sutarties 2.1 ir 3.1 punktuose, vykdyti;

3.3. bendradarbiauti su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnais šių funkcijų vykdymo metu.

III. GINČŲ SPRENDIMO TVARKA

4. Ginčai, kilę vykdant šią sutartį, sprendžiami šalių susitarimu, o nesutarus – Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

IV. KITOS SUTARTIES SĄLYGOS

5. Sutartis įsigalioja nuo pasirašymo dienos ir galioja iki 2004 m. gruodžio 31 d.
6. Sutartis gali būti pratęsta atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vėlesnių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymus ir/ar papildyta raštišku šalių susitarimu.
7. Sutartis gali būti nutraukta prieš terminą Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
8. Sutartis sudaryta ir pasirašyta dviem egzemplioriais, turinčiais vienodą juridinę galią, po vieną egzempliorių kiekvienai šaliai.

V. ŠALIŲ ADRESAI IR REKVIZITAI

Vilniaus miesto savivaldybė
Konstitucijos pr. 3, LT- 09601 Vilnius
Telefonas 2112616
Įstaigos kodas 8871006
Atsiskaitomoji sąskaita 130664
AB Vilniaus banko Vilniaus Naujamiesčio
filiale
Banko kodas 260101730

Valdas Klimantavičius _____

A. V.

Vilniaus rajono savivaldybė
Rinktinės g. 50, LT-01103 Vilnius
Telefonas 2730564
Įstaigos kodas 8870822
Atsiskaitomoji sąskaita

Stefan Svietlikovski _____

A. V.